

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Νομική και Διοικητική Επιστήμη»

Κατεύθυνση: «Δίκαιο Τεχνολογία και Οικονομία»

**ΘΕΜΑ: Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και
οι αντιμονοπωλιακές διαδικασίες**

Διπλωματική Εργασία

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: Άννα Τσουλφίδου (ΑΜ 7121Μ012)

Ακαδημαϊκό έτος: 2022-2023

Τριμελής Επιτροπή

Σωτήριος Μουστάκας, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Χρυσούλα Μουκίου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Φερενίκη Παναγοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ'ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή, για σκοπό μη κερδοσκοπικό εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης κι να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τη συγγραφέα.

Η έγκριση διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη

Εισαγωγή

Κεφάλαιο 1: Η γενική θεώρηση των κανόνων του ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.1 Γενικά για τους κανόνες του ανταγωνισμού

1.2 Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων και η σχέση του με τους κανόνες του ανταγωνισμού.

Κεφάλαιο 2: Οι αντιμονοπωλιακοί κανόνες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

2.1. Γενική θεώρηση

2.2 Η έννοια της συγκέντρωσης στον Κανονισμό 139/2004

2.2.1. Τα είδη των συγκεντρώσεων

2.2.2. Προϋποθέσεις παρακώλυσης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού

2.2.3. Η μόνιμη μεταβολή του ελέγχου της επιχείρησης

2.3 Ο ορισμός της σχετικής αγοράς

2.4 Τα κριτήρια για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων

2.4.1 Δεσπόζουσα θέση-Ολιγοπώλιο

2.4.2 Δείκτης Herfindahl-Hirschmann (HHI)

2.4.3 Αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς

2.4.4 Είσοδος στην αγορά

2.4.5 Βελτίωση της αποτελεσματικότητας

2.5 Εξαίρεση: Η περίπτωση της προβληματικής επιχείρησης

2.6. Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού Συγκεντρώσεων 139/2004

2.7. Η διαδικασία ελέγχου συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων

2.8. Διαδικασία παραπομπής: Η Επιτροπή και οι αρμόδιες αρχές της χώρας της

ΕΕ

2.9. Οι κυρώσεις παραβίασης του Κανονισμού Συγκεντρώσεων 139/2004

2.10. Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής

Ένωσης

Κεφάλαιο 3: Η συγχώνευση της Aegean airlines με την Olympic air

3.1 Εισαγωγή

3.2: Η απόφαση COMP/M.5830/2011 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής απορριπτική της συγκέντρωσης

3.3: Η απόφαση COMP/M.6796/2013 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εγκριτική της συγκέντρωσης

3.4. Συμπεράσματα

Κεφάλαιο 4: Η μέχρι σήμερα λειτουργία και το μέλλον του Κανονισμού Συγκεντρώσεων 139/2004 για τις συγκεντρώσεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4.1 Η αποτίμηση της εφαρμογής του υπάρχοντος κανονιστικού πλαισίου του Κανονισμού Συγκεντρώσεων 139/2004 του Συμβουλίου.

4.2. Προτάσεις για την αναθεώρηση του Κανονισμού Συγκεντρώσεων 139/2004.

Βιβλιογραφία

Νομολογία

Συντομογραφίες

ΔΕΕ: Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΔΑ: Εθνικό Δίκτυο Ανταγωνισμού

ΕΑΑ: Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού

Επιτροπή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΕΕ: Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΚ: Ευρωπαϊκή Κοινότητα

ΕΟΚ: Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

ΕΟΧ: Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος

Κανονισμός 139/2004 ή Κανονισμός: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ.139/2004 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 20^{ης} Ιανουαρίου 2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων «Κοινοτικός Κανονισμός Συγκεντρώσεων».

ΣΕΕ: Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση

ΣΛΕΕ: Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΟΟΣΑ: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

ο.π: όπου παραπάνω

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία υπό τον τίτλο «Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και οι αντιμονοπωλιακές διαδικασίες» προσεγγίζει τη διαμόρφωση και εφαρμογή συγκεκριμένων κανόνων για τις συγκεντρώσεις, οι οποίες επηρεάζουν την ευρωπαϊκή αγορά, όπως οι κανόνες αυτοί έχουν τεθεί από το βασικό νομοθετικό κείμενο του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου των συγκεντρώσεων, Κανονισμός 139/2004 του Συμβουλίου της Ευρώπης, έχουν εξιδεικευθεί με Κατευθυντήριες Γραμμές και Ανακοινώσεις και έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναλύεται το πλαίσιο των κανόνων και των διαδικασιών που εφαρμόζονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τις συγκεντρώσεις των επιχειρήσεων, τότε οι συγκεντρώσεις μπορούν να είναι επωφελείς για τις επιχειρήσεις και την οικονομία της ευρώπης στο σύνολό της και τότε οι συγκεντρώσεις ενδέχεται να παρακωλύουν τον ανταγωνισμό στην κοινή αγορά και κηρύσσονται ασυμβίβαστες με την κοινή (εσωτερική) αγορά.

Το υλικό στο οποίο στηρίχθηκε η παρούσα εργασία αντλήθηκε κυρίως από τη γραμματική διατύπωση του Κανονισμού 139/2004 και των συνοδευτικών κειμένων και διοικητικών πράξεων, οι οποίες εξιδεικεύουν επιμέρους διοικητικές διαδικασίες για την εφαρμογή του ελέγχου των συγκεντρώσεων καθώς και από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ιδίως όσον αφορά την *in concreto* εφαρμογή των εννοιών του Κανονισμού από την οποία αντλούνται οι ερμηνευτικοί κανόνες. Η προσέγγιση του θέματος πραγματοποιείται σε τέσσερα κεφάλαια, στα οποία διαιρείται και η διπλωματική εργασία.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται ο ανταγωνισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα οι συγκεντρώσεις επιχειρήσεων, δικαιοπολιτικοί και οικονομικοί λόγοι που οδήγησαν στην αναγκαιότητα να τεθεί το ειδικότερο πλαίσιο στον έλεγχο των συγκεντρώσεων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο προσεγγίζεται το κανονιστικό πλαίσιο των κανόνων για τις συγκεντρώσεις με ιδιαίτερη έμφαση στον εννοιολογικό προσδιορισμό και την ερμηνεία των κριτηρίων για τον έλεγχο της συμβατότητας των συγκεντρώσεων με την εσωτερική αγορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι επιμέρους ενότητες του δευτέρου κεφαλαίου αναλύουν τις βασικές έννοιες που άπτονται του ελέγχου των συγκεντρώσεων αντλώντας στοιχεία κυρίως από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα βασικά κριτήρια για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ

των επιχειρήσεων, το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού, τα στάδια ελέγχου από τις Επιτροπές Ανταγωνισμού, τις κυρώσεις από την παραβίαση του Κανονισμού και τον έλεγχο των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Στο τρίτο κεφάλαιο στα πλαίσια περιπτωσιολογίας θα γίνει αναφορά στην εξαγορά της Ολυμπιακής εταιρείας από την εταιρεία Aegean, η οποία αποτέλεσε μια συγκέντρωση που απασχόλησε την χώρα μας και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το έτος 2010, οπότε και απαγορεύθηκε καθώς και το έτος 2013, οπότε και επετράπη. Η προσέγγιση του θέματος με αναφορά στη συγχώνευση της Ολυμπιακής με την Aegean θα πραγματοποιηθεί και στις δύο διαφορετικές χρονικές περιόδους, το έτος 2010 και το έτος 2013 από την οπτική του σκεπτικού και της αιτιολογίας των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στις δύο αυτές χρονικές περιόδους, δίνοντας έμφαση στα κριτήρια του Κανονισμού Συγκεντρώσεων όπως αυτά εφαρμόστηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα οποία επέδρασαν καθοριστικά στο να απαγορευθεί η προτεινόμενη συγκέντρωση το έτος 2010 και στο να επιτραπεί η προτεινόμενη συγκέντρωση το έτος 2013 κρίνοντας τη συμβατή με την εσωτερική αγορά.

Στο τέταρτο κεφάλαιο πραγματοποιείται μια σύνοψη των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις συγκεντρώσεις από το έτος 2004, οπότε και τέθηκε σε ισχύ ο Κανονισμός 139/2004, με αναφορά σε εκθέσεις οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που συνετάγησαν για το θέμα αυτό, καθώς και της έκθεσης του ΟΟΣΑ η οποία συνετάγη το έτος 2018 και αφορά ειδικότερα την Ελλάδα καθώς και των προτάσεων για τη μελλοντική κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο θέμα των συγκεντρώσεων και τη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου στο άμεσο μέλλον.

Στην ύλη της διπλωματικής εργασίας περιλαμβάνονται πίνακες με τη Βιβλιογραφία και πίνακες με τις Δικαστικές Αποφάσεις, τα ονόματα των διαδίκων και τα στοιχεία της δημοσίευσής τους στον επίσημο ιστότοπο του ΔΕΕ καθώς και πίνακας επιβοηθητικός για τον αναγνώστη που δεν είναι εξοικειωμένος με τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται η αναζήτηση στον επίσημο ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα με ποιόν τρόπο γίνεται αναζήτηση των θεσμικών κειμένων στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Summary

This thesis under the heading «The control of concentrations between undertakings in the European Union and antitrust procedures» approaches the formation and application of specific rules for the control of concentrations between undertakings which affect the European market, as these rules have been set by its basic legislative text by the Council Regulation 139/2004 of the Council of European Union, have been specialized with guidelines and announcements and have been interpreted by the Court of Justice of the European Union. The framework of the rules and procedures applied to the European Union for business concentrations is analyzed, when the enclosures can be beneficial to Europe's business and economy as a whole, and when concentrations may significantly obstruct effective competition in the common market or in a significant part of it and are declared incompatible with the common (internal) market.

The material on which the present work was based was derived mainly from the grammatical wording of Regulation 139/2004 and the accompanying texts and administrative acts, which specialize in individual administrative procedures for the implementation of the control of the centralizations as well as the case law of the European Union Court of Justice. In particular with regard to in Concreto application of the concepts of the regulation from which the interpretative rules are derived. The approach of the issue is carried out into four chapters, which also divide the thesis.

The first chapter analyzes the competition in the European Union, and in particular the business centralizations, legal and economic reasons that led to the need to put the specific framework in controlling the concentrations.

The second chapter approaches the regulatory framework of the rules for centralizations with particular emphasis on the conceptual determination and interpretation of the criteria for controlling the compatibility of concentrations with the internal market in the European Union. The sub-sections of the second chapter analyze the basic concepts related to the control of the centralizations by drawing elements mainly from the jurisprudence of the European Union Court, the key criteria for checking the concentrations between businesses, the scope of the regulation, the stages of control by Competition Committees, sanctions on the breach of the Rules of

Procedure and the control of the European Court of Justice's decisions by the European Court of Justice.

In the third chapter in the framework of the case, the acquisition of Olympic Air by Aegean Airlines, which was a centralization that preoccupied our country and the European committee in 2010, was also reference to the acquisition of Olympic Air by Aegean Airlines. The approach of the issue with reference to the merger of Olympic with Aegean will take place in both different periods of time, in 2010 and 2013 by the views of the European Commission's decisions in both of these times, emphasizing the criteria of the centralizations as they were implemented by the European Commission and which have been decisively affected by prohibiting the proposed rally in 2010 and to allow the proposed centralization in 2013, judging it compatible with the internal market.

The fourth chapter has a summary of European Union policies at the centralizations since 2004, when Regulation 139/2004 has entered into force with reference to the European Union's exhibitions that have set up this issue and the OECD in 2018 in particular for Greece as well as the proposals for the future direction of the European Union on the issue of centralizations and the improvement of the regulatory framework in the near future.

Diplomatic work includes paintings with the literature and the judicial decisions as well as a handwriting table for the reader who is not familiar with how to search for the official websites of the European Union, and in particular the European Union's official newspaper, to the European Commission and the Court of Justice of the European Union.

Εισαγωγή

Ο οικονομικός ανταγωνισμός για να είναι υγιής προϋποθέτει την ελεύθερη λειτουργία της αγοράς και των βασικών της νόμων που είναι η προσφορά και η ζήτηση και κατά προέκταση η ποσότητα και η τιμή. Οι παράγοντες της αγοράς δεν λειτουργούν πάντοτε με το σωστό τρόπο, για τον λόγο αυτόν αναπτύχθηκε μια πολιτική για τον ανταγωνισμό. Οι ΗΠΑ ανέδειξαν αρκετές πτυχές της πολιτικής αυτής λόγω της ανάπτυξης της οικονομίας της και κατ'επέκταση του ανταγωνισμού. Η πολιτική αυτή για τον ανταγωνισμό συναντάται και στην Ευρωπαϊκή Ένωση με άλλη έκφραση και κατ'επέκταση εφαρμογή¹.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση τα τελευταία χρόνια έχει αναδειχθεί σε μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες στον κόσμο. Η μετεξέλιξη της στην οικονομική και νομισματική ένωση των χωρών κρατών –μελών της εισήγαγε στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενιαίο νόμισμα τόσο για την εσωτερική αγορά όσο και για τις συναλλαγές εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σήμερα είκοσι χώρες της ΕΕ έχουν το ευρώ ως νόμισμα και στο εσωτερικό της χώρας. Αποτελούμενη σήμερα από συνολικά είκοσι επτά χώρες λειτουργεί ως ενιαία αγορά έχοντας δημιουργήσει μια εσωτερική αγορά με ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Η συνολική αξία όλων των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών (ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ή ΑΕγχΠ) στην ΕΕ το 2021 ανήλθε σε 14,5 τρισεκατομμύρια ευρώ.² Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η Ευρώπη να αναπτύσσεται οικονομικά και να κατέχει ανταγωνιστικό μερίδιο στις διεθνείς αγορές, με σκοπό την κοινωνική και οικονομική ευμάρεια των πολιτών της και να διατηρεί σταθερές τις τιμές στην εσωτερική αγορά³. Αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης οικονομικής ανάπτυξης της ΕΕ είναι ότι το κάθε κράτος-μέλος αντιμετωπίζει την πολιτική της οικονομίας στο εσωτερικό του ως θέμα που άπτεται του ενδιαφέροντος και των υπολοίπων κρατών-μελών, το οποίο έχει ως άμεσο αποτέλεσμα να συνεργάζονται και να συντονίζονται όλα τα κράτη –μέλη την οικονομική τους πολιτική στα θέματα που άπτονται του κοινού τους ενδιαφέροντος⁴.

¹ Αστέρης Δ.Πλιάκος, «Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Θεσμικό και ουσιαστικό δίκαιο», Νομική Βιβλιοθήκη, 2^η έκδοση, σελ.585-592, όπου γίνεται εκτενής αναφορά στη θεωρία της Σχολής του Σικάγο και στη θεωρία της Σχολής του Harvard, οι οποίες προσεγγίζουν τη θεωρία του ανταγωνισμού στις ΗΠΑ

² Από τον επίσημο ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης «διαθέσιμο την 23-10-2022 στη διεύθυνση https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/key-facts-and-figures/economy_el».

³ Άρθρο 3 της ΣΛΕΕ.

⁴ Άρθρα 2,5 και 119 της ΣΛΕΕ.

Για να μπορέσει η ΕΕ να είναι ανταγωνιστική στις διεθνείς αγορές, γεγονός που θα συμβάλλει στην ανάπτυξη εσωτερικά της οικονομίας της, θα πρέπει στο εσωτερικό της, μεταξύ των χωρών κρατών –μελών της να δημιουργηθεί μια ισχυρή αγορά τόσο στο εμπόριο όσο και στην παροχή των υπηρεσιών. Με σκοπό την ανάπτυξη και την ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς η ΕΕ δημιούργησε τους κανόνες του ανταγωνισμού με την εφαρμογή των οποίων λειτουργεί ορθά η κοινή αγορά των χωρών κρατών-μελών και κατ'επέκταση αυτό συμβάλλει στην ενίσχυση της οικονομίας, στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων των πολιτών και των επιχειρήσεων, οι οποίοι βρίσκουν υπηρεσίες και προϊόντα σε καλύτερες τιμές και βέλτιστη ποιότητα. Άλλωστε μεταξύ των αρμοδιοτήτων της ΕΕ είναι και η ανάπτυξη της εμπορικής πολιτικής μεταξύ των χωρών κρατών-μελών της⁵. Οι κανόνες ανταγωνισμού της Ένωσης δεν προσβλέπουν μόνο στο να προστατευθούν οι καταναλωτές αλλά έχουν στόχο μέσω της δημιουργίας των όρων και προϋποθέσεων του υγιούς ανταγωνισμού να προστατευθεί και ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων και κατ'επέκταση οι καταναλωτές με τη δυνατότητά τους να αναζητούν την καλύτερη ποιότητα και την καλύτερη τιμή⁶.

Ο υγιής ανταγωνισμός είναι αποτελεσματικός στους στόχους που εξυπηρετεί, οι οποίοι είναι αφενός να εφαρμόζονται ίσοι όροι μεταξύ των επιχειρήσεων σε όποιο κράτος μέλος της ΕΕ κάθε επιχείρηση δραστηριοποιείται αφετέρου οι επιχειρήσεις να βελτιώνουν τις υπηρεσίες που παρέχουν και να τις προσφέρουν σε χαμηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. Ο υγιής ανταγωνισμός συμβάλλει και στην σταθερή, παρούσα και μελλοντική ανάπτυξη της οικονομίας της ΕΕ στο εσωτερικό της μεταξύ των κρατών μελών της. Η ΕΕ εφαρμόζει τις αρχές και τους κανόνες του ανταγωνισμού όχι μόνο σε επιχειρήσεις που ιδρύονται και λειτουργούν στο εσωτερικό της αλλά και σε επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους σε τρίτες χώρες πλην όμως δραστηριοποιούνται εμπορικά και στην εσωτερική αγορά της. Οι κανόνες για τον ανταγωνισμό στην ΕΕ θέτουν το θεμέλιο για τη δημιουργία εσωτερικής αγοράς με δυναμική και ελευθερία προωθώντας με τον τρόπο αυτό την ανάπτυξη της οικονομίας τόσο στο εσωτερικό της όσο και μεταξύ των κρατών –μελών της με στόχο την βελτίωση του επιπέδου ζωής των πολιτών της. Η πολιτική του ανταγωνισμού στην ΕΕ εξελίσσεται συνεχώς και με ραγδαίους ρυθμούς ακολουθώντας τις εξελίξεις και τις αλλαγές που συντελούνται σε

⁵ Άρθρο 207 της ΣΛΕΕ, όπου αναφέρεται, «ότι το διεθνές εμπόριο αποτέλεσε έναν από τους πρώτους τομείς στους οποίους τα κράτη μέλη συμφώνησαν να μοιραστούν την κυριαρχία τους».

⁶ Αστέρης Δ.Πλιάκος, ο.π σελ.590.

παγκόσμιο επίπεδο ιδίως με την ανάπτυξη της τεχνολογίας, τις αλλαγές σε γεωπολιτικό επίπεδο, την οικονομία και την κοινωνία⁷.

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και οι κανόνες που διαμορφώνουν την πολιτική του ανταγωνισμού, μέρος των οποίων αποτελούν και οι κανόνες για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ των επιχειρήσεων, εξακολουθούν να συνεισφέρουν τα μέγιστα στην επίτευξη του πρωταρχικού της στόχου, ο οποίος είναι η δημιουργία μιας υγιούς και διαρκώς εξελισσόμενης εσωτερικής αγοράς, η οποία θα είναι ανταγωνιστική και θα συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ. Στο εσωτερικό της ΕΕ οι συγκεντρώσεις μεταξύ επιχειρήσεων, όταν πλαισιώνονται από κανόνες υγιούς ανταγωνισμού, δύνανται να συμβάλλουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με τις συνέργειες μεταξύ τους οι οποίες με τη σειρά τους οδηγούν σε οικονομίες κλίμακος. Ωστόσο, εάν οι συγκεντρώσεις μεταξύ επιχειρήσεων παραβιάζουν τους κανόνες του υγιούς ανταγωνισμού και έχουν συνέπεια την ενίσχυση της ισχύος μιας επιχείρησης στην αγορά ή πολύ περισσότερο και τη συγκέντρωση μεγάλου μεριδίου της αγοράς στη μία επιχείρηση, εκ του αποτελέσματος αποδυναμώνουν τον ανταγωνισμό. Η συνέπεια αυτή αποτελεί και τον βασικό δικαιολογητικό λόγο για τον οποίο η ΕΕ έχει θέσει κανόνες για τις συγκεντρώσεις επιχειρήσεων οι οποίες εξετάζονται πριν την υλοποίησή τους και δεν επιτρέπεται να ολοκληρωθούν πριν τους παρασχεθεί η σχετική άδεια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁸.

Κεφάλαιο 1: Η γενική θεώρηση των κανόνων του ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση

1.1 Γενικά για τους κανόνες του ανταγωνισμού

Ο ελεύθερος ανταγωνισμός είναι θεμελιώδης για την οικονομία οποιασδήποτε αγοράς. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δομήσει ένα πλαίσιο αυστηρών κανόνων για τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων στο εσωτερικό της. Το θεσμικό πλαίσιο για τον ανταγωνισμό της ΕΕ έχει στόχο εντός της εσωτερικής αγοράς

⁷ Από την επίσημη ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, «Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση», «Οικονομία, Οικονομική και Νομισματική ένωση φορολογία και πολιτικές ανταγωνισμού», «πολιτική ανταγωνισμού», [«<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/82/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%85>».](https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/82/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%85)

⁸ Από την επίσημη ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ο.π υποσ. 7.

ο ανταγωνισμός να είναι ελεύθερος και να μην νοθεύεται. Το πλαίσιο των κανόνων και η εφαρμογή τους είναι κοινή για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και εφαρμόζονται για όλες τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εντός της ΕΕ. Στόχος του πλαισίου που έχει τεθεί από την ΕΕ για τον ανταγωνισμό είναι να βελτιώνει τις οικονομικές αποδόσεις των επιχειρήσεων, οι οποίες με τη σειρά τους να παρέχουν στους πολίτες προϊόντα και υπηρεσίες σε καλύτερη ποιότητα και τιμή⁹. Μολονότι η έννοια του ανταγωνισμού συνδέεται κυρίως με την εξασφάλιση της ευημερίας των καταναλωτών, η φύση του ανταγωνισμού ως μέσο επιδίωξης των σκοπών της ΕΕ οι οποίοι σκοποί συνδέονται με την ειρήνη, τις κοινές αξίες και την ευημερία των ευρωπαίων πολιτών, επιτρέπει και μια άλλη ανάγνωση του ρόλου και της αποστολής του, κατά μείζονα λόγο που «οι διατάξεις γενικής εφαρμογής» επιβάλλουν τη συνεκτίμηση των απαιτήσεων που απορρέουν από την προστασία της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος¹⁰.

Οι κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ επιδιώκουν να εξασφαλίσουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό εντός της αγοράς της ΕΕ υιοθετώντας ρυθμίσεις που αποτρέπουν τις νοθεύσεις του, οι οποίες μπορεί να προέλθουν είτε από τις συμπράξεις, είτε από τη κατάχρηση της θέσης που μια επιχείρηση κατέχει στην αγορά ιδίως αν η θέση αυτή είναι δεσπόζουσα καθώς και από τις συγκεντρώσεις επιχειρήσεων¹¹. Ο Κανονισμός 1/2003¹² και ο Κανονισμός 773/2004¹³ εξιδικεύουν την εφαρμογή των κανόνων αυτών και ορίζουν τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται για τη διαπίστωση της τήρησης των κανόνων του ανταγωνισμού της ΕΕ. Οι κανόνες για τον ανταγωνισμό σκοπό έχουν να παρέχουν ίσες ευκαιρίες και ίσους όρους στην αγορά για όλες τις επιχειρήσεις, επιτρέποντας και την ανάπτυξη των μικρότερων επιχειρήσεων. Με την εφαρμογή των

⁹ Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «Euroopa, αρχική σελίδα EUR-Lex, σύνοψη της νομοθεσίας της ΕΕ, Ανταγωνισμός» <https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/competition.html?locale=el&root_default=SUM_1_CODED%3D08>.

¹⁰ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π σελ.592.

¹¹ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π, σελ.592.

¹² «Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμός 1/2003 του Συμβουλίου της 16 Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΚ) ήδη άρθρα 101 και 102 της ΣΛΕΕ» («(την 7-10-2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003R0001&from=EL>)»

¹³ «Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμός 773/2004 της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 7ης Απριλίου 2004» «*σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ*», «ο οποίος θεσπίστηκε με την εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 33 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, με την οποία η Επιτροπή δύναται να ρυθμίζει ορισμένες πτυχές των διαδικασιών εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης και θεσπίστηκαν κανόνες σχετικά με την κίνηση των διαδικασιών αυτών από την Επιτροπή, καθώς και σχετικά με τον χειρισμό των καταγγελιών και την ακρόαση των ενδιαφερομένων μερών» «(την 7-10-2022 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004R0773&from=el>).

κανόνων δεν επιτρέπεται στις μεγάλες επιχειρήσεις να εκμεταλλεύονται τη θέση και την ισχύ τους στην αγορά προκειμένου χειραγωγήσουν αυτήν ιδίως με το να επιβάλλουν όρους, οι οποίοι θα απέτρεπαν τους πελάτες τους ή ακόμα και τους προμηθευτές τους να συνεργάζονται με ανταγωνιστικές εταιρείες.

Τα άρθρα 101-106 της ΣΛΕΕ στον τίτλο VII «Κοινοί Κανόνες για τον ανταγωνισμό, τη φορολογία και την προσέγγιση των νομοθεσιών», Κεφάλαιο 1 «Κανόνες ανταγωνισμού», Τμήμα 1 «Κανόνες εφαρμοστέοι επί των επιχειρήσεων» θέτουν τις βασικές αρχές και τους κανόνες που απορρέουν και ισχύουν στην ΕΕ για τα επιμέρους θέματα που ανακύπτουν στα πλαίσια του ελεύθερου ανταγωνισμού¹⁴.

Στα πλαίσια των κανόνων του ανταγωνισμού απαγορεύονται οι συμπράξεις («καρτελ»), ήτοι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που έχουν προφορική μορφή τις περισσότερες φορές, δεν εξωτερικεύονται με ρητή συμφωνία των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, αφορούν συνεργασία τους σε επιμέρους θέματα της εμπορικής τους δραστηριότητας και στόχο έχουν να περιορίσουν ή και να εξαλείψουν τον ανταγωνισμό μεταξύ τους σε επιμέρους ή όλους τους τομείς των δραστηριοτήτων τους. Οι συννενοήσεις αυτές μεταξύ των επιχειρήσεων έχουν ως αποτέλεσμα να επηρεάζουν την τιμή των προϊόντων ή υπηρεσιών, να μοιράζουν την αγορά μεταξύ τους, να κατανέμουν τους πελάτες ανά περιοχή ή χώρα, να περιορίζουν την παραγωγή δημιουργώντας τεχνικές ελλείψεις, ώστε να στρέφουν τους καταναλωτές προς τη μία επιχείρηση, τις συμφωνίες με τους προμηθευτές τους ώστε να επηρεάζεται η τελική τιμή του προϊόντος στον αποδέκτη του. Οι συννενοήσεις αυτές οδηγούν στη νόθευση του υγιούς ανταγωνισμού κυρίως γιατί οι επιχειρήσεις γνωρίζουν για τον ανταγωνιστή τους τα οικονομικά του στοιχεία για τον τζίρο του, τον σχεδιασμό της επέκτασής του, τα σχέδια επέκτασής του, το κόστος παραγωγής του, την παραγωγική του ικανότητα και σε ποιούς καταναλωτές στοχεύει.

Στα πλαίσια των κανόνων του ανταγωνισμού απαγορεύεται σε μία επιχείρηση να κατέχει μεγάλο μερίδιο σε μία συγκεκριμένη αγορά, το οποίο ονομάζεται «δεσπόζουσα θέση της επιχείρησης». Η επιχείρηση αυτή δεν επιτρέπεται να επιβάλλει υψηλές τιμές, καθόσον τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες της δεν προσφέρονται από

¹⁴ Στη ΣΛΕΕ και στο προοίμιο αυτής, αναφέρεται «...ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΟΙ να προωθήσουν την οικονομική και κοινωνική πρόοδο των λαών τους, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης και στα πλαίσια της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς και μιας ενισχυμένης συνοχής, όπως επίσης και της προστασίας του περιβάλλοντος, και να εφαρμόσουν πολιτικές που θα διασφαλίζουν την πρόοδο στον τομέα της οικονομικής ολοκλήρωσης εκ παραλλήλου με την πρόοδο στους άλλους τομείς...» «(την 7-10-2022 στη διεύθυνση <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=EL>)».

ανταγωνιστή της με τον ίδιο τρόπο και με το ίδιο μερίδιο στην αγορά, επομένως την προτιμούν οι καταναλωτές και το προβάδισμα αυτό έναντι των άλλων επιχειρήσεων δεν επιτρέπεται να το εκμεταλευτεί με στόχο να πλουτίσει σε βάρος των καταναλωτών, όπως επίσης δεν επιτρέπεται να διαμορφώσει τις τιμές της σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα, καθόσον με τον τρόπο αυτό δεν δύναται να την ανταγωνιστεί άλλη επιχείρηση, η οποία θα προσδοκούσε να την ανταγωνιστεί στην ίδια αγορά, στο πλαίσιο αυτό¹⁵.

Η ΕΕ έχει σκοπό να προστατεύσει τον υγιή ανταγωνισμό καθόσον μεταξύ των επιχειρήσεων πρέπει να υφίστανται ίδιοι όροι συμμετοχής στην αγορά, να έχουν ίδιες ευκαιρίες ανάπτυξης και οι καταναλωτές να προσδοκούν στην επίτευξη καλύτερων τιμών και σε προσφορά καλύτερων προϊόντων και υπηρεσιών. Οποιαδήποτε εμπορική πρακτική εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να αποδεικνύει, ότι δεν στρεβλώνει τον ανταγωνισμό. Οι πρακτικές των επιχειρήσεων που αντίκεινται στο θεσμικό πλαίσιο που έχει τεθεί για τον υγιή ανταγωνισμό όχι μόνο απαγορεύονται αλλά οδηγούν στην επιβολή υψηλών προστίμων και σοβαρών κυρώσεων σε βάρος των επιχειρήσεων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι το αρμόδιο όργανο, η οποία διαπιστώνει την παραβίαση και επιβάλλει τις κυρώσεις και τα πρόστιμα στις επιχειρήσεις που παραβιάζουν τους κανόνες του ανταγωνισμού. Οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ελέγχονται για τη διαδικασία που ακολουθήθηκε, για την κρίση της περί παραβίασης των κανόνων του ανταγωνισμού αλλά και για το ύψος των προστίμων που επιβλήθηκαν μετά από προσφυγή της επιχείρησης από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κανόνες ανταγωνισμού, καθόσον εμπεριέχονται στη ΣΛΕΕ, τυγχάνουν άμεσης εφαρμογής σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ¹⁶.

1.2 Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων και η σχέση του με τους κανόνες του ανταγωνισμού

Η ελεύθερη μετακίνηση πολιτών και εμπορευμάτων στην ΕΕ δημιούργησε αναπόφευκτα ανάγκη στις επιχειρήσεις να επεκτείνουν τον κύκλο των δραστηριοτήτων τους και σε άλλα κράτη μέλη και τούτο πραγματοποιήθηκε μεταξύ άλλων και με τις συγκεντρώσεις των επιχειρήσεων. Η εγκαθίδρυση καθεστώτος ανόθευτου ανταγωνισμού αποτέλεσε θεμελιώδες μέσο για τη δημιουργία κοινής αγοράς στην

¹⁵ Από τον επίσημο ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «η Ευρώπη σου, Επιχείρηση, Πωλήσεις στην ΕΕ, Ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων, Κανόνες Ανταγωνισμού στην ΕΕ».

¹⁶ Από τον επίσημο ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «η Ευρώπη σου, Επιχείρηση, Πωλήσεις στην ΕΕ, Ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων».

Κοινότητα. Το άρθρο 3 παράγραφος 3 ΣΕΕ ορίζει, ότι «η Ένωση εγκαθιδρύει εσωτερική αγορά, η οποία, βάσει του Πρωτοκόλλου (αριθ. 27) σχετικά με την εσωτερική αγορά και τον ανταγωνισμό, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη της Λισσαβώνας (ΕΕ 2010, C 83, σ. 309) και έχει, δυνάμει του άρθρου 51 ΣΕΕ, την ίδια ισχύ με τις Συνθήκες, περιλαμβάνει σύστημα που εξασφαλίζει ότι δεν στρεβλώνεται ο ανταγωνισμός». ΟΙ κανόνες του ανταγωνισμού των άρθρων 85-86 της ΣΕΕ (ήδη άρθρα 101 και 102 της ΣΛΕΕ) δεν ήταν δυνατόν να καλύψουν 'λλοτ ο φάσμα των συγκεντρώσεων οι οποίες έρχονταν σε αντίθεση με τον υγιή ανταγωνισμό. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 στοιχείο β' της ΣΛΕΕ τα άρθρα 101 και 102 αυτής όπως και ο Κανονισμός 139/2004 καθορίζουν ένα πλαίσιο κανόνων η εφαρμογή των οποίων είναι απαραίτητη προκειμένου να επιτευχθεί ισορροπία στην αγορά της ΕΕ¹⁷.

Στο δίκαιο του ανταγωνισμού οι συμπράξεις κατά κανόνα απαγορεύονται και επιτρέπονται για ειδικούς εξαιρετικούς λόγους. Αντίθετα στον χώρο των συγκεντρώσεων οι περισσότερες συγκεντρώσεις λειτουργούν υπέρ του ανταγωνισμού και δεν δημιουργούν αρνητικές συνέπειες για αυτόν ιδίως η απόκτηση μιας εταιρείας για την τεχνολογική της υπεροχή, τα αποτελεσματικά δίκτυα διανομών επιτρέπουν την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού ανταγωνισμού μεταξύ των ανταγωνιζομένων στην αγορά. Οποιαδήποτε επομένως συστηματική απαγόρευση των συγκεντρώσεων αντίκειται στη λογική της ελεύθερης αγοράς. Οι συγκεντρώσεις πρέπει να αντιμετωπίζονται ειδικά λόγω των πολλών επιδράσεων που ασκούν στον ελεύθερο ανταγωνισμό, έτσι ώστε να αποτρέπονται οι αρνητικές επιπτώσεις και να επιβραβεύονται οι θετικές¹⁸. Τι Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει δεχθεί, ότι τα άρθρα 101 και 102 της ΣΛΕΕ εφαρμόζονται συμπληρωματικά σε ορισμένες συγκεντρώσεις¹⁹ αλλά δεν παρέχουν αρκετή προστασία για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων στο σύνολό τους ούτε μπορούν να αποτελέσουν το μοναδικό κριτήριο για τον έλεγχο τους²⁰. Κρίθηκε απαραίτητο να θεσπιστεί ένα πλαίσιο κανόνων το οποίο θα αφορούσε

¹⁷ Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, «Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο, Έκδοση 3^η, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2018», σελ 551 παρ. 1282-1283.

¹⁸ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π, σελ.686.

¹⁹ Τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ αποτελούν κανόνα πρωτογενούς δικαίου με άμεση εφαρμογή, «υπόθεση Vantaan kaupunki κατά Skanska Industrial Solutions Oy, NCC Industry Oy, Asphaltmix Oy (C-724/17, της 14-3-2019, EU:C:2019:204, σκέψη 24)», όπου αναφέρεται «Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 101, παράγραφος 1, και το άρθρο 102 ΣΛΕΕ παράγουν άμεσα αποτελέσματα στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών και γεννούν, υπέρ των υποκειμένων δικαίου, δικαιώματα που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2014, Kone κ.λπ., C-557/12, EU:C:2014:1317, σκέψη 20 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία)»

²⁰ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π σελ.688-690, ο οποίος υποστηρίζει «το ανεφάρμοστο της διάταξης του άρθρου 101 ΣΛΕΕ στις συγκεντρώσεις και τη δυναμική εφαρμογή του άρθρου 102 ΣΛΕΕ στις συγκεντρώσεις».

εξιδεικνυμένα τις συγκεντρώσεις και θα εφαρμοζόταν μόνο σε αυτές εντός της ΕΕ προκειμένου να ελέγχεται με αποτελεσματικό τρόπο κάθε συγκέντρωση ανάλογα με τις επιπτώσεις που αυτή θα έχει στην εσωτερική αγορά. Βάση για τη θέσπιση του πλαισίου αυτού αποτέλεσαν οι κανόνες ανταγωνισμού και ο σκοπός οι συγκεντρώσεις να μην είναι αντίθετες με το «σύστημα ανόθευτου ανταγωνισμού» που επιδιώκει η ΕΕ για τις αγορές της. Ο κανονισμός 139/2004 θέτει κανόνες που σκοπό έχουν να παρέχεται και για τις συγκεντρώσεις η προστασία των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ και σε συνδυασμό με το υπόλοιπο θεσμικό πλαίσιο των συγκεντρώσεων, όπως εξιδεικεύεται με τα υπόλοιπα συνοδευτικά κείμενα της ΕΕ, να προσφέρει επαρκή προστασία στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εντός της ΕΕ και στους πολίτες –καταναλωτές. Για τον λόγο, ότι το πλαίσιο των κανόνων και νομοθετικών κειμένων που θεσπίστηκε για τις συγκεντρώσεις είναι ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο και ειδικότερο σε σχέση με τους γενικούς κανόνες του ανταγωνισμού των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ η εφαρμογή του προηγείται²¹.

Η προστασία του ανταγωνισμού εντός της ΕΕ έχει επιτευχθεί με τη θέσπιση κανόνων με τους οποίους επιβάλλεται ειδικότερα η αντιμονοπωλιακή πολιτική της ΕΕ, ελέγχονται οι κρατικές ενισχύσεις των κρατών μελών προς επιχειρήσεις στο εσωτερικό τους, οι δημόσιες επιχειρήσεις και υπηρεσίες καθώς και οι συγκεντρώσεις. Για τις επιχειρήσεις που με τις πρακτικές τους επιφέρουν ανισορροπία στην αγορά και ως εκ τούτου προκαλούν «στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό», ιδίως αν καταχρώνται τη δεσπόζουσα θέση που κατέχουν, αν δημιουργούν αθέμιτες συμμαχίες μεταξύ τους, αντιμετωπίζονται οι πρακτικές αυτές στο εσωτερικό της ΕΕ με τους κανόνες του ανταγωνισμού η εφαρμογή των οποίων οδηγεί σε αποκατάσταση της ισορροπίας στην αγορά. Έχει θεσμοθετηθεί και ένα πλαίσιο κανόνων που λειτουργούν προληπτικά και αυτό αφορά τις συγκεντρώσεις, όπου ο έλεγχος πραγματοποιείται πριν ολοκληρωθεί η συγκέντρωση. Ο προληπτικός έλεγχος στις συγκεντρώσεις θεσπίστηκε προκειμένου να διαπιστώνεται πιθανή στρέβλωση του ανταγωνισμού πριν τη συγχώνευση ή την εξαγορά μεριδίων ή ολόκληρων επιχειρήσεων ώστε να καθίσταται δυνατό να

²¹ Σχετικά με τη συμπληρωματική ή την προς κάλυψη κενών εφαρμογή του άρθρου 102 ΣΛΕΕ σε σχέση με τους εθνικούς κανόνες για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων ή αν αποκλείεται η παράλληλη ή μεταγενέστερη εφαρμογή του άρθρου 102 ΣΛΕΕ βλ. «Προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέα JULIANE KOKOTT της 13ης Οκτωβρίου 2022 επί αίτησης του Cour d'appel de Paris (Εφετείου Παρισίων, Γαλλία) για την έκδοση προδικαστικής απόφασης, υπόθεση C-449/21, Towercast κατά Autorité de la concurrence, Ministère de l'Économie (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης C-449/21)».

αποτραπεί αυτή πριν ολοκληρωθεί και εξωτερικευθούν οι συνέπειες της συγκέντρωσης στην αγορά²².

Ο ανταγωνισμός πρέπει να είναι ελεύθερος και να μην νοθεύεται ούτε να περιορίζεται με αντίθετες συμφωνίες των επιχειρήσεων ούτε και με συγχωνεύσεις ή εξαγορές μεταξύ επιχειρήσεων, οι οποίες μπορεί να οδηγούν στο ίδιο αποτέλεσμα και να γίνονται με σκοπό εξάλειψης των ανταγωνιστών τους και κατάκτησης από μέρους μιας επιχείρησης μεγαλύτερου μεριδίου της αγοράς²³. Τελικός αποδέκτης των ρυθμίσεων για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων είναι ο πολίτης-καταναλωτής, ο οποίος και θίγεται με τις πρακτικές των επιχειρήσεων οι οποίες ελέγχουν μεγάλο τμήμα της αγοράς με σκοπό το κέρδος τους και η ίδια η ΕΕ και η οικονομία της η οποία μπορεί να αναπτυχθεί και να γίνει διεθνώς ανταγωνιστική μόνο όταν στο εσωτερικό της υπάρχει αναπτυγμένος ελεύθερος ανταγωνισμός. Μοναδικός σκοπός του Κανονισμού 139/2004 είναι να καταστεί βέβαιο, ότι σε βάθος χρόνου η ανάπτυξη των επιχειρήσεων στο εσωτερικό της ΕΕ θα γίνει με τρόπο που προάγει τον υγιή ανταγωνισμό και δεν τον νοθεύει²⁴ και ότι ο έλεγχος αυτός να διενεργείται με κριτήριο τις επιπτώσεις που έχουν οι επεκτατικές πολιτικές των επιχειρήσεων για τον ανταγωνισμό στο εσωτερικό της ΕΕ²⁵.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ιδρύσει ως μέλος το «Διεθνές Δίκτυο Ανταγωνισμού». Επίσης συμμετέχει σε πολλούς άλλους φορείς σε διεθνές και εθνικό επίπεδο οι οποίοι έχουν σκοπό να αξιολογούν την εφαρμογή των κανόνων για τις συγκεντρώσεις και να προτείνουν λύσεις για την εξέλιξή τους με σκοπό πάντα να

²² Από την επίσημη ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, «Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Οικονομία, Οικονομική και Νομισματική Ένωση, φορολογία και πολιτικές ανταγωνισμού, Πολιτική ανταγωνισμού, υπό τον τίτλο «Εργαλεία της πολιτικής ανταγωνισμού» «διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/82/%CE%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%85> την 22-11-2022».

²³ Δονάτος Ι. Παπαγιάννης, «Ευρωπαϊκό Δίκαιο, 5^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη», σελ 527.

²⁴ Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 5, 6 και 8 του Κανονισμού 139/2004, «το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να συμπεριλαμβάνει διατάξεις οι οποίες να ρυθμίζουν τις συγκεντρώσεις οι οποίες σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του Κανονισμού ...μπορεί να παρακωλύσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα αυτής,....»

²⁵ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου 28ης Μαΐου 2020 στην υπόθεση T-399/16 CK Telecoms UK Investments Ltd κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση της απόφασης C(2016) 2796 final της Επιτροπής, της 11ης Μαΐου 2016», με την οποία απαγορεύθηκε η απόκτηση της «Telefónica Europe plc από την Hutchison 3G UK Investments Ltd (υπόθεση COMP/M.7612 – Hutchison 3G UK/Telefónica UK)», σκέψεις 92-94, «όπου παραπέμπει στις αποφάσεις της 7ης Σεπτεμβρίου 2017, Austria Asphalt, C-248/16, EU:C:2017:643, σκέψη 21, και της 31ης Μαΐου 2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371, σκέψη 41».

εξυπηρετούν τον υγιή ανταγωνισμό και την οικονομία, ανάλογα και με τις εξελίξεις της οικονομίας και της αγοράς²⁶.

Κεφάλαιο 2: Οι αντιμονοπωλιακοί κανόνες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

2.1. Γενική θεώρηση

Οι επιχειρήσεις μέσω της συγκέντρωσης επεκτείνονται στην αγορά στην ίδια χώρα ή και σε άλλες χώρες κράτη μέλη της ΕΕ, το οποίο προάγει την εν γένει ανάπτυξη της αγοράς και κατ'επέκταση και την οικονομία. Κάποιες φορές όμως μια συγκέντρωση δύναται να ενισχύσει μονομερώς τη θέση μιας επιχείρησης στην αγορά, να αποκτήσει η επιχείρηση αυτή τέτοια θέση ώστε να ελέγχει μεγάλο μέρος της αγοράς παρεμποδίζοντας την ελεύθερη άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων άλλων όμοιων επιχειρήσεων ή ακόμα και τη δημιουργία και επέκταση ομοειδών επιχειρήσεων. Μια συγκέντρωση επιφέρει αναπόφευκτα την αύξηση της ισχύος της νέας επιχείρησης. Ενίοτε η συγκέντρωση οδηγεί στο να ενδυναμώνονται μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, πράγμα που ευνοεί τον ανταγωνισμό καθόσον με τον τρόπο αυτόν οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις καταλαμβάνουν μερίδο της αγοράς και μπορούν να ανταγωνιστούν επιχειρήσεις σε δεσπίζουσα θέση²⁷.

Στα χρόνια που μεσολάβησαν, η ταχεία εξέλιξη των αγορών, η ψηφιοποίηση της οικονομίας, οι μεταβαλλόμενοι τρόποι επιχειρηματικής δραστηριότητας και η τεχνολογική εξέλιξη ανάγκασαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προσαρμόσει τα μέτρα επιβολής των αντιμονοπωλιακών κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προκειμένου η αγορά της ευρωπαϊκής ένωσης να εξασφαλίσει τη βέλτιστη απόδοση, στα πλαίσια της πολιτικής του ανταγωνισμού στην ΕΕ και με σκοπό να καταστεί αυτή ποιο αποτελεσματική, κρίθηκε απαραίτητο να αναδιατυπωθεί ο υπάρχων Κανονισμός 4064/89²⁸ με σκοπό να διαμορφωθεί ένα θεσμικό πλαίσιο αντιμονοπωλιακών κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να επιτευχθεί η αποτελεσματική επιβολή του.

²⁶ Από τον επίσημο ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «προτεραιότητα και δράσεις, δράσεις ανά θέμα, ανταγωνισμός».

²⁷ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π σελ.685-686.

²⁸ Ο παλαιότερος «Κανονισμός 4064/1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων είχε εγκριθεί και τεθεί σε εφαρμογή την 21^η Δεκεμβρίου 1989», είχε τροποποιηθεί: «Με την ΕΕ L 395 της 30.12.1989, σ. 1 διορθωμένη μορφή: ΕΕ L 257 της 21.9.1990, σ. 13, από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1310/97 (ΕΕ L 180 της 9.7.1997, σ. 1)- διορθωτικό: ΕΕ L 40 της 13.2.1998, σ. 17. Με την ευκαιρία των νέων τροποποιήσεων, κρίθηκε σκόπιμη, για λόγους σαφήνειας η αναδιατύπωση του εν λόγω κανονισμού».

Ο Κανονισμός 139/2004 και το πλαίσιο κανόνων που έχουν τεθεί εξιδεικεύοντας έννοιες και προϋποθέσεις του Κανονισμού²⁹ ελέγχει τις συγκεντρώσεις μεταξύ επιχειρήσεων της ΕΕ με στόχο να διασφαλίσει, ότι οι μεγάλες εταιρικές αναδιοργανώσεις δεν θα εμποδίζουν τον υγιή ανταγωνισμό στην αγορά της ΕΕ. Παρέχεται μέσω του θεσμικού πλαισίου ένα ολοκληρωμένο πλέγμα διατάξεων και διαδικασιών προκειμένου αφενός να καθίσταται σαφές πότε επιτρέπεται μια συγκέντρωση αφετέρου να διασφαλίζεται ότι η συγκέντρωση ιδίως όσον αφορά την οικονομική δύναμη που αποκτά μια επιχείρηση δεν θα προκαλέσει ζημιά σε βάρος των καταναλωτών.

Η επίδραση των συγκεντρώσεων στην κοινωνική ευημερία εξαρτάται από την ιδιαίτερη σημασία που αποδίδει το δίκαιο του ανταγωνισμού στην τελευταία. Παρόλο που οι οικονομολόγοι θεωρούν, ότι η έννοια της κοινωνικής ευημερίας θα πρέπει να περιλαμβάνει, εκτός από «το πλεόνασμα των καταναλωτών» (consumer surplus) και «το πλεόνασμα του παραγωγού» (producer surplus), η ΕΕ μέσω του θεσμικού πλαισίου που έχει θεσπίσει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι Αρχές Ανταγωνισμού μέσω της εφαρμογή του προκρίνουν την ανάγκη της προστασίας των καταναλωτών στην περίπτωση μιας συγκέντρωσης³⁰.

Οι συγκεντρώσεις (είτε μέσω της συγχώνευσης των επιχειρήσεων είτε μέσω της εξαγοράς μιας επιχείρησης από μια άλλη) δύναται να προκαλέσουν ωφέλεια τόσο για τις επιχειρήσεις που συμπράττουν σε αυτήν όσο και για την οικονομία της αγοράς στο σύνολό της, ιδίως στις περιπτώσεις που η συνεργασία οδηγεί σε αύξηση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών και προϊόντων και στην κατ'επέκταση μείωση της

²⁹ Ο ισχύων κανονισμός περί συγκεντρώσεων «Κανονισμός 139/2004 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος τιτλοφορείται «Κοινοτικός Κανονισμός Συγκεντρώσεων, δημοσιευμένος στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 24/1 της 29-1-2004 σ. 1 εγκρίθηκε την 1^η Μάϊου 2004» αποτελεί αναδιατύπωση του αρχικού «Κανονισμού με αριθμό 4064/89 του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (δημοσιευμένος στην ΕΕ L 395 της 30/12/1989 σ. 1)». Επίσης κείμενα συναφή είναι τα ακόλουθα: α) «Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2004/C 31/03)», β) «Κωδικοποιημένη ανακοίνωση της Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2008/C 95/01» και γ) «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με απλοποιημένη διαδικασία για την εξέταση ορισμένων συγκεντρώσεων βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2013/C 366/04» και το «Διορθωτικό στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια απλοποιημένη διαδικασία αντιμετώπισης ορισμένων συγκεντρώσεων βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014/C 11/05».

³⁰ Ιωάννης Παλαιολόγος, Μιχαήλ Πολέμης, «Αξιολόγηση των επιδράσεων των συγχωνεύσεων και εξαγορών στο επίπεδο ανταγωνισμού», Εκδόσεις Σάκκουλα, «Ανάτυπο από τον τιμητικό τόμο για τον Καθηγητή Παναγιώτη Ι Κανελλόπουλο», 2015, σελ.593.

τιμής τους με την εξοικονόμηση πόρων ως αποτέλεσμα της συνέργειας των επιχειρήσεων. Μία συγκέντρωση μπορεί να αποφέρει οφέλη στην οικονομία και να προάγει τον υγιή ανταγωνισμό, ιδίως στην περίπτωση που ο συνδυασμός των δραστηριοτήτων διαφορετικών εταιρειών τους επιτρέπει να αναπτύξουν νέα προϊόντα πιο αποτελεσματικά ή να διανείμουν τα παραγόμενα είδη με χαμηλότερο κόστος ή να μειώσουν το κόστος της παραγωγής του, με συνέπεια οι καταναλωτές να επωφεληθούν από προϊόντα ή υπηρεσίες υψηλότερης ποιότητας.

Εξ'αντιδιαστολής οι συγκεντρώσεις μπορούν να προσβάλλουν περιορίζοντας τον ανταγωνισμό στην περίπτωση που μια επιχείρηση καταφέρει να ελέγξει μεγάλο μερίδιο της αγοράς που δραστηριοποιείται, ιδίως εάν τα μέρη της συγκέντρωσης είναι σημαντικοί ανταγωνιστές ή ενισχύσουν τη θέση της στην αγορά κατά τρόπο που αυτή να αποκτήσει δεσπόζουσα θέση, ιδίως δημιουργώντας ή ενισχύοντας έναν κυρίαρχο παράγοντα³¹. Ορισμένες συγχωνεύσεις αποδυναμώνουν ή ακόμα μπορούν και να μειώσουν τον ανταγωνισμό σε μία αγορά με αποτέλεσμα να υφίστανται βλάβη τα συμφέροντα των καταναλωτών, ιδίως δημιουργώντας ή ενισχύοντας την παρουσία στην αγορά ενός κυρίαρχου παίκτη, το οποίο πιθανά να οδηγήσει σε βλάβη των συμφερόντων των καταναλωτών μέσω υψηλότερων τιμών, μειωμένων επιλογών ή λιγότερης καινοτομίας.

Η βλάβη του ανταγωνισμού από μια συγκέντρωση είναι και ο λόγος για τον οποίο εφαρμόζεται ο προληπτικός έλεγχος. Οι επιχειρήσεις απαγορεύεται να ολοκληρώσουν τη συγκέντρωση πριν λάβουν τη σχετική άδεια προς τούτο. Η Επιτροπή ελέγχει τις «συγκεντρώσεις κοινοτικών διαστάσεων». Έχουν τεθεί συγκεκριμένα οικονομικά κριτήρια για τις επιχειρήσεις με βάση τα οποία γίνεται και ο έλεγχος σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Όταν η προτεινόμενη συγκέντρωση δεν πληρεί τα κριτήρια αυτά τότε αναλαμβάνουν αρμοδιότητα οι εθνικές αρχές εκάστου κράτους μέλους της ΕΕ. Σημαντική παράμετρος και πρωτοτυπία του Κανονισμού 139/2004 λόγω της παγκοσμιοποίησης και των δυνατοτήτων του εμπορίου, είναι να ελέγχονται οι συγκεντρώσεις ακόμα και όταν ένα ή και περισσότερα μέρη ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα εντός της αγοράς της ΕΕ, μολοντί έχουν την έδρα τους σε άλλη χώρα εκτός ΕΕ. Ο έλεγχος εκκινείται, όταν διαπιστωθεί ότι με τη συγκέντρωση «προκύπτει

³¹ Ειδικότερα σύμφωνα με τον Κανονισμό 139/2004 στο άρθρο 2 παράγραφος 3: «Οι συγκεντρώσεις που ενδέχεται να παρακωλύουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της ενίσχυσης μια δεσπόζουσας θέσης, κηρύσσονται ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.».

μόνιμη μεταβολή ελέγχου»³², εκτιμάται η υπάρχουσα και η μελλοντική κατάσταση στην αγορά και η επίδρασή της σε αυτήν και ολοκληρώνεται με την απαγόρευση ή την έγκριση της. Σε πολλές περιπτώσεις τα μέρη ή και η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναδιαμορφώνουν την πρόταση³³ για τη συγκέντρωση αναλαμβάνοντας ή θέτοντας αντίστοιχα υποχρεώσεις στα μέρη και εντέλει επιτρέπεται η συγκέντρωση υπό όρους³⁴.

«Συγκέντρωση» έχουμε στις περιπτώσεις που δυο ή περισσότερες επιχειρήσεις συγχωνεύονται και δημιουργούν μια νέα επιχείρηση ή όταν η μια επιχείρηση εξαγοράζει εξ' ολοκλήρου ή μεγάλο τμήμα μιας άλλης επιχείρησης. Ο κανόνας είναι τέτοιες επεκτατικές ενέργειες των επιχειρήσεων να μην παρεμποδίζονται γιατί προωθούν την οικονομία στο εσωτερικό της ΕΕ. Σε συνθήκες παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, συχνά ο μόνος τρόπος για να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις τον παγκόσμιο ανταγωνισμό είναι η συνένωση των δυνάμεων τους σε ισχυρότερα μεγέθη για να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις, ιδίως όταν μέσω της συγκέντρωσης μπορεί να επιτευχθεί η πρόσβαση ή βελτίωση των προϊόντων και των υπηρεσιών μέσω της τεχνολογίας, η μείωση του κόστους παραγωγής και κατ'επέκταση η μείωση των τιμών κλπ³⁵.

Η ραγδαία ανάπτυξη και εφαρμογή της τεχνολογίας στο εμπόριο και ιδίως στις παγκόσμιες συναλλαγές είχε ως αποτέλεσμα να παραστεί ανάγκη να ελέγχονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι συγκεντρώσεις όχι μόνο μεταξύ επιχειρήσεων που εδρεύουν εντός της ΕΕ αλλά και επιχειρήσεων, οι οποίες μολονότι διατηρούν την έδρα τους σε χώρες εκτός ΕΕ, επιχειρηματικά δραστηριοποιούνται εντός της ΕΕ.³⁶

Ο Κανονισμός 139/2004 δίνει τόσο τον ορισμό των συγκεντρώσεων που «κηρύσσονται συμβατές με την κοινή αγορά», όσο και τον ίδιο ορισμό με αρνητικό πρόσημο των συγκεντρώσεων που «κηρύσσονται ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά»³⁷. Ο έλεγχος περιορίζεται μόνο στην πλήρωση ή μη των προϋποθέσεων που θέτει ο

³² Άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού 139/2004, ο.π.

³³ Άρθρο 8 παρ. 2 του Κανονισμού 139/2004, ο.π.

³⁴ Από την επίσημη ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, «Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Οικονομία, Οικονομική και Νομισματική Ένωση, φορολογία και πολιτικές ανταγωνισμού, Πολιτική ανταγωνισμού, υπό τον τίτλο «Εργαλεία της πολιτικής ανταγωνισμού», «(διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/82/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%85> την 22-11-2022)».

³⁵ Δονάτος Ι. Παπαγιάννης, ο.π σελ 526-527.

³⁶ Άρθρο 1 παρ. 1 και 2 του Κανονισμού 139/2004, ο.π.

³⁷ Άρθρο 2 παρ. 2 και 3 αντίστοιχα του Κανονισμού 139/2004, ο.π.

Κανονισμός και στις περιπτώσεις που οι προϋποθέσεις δεν πληρούνται υποχρεωτικά πρέπει να γίνει δεκτή η προτεινόμενη συγκέντρωση χωρίς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διατηρεί διακριτική ευχέρεια προς τούτο³⁸.

Οι συγκεντρώσεις μεταξύ επιχειρήσεων είναι θεμιτές στο βαθμό που δεν εμποδίζουν τον ανταγωνισμό. Ο στόχος της εξέτασης των προτεινόμενων συγχωνεύσεων είναι να αποτραπούν οι επιβλαβείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Κυρίαρχο κριτήριο που εξετάζεται είναι κατά πόσον «οι συγκεντρώσεις αυτές ενδέχεται να παρακωλύουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της».

Προς τον σκοπό αυτό αναφερόμαστε σε επιχείρηση νοείται κάθε αυτόνομη οικονομική οντότητα. Όμως μόνη η εφαρμογή των αρχών της νομικής και οικονομικής αυτοτέλειας των εταιριών δεν μπορεί να συνεπάγεται ότι μια εταιρία που ανήκει και ελέγχεται από κοινού από δύο άλλες εταιρίες ενεργεί κατ' ανάγκην αυτοτελώς στην αγορά βασιζόμενη μόνο στο γεγονός ότι αυτή διαθέτει νομική προσωπικότητα ή αυτοτελείς οικονομικούς πόρους, καθόσον μια τέτοια υπόθεση θα αγνοούσε τελείως τις πολλές δυνατότητες που υφίστανται στην πράξη για τέτοιες μητρικές εταιρίες να επηρεάσουν, κατά τρόπο τυπικό ή άτυπο, τη συμπεριφορά της θυγατρικής τους³⁹. Το γεγονός και μόνο ότι μια επιχείρηση είναι αυτόνομη λειτουργικά και οικονομικά δεν προϋποθέτει ότι είναι αυτόνομη και στη λήψη των αποφάσεων και της χάραξης της στρατηγικής της πολιτικής και των συνεργασιών της. Αν γινόταν το αντίθετο δεκτό, τότε δεν θα νοείτο μια «κοινή επιχείρηση» να έχει κοινό έλεγχο αφού θα είχε αυτοτέλεια οικονομική⁴⁰.

Στο πλαίσιο της άσκησης του από κοινού ελέγχου μιας «κοινής επιχείρησης», οι μητρικές εταιρίες της επιχείρησης αυτής θα πρέπει κατ' ανάγκην να καταλήξουν σε συμφωνία για τον τρόπο που θα πραγματοποιείται η εμπορική πολιτική της και ποια

³⁸ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 13ης Μαΐου 2015 στην υπόθεση T-162/10, Niki Luftfahrt GmbH κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής κλπ» με αντικείμενο να ακυρωθεί η σχετική απόφαση «C(2009) 6690» που κήρυξε συμβατή τη συγκέντρωση «(υπόθεση για τη συγκέντρωση Lufthansa με την Austrian Airlines, COMP /M 5440)» σκέψη 84.

³⁹ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 2020 στην υπόθεση T-380/17, HeidelbergCement AG, Schwenk Zement KG κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση της απόφασης C(2017) 1650 τελικό της Επιτροπής, της 5ης Απριλίου 2017», περί κήρυξης της συγκέντρωσης μη συμβατής «(υπόθεση M.7878-Heidelberg Cement /Schwenk/ Cemex Hungary/Cemex Croatia) σκέψεις 98-99, όπου και παραπέμπει στην απόφαση της 17ης Μαΐου 2011, Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, T-299/08, EU:T:2011:217, σκέψη 70)».

⁴⁰ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 2020 στην υπόθεση T-380/17, ο.π., σκέψη 112, (όπου και παραπέμπει στην απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2006, Cementbouw Handel & Industrie κατά Επιτροπής, T-282/02, EU:T:2006:64, σκέψη 62)».

θέση θα έχουν οι μητρικές εταιρείες σε σχέση με την «κοινή επιχείρηση» σε συγκεκριμένες αγορές. Κατά συνέπεια, η ύπαρξη τέτοιων εμμέσων δεσμών οικονομικού και διαρθρωτικού χαρακτήρα μεταξύ των επιχειρήσεων αποτελεί αντικείμενο έρευνας και ελέγχου βάσει του Κανονισμού 139/2004⁴¹. Προκειμένου να εξασφαλιστούν οι εταιρείες που συμμετέχουν σε μια «κοινή επιχείρηση» απαιτείται να ελεγχθεί με ποιόν τρόπο συμμετέχουν σε αυτήν τόσο οικονομικά όσο και στη λήψη αποφάσεων και εν γένει διοικητικής οργάνωσης. Ο αποτελεσματικός έλεγχος της συγκέντρωσης απαιτεί κατά συνέπεια να εξασφαλιστούν οι εταιρείες που πραγματικά συμμετέχουν σε αυτήν με σκοπό να αποκτήσουν οικονομικό όφελος και να μην αντιμετωπίζεται επιδερμικά ελέγχοντας τις εταιρείες με μόνα κριτήρια τη νομική σύνδεση και τις συνθήκες που εξωτερικεύονται⁴².

Ο Κανονισμός 139/2004⁴³ εφαρμόζεται σε όλες τις συγκεντρώσεις ευρωπαϊκής διάστασης και σκοπό έχει να προστατευθεί η αγορά στο εσωτερικό της ΕΕ. Η αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθορίζεται από τον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων που συμμετέχουν. Αν ο κύκλος εργασιών υπερβαίνει ένα όριο που έχει τεθεί για σε παγκόσμιο επίπεδο και ένα άλλο όριο που έχει τεθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁴⁴ απαιτείται προηγουμένως η συγκέντρωση αυτή να κοινοποιηθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Δικαιολογητικός λόγος είναι ότι εάν έστω και μία από τις επιχειρήσεις δραστηριοποιείται και στην ΕΕ και πληρεί το όριο του κύκλου εργασιών της που τίθεται, για να μην περιοριστεί ο ανταγωνισμός στο εσωτερικό της ένωσης απαιτείται ο προληπτικός έλεγχος της συγκέντρωσης. Οι κανόνες ελέγχου των συγκεντρώσεων της ΕΕ ισχύουν για όλες τις συγκεντρώσεις, ανεξάρτητα σε ποια χώρα, οι εταιρείες εδρεύουν σύμφωνα με το καταστατικό τους, ή ασκούν τις δραστηριότητες ή διατηρούν τις εγκαταστάσεις παραγωγής τους, αρκεί οι εταιρείες αυτές να δραστηριοποιούνται εντός της ΕΕ και κατ'έπекταση να επηρεάζουν την αγορά εντός της⁴⁵.

⁴¹ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T-380/17, ο.π., σκέψη 115 (όπου και παραπέμπει στην απόφαση της 8ης Ιουλίου 2003, *Verband der freien Rohrwerke* κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-374/00, EU:T:2003:188, σκέψεις 173 και 174)».

⁴² «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T-380/17, ο.π., σκέψη 116».

⁴³ Συμπληρωματικά έχει εκδοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η «ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ Προς έναν αποτελεσματικότερο έλεγχο των συγκεντρώσεων στην ΕΕ, Βρυξέλλες, 9.7.2014 COM (2014) 449 final», «(την 7-10-2022 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0449&from=EN>)».

⁴⁴ Άρθρο 1 παρ. 2 και 3 Κανονισμού 139/2004, ο.π.

⁴⁵ Από τον επίσημο ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «Ευρώπα, EUR-Lex, γλωσσάρι περιλήψεων, Ανταγωνισμός, Συγχωνεύσεις (διαθέσιμο την 15-12-2022 στη διεύθυνση <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/glossary/mergers.html>)».

Κατά την αξιολόγηση των προτεινόμενων συγχωνεύσεων, η Επιτροπή εξετάζει, όσον αφορά την προστασία των επιχειρήσεων, εάν η συγκέντρωση πρόκειται να παρεμποδίσει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό με σημαντικό τρόπο εντός της ΕΕ και όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών, αν αναμένεται η συγκέντρωση να βλάψει τα συμφέροντα των καταναλωτών από υψηλότερες τιμές ή από μια πιο περιορισμένη επιλογή αγαθών ή υπηρεσιών. Για την αποτροπή της απαγόρευσης των προβληματικών συγκεντρώσεων από μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προβλέπεται ως διαδικαστικό στάδιο οι επιχειρήσεις να προτείνουν τις κατάλληλες δεσμεύσεις, τα μέτρα και τους όρους για την άρση του εμποδίου της βλάβης του υγιούς ανταγωνισμού από τις συγχωνευόμενες εταιρείες προς τον σκοπό να διορθώσουν αυτό το πιθανό αποτέλεσμα και να επιτρέψουν η συγκέντρωση. Εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πειστεί, ότι οι δεσμεύσεις των εταιρειών θα μπορούν να διατηρήσουν ή θα μπορέσουν να αποκαταστήσουν τον ανταγωνισμό στην αγορά, προστατεύοντας έτσι τα συμφέροντα των καταναλωτών, παρέχει υπό όρους έγκριση για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και παρακολουθεί την υλοποίηση των όρων και την εκπλήρωση των ανειλημμένων δεσμεύσεων από τις συγχωνευόμενες εταιρείες.

Οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών-μελών μπορούν να εξετάσουν μια συγχώνευση, σύμφωνα με τους ισχύοντες εθνικούς κανόνες ελέγχου των συγκεντρώσεων. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας⁴⁶ μια συγκέντρωση η οποία αφορά περισσότερα κράτη –μέλη δεν εξετάζεται από όλες τις εθνικές αρχές, αλλά από εκείνη την αρχή που είναι περισσότερο αρμόδια.

2.2 Η έννοια της συγκέντρωσης στον Κανονισμό 139/2004

Στο δίκαιο του ανταγωνισμού η έννοια της συγκέντρωσης εξετάζεται υπό το πρίσμα της νομικής προσωπικότητας όσο και υπό το πρίσμα της οικονομικής αυτοτέλειας και των εν γένει οικονομικών μεγεθών των εμπλεκόμενων φορέων. Η ύπαρξη συγκέντρωσης στο δίκαιο του ανταγωνισμού προϋποθέτει την εκπλήρωση

⁴⁶ Η «αρχή της επικουρικότητας», η οποία ορίζεται στο άρθρο 5 της ΣΕΕ, «..έχει στόχο να εξασφαλίζει ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατό πλησιέστερα στους πολίτες, και ότι διενεργούνται διαρκείς έλεγχοι ώστε να εξακριβώνεται ότι η δράση σε επίπεδο ΕΕ είναι δικαιολογημένη δεδομένων των διαθέσιμων δυνατοτήτων σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας η ΕΕ δεν αναλαμβάνει δράση (εκτός από τους τομείς που εμπίπτουν στην αποκλειστική της αρμοδιότητα), παρά μόνο εφόσον η δράση αυτή είναι πιο αποτελεσματική από την αντίστοιχη δράση σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Η αρχή της επικουρικότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία ορίζει ότι καμία δράση της ΕΕ δεν πρέπει να υπερβαίνει τα δέοντα για την επίτευξη των στόχων των Συνθηκών».

τριών όρων: α) Την ύπαρξη στην αρχή τουλάχιστον δύο χωριστών υποκειμένων του δικαίου που ασκούν οικονομικές δραστηριότητες κατά αυτόνομο τρόπο. β) Την εξαφάνιση τόσο νομική όσο και οικονομική των υποκειμένων αυτών επ'ωφελεία ενός νέου και γ) Την τροποποίηση της δομής της ιδιοκτησίας και της διαχείρισης τουλάχιστον του ενός εκ των δύο αρχικά υφισταμένων υποκειμένων⁴⁷.

Συγκέντρωση θεωρείται⁴⁸ ότι πραγματοποιείται όταν «προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου» η οποία εξωτερικεύεται με τις εξής μορφές διαζευκτικά: α) δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις ολόκληρες ή μέρος αυτών, που λειτουργούν ανεξάρτητα ενώνονται σε μία β) οντότητες (στις οποίες περιλαμβάνονται τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα) που έχουν τον έλεγχο μιας επιχείρησης και αποκτούν τον έλεγχο μιας άλλης επιχείρησης ή περισσότερων επιχειρήσεων. Η απόκτηση του ελέγχου μπορεί να γίνει είτε άμεσα είτε έμμεσα, με οποιονδήποτε τρόπο και δεν απαιτεί να αφορά το σύνολο της επιχείρησης αρκεί να αφορά και επιμέρους δραστηριότητές της.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ερμηνεία που δίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην παραπάνω έννοια της συγκέντρωσης, η οποία θεωρεί ότι υπάρχει συγκέντρωση, όταν κάποια οντότητα ναι μεν δεν αποκτά το πλειοψηφικό πακέτο των μετοχών μιας άλλης επιχείρησης, πλην όμως αποκτά τόσες μετοχές όσες αρκούν για να ελέγχει τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης στην οποία θα έχει την πλειοψηφία σύμφωνα με την απαρτία των γενικών συνελεύσεων, όταν σε αυτές, κατά την πάγια πρακτική των προηγούμενων της απόκτησης ετών, δεν συμμετέχει ποσοστό 100% των μετόχων⁴⁹.

Η «μόνιμη μεταβολή του ελέγχου» εκκινεί στο σημείο που τα μέρη θα ενεργήσουν κατά τρόπο με τον οποίο εξωτερικεύεται ο έλεγχός τους στην επιχείρηση. Η απόκτηση του ελέγχου μιας επιχείρησης δεν απαιτείται να γίνει με μια μόνη πράξη αλλά δύναται να πραγματοποιηθεί και με διαδοχικές πράξεις οι οποίες τείνουν στο ίδιο αποτέλεσμα. Μερικότερες πράξεις σε σύντομο χρόνο, συναφείς μεταξύ τους που

⁴⁷ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π σελ.687.

⁴⁸ Άρθρο 3 του Κανονισμού 139/2004, ο.π..

⁴⁹ «Απόφαση C(2014) 5089 τελικό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 23ης Ιουλίου 2014, σχετικά με την επιβολή προστίμου για πράξη συγκέντρωσης κατά παράβαση του άρθρου 4 παράγραφος 1 καθώς και του άρθρου 7 παράγραφος 1 Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004 [υπόθεση M.7184 – Marine Harvest/Morpol], η αίτηση αναίρεσης κατά της οποίας απορρίφθηκε με την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-10/18 P την 4-3-2020 (ECLI:EU:C:2020:149)», η οποία έχει αποφασίσει, «... η αποκτώσα εταιρεία θα πλειοψηφεί στις γενικές συνελεύσεις λόγω του ποσοστού συμμετοχής της (48,5 %) σε συνδυασμό με το ποσοστό παρουσίας των λοιπών μετόχων στις προηγούμενες γενικές συνελεύσεις κατά τα προηγούμενα έτη».

τείνουν στην επίτευξη του ίδιου σκοπού πρέπει να αντιμετωπίζονται ως «ενιαία συγκέντρωση»⁵⁰.

Εξ'αντιδιαστολής, όταν πραγματοποιούνται επιμέρους πράξεις είτε επικουρικές είτε προπαρασκευαστικές για την ίδια συγκέντρωση, αλλά οι πράξεις αυτές δεν είναι αναγκαίες προκειμένου να επιτευχθεί η αλλαγή στον έλεγχο της επιχείρησης, δεν ελέγχονται στα πλαίσια της συγκέντρωσης. Υπάρχει βέβαια και η περίπτωση κατά την οποία μια πράξη μολονότι δεν έχει αποτέλεσμα στην αγορά να μπορεί να οδηγήσει στη μεταβολή του ελέγχου της επιχείρησης και να συμβάλλει έστω και μερικώς στη συγκέντρωση⁵¹.

Ο Κανονισμός 139/2004 δεν παραθέτει την έννοια της συγχώνευσης. Συγχώνευση θεωρείται όταν μια επιχείρηση απορροφά μια άλλη επιχείρηση τόσο το ενεργητικό όσο και το παθητικό της χωρίς να προηγηθεί στάδιο εκκαθάρισης και οδηγεί σε παύση της εταιρείας που απορροφάται. Συγχώνευση θεωρείται επίσης όταν δύο επιχειρήσεις δημιουργούν από κοινού μια τρίτη επιχείρηση και απορροφώνται από αυτήν.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεχθεί, ότι υπό τον όρο συγχώνευση μπορεί να νοείται, σε ορισμένες περιπτώσεις, και η συνένωση επιχειρήσεων χωρίς αυτές να απωλέσουν τη νομική τους προσωπικότητα με στόχο να δημιουργήσουν μια γνήσια κοινή οικονομική μονάδα υπό μόνιμη και ενιαία οικονομική διαχείριση. Αυτό αποτελεί και το απαραίτητο στοιχείο για την ύπαρξη μιας «de facto» συγχώνευσης⁵².

«Έλεγχος» είναι να δύναται να επηρεάσει κάποιος τις δραστηριότητες μιας επιχείρησης έτσι, ώστε η επιχείρηση που ελέγχει, μόνο αυτή να μπορεί να αποφασίσει για τις δραστηριότητες της ελεγχόμενης επιχείρησης. Η κρίση περί την απόκτηση ελέγχου είναι αντικειμενική χωρίς να ενδιαφέρει αν η απόκτηση του ελέγχου είναι αποτέλεσμα δεδηλωμένης πρόθεσης των μερών. Ο Κανονισμός συνδέει τον έλεγχο με τη «δυνατότητα» καθοριστικού επηρεασμού που αρκεί, χωρίς να απαιτείται και πραγματική άσκηση του καθοριστικού επηρεασμού. Η απόκτηση μπορεί να αφορά

⁵⁰ Αιτιολογική σκέψη 20 του Κανονισμού 139/2004, ο.π.

⁵¹ «Απόφαση του Δικαστηρίου C-633/16 της 31-5-2018 Ernst & Young P/S (ECLI:EU:C:2018:371)» σκέψεις 46-52, «...Κάθε μερική πραγματοποίηση συγκέντρωσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ίδιου αυτού άρθρου και ανταποκρίνεται στην απαίτηση εξασφάλισης αποτελεσματικού ελέγχου των συγκεντρώσεων, καθόσον, αν απαγορευόταν στους μετέχοντες σε συγκέντρωση να πραγματοποιήσουν συγχώνευση μέσω μιας και μόνης πράξης, αλλά το ίδιο αποτέλεσμα μπορούσε θεμιτώς να επιτευχθεί με διαδοχικές μεμονωμένες πράξεις, τούτο θα μείωνε την πρακτική αποτελεσματικότητα της απαγόρευσης διακυβεύοντας κατά αυτόν τον τρόπο τον εκ των προτέρων έλεγχο που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός καθώς και την επίτευξη των στόχων του...».

⁵² Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, ο.π., σελ 560 παρ. 1308.

άμεσο ή έμμεσο έλεγχο⁵³. Ο έλεγχος μπορεί να πραγματοποιείται μέσω οποιουδήποτε τρόπου είτε από πρόσωπα είτε από επιχειρήσεις. Ο Κανονισμός 139/2004 εντάσσει στις κατηγορίες του ελέγχου πλήθος περιπτώσεων με τη διατύπωσή του⁵⁴.

Η έννοια της συγκέντρωσης δεν προϋποθέτει κατ'ανάγκη την εξαφάνιση της νομικής ανεξαρτησίας. Αυτό που έχει καθοριστικό ρόλο είναι η υποβολή της σε έναν μοναδικό έλεγχο. Στο πλαίσιο του εμπορικού δικαίου η ενσωμάτωση μιας θυγατρικής στη μητρική εταιρεία θεωρείται ως συγκέντρωση (συγχώνευση μέσω ενσωμάτωσης) ενώ στο δίκαιο ανταγωνισμού δεν θεωρείται συγκέντρωση⁵⁵.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου των όρων «πραγματοποίηση της συγκέντρωσης» και «απόκτηση του ελέγχου». Ο όρος «πραγματοποίηση» αφορά τη συγκέντρωση⁵⁶ ενώ ο όρος «απόκτηση» αφορά τον έλεγχο⁵⁷. Η «πραγματοποίηση της συγκέντρωσης» μπορεί να έχει μεγαλύτερη χρονική διάρκεια είναι συναφείς με αυτήν την ερμηνευτική και οι έννοιες της «μερικής πραγματοποίησης» και της «ενιαίας συγκέντρωσης». Η «απόκτηση του ελέγχου» δεν έχει διάρκεια καθόσον αποκτάται τη στιγμή που ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ελέγχει το άλλο μέρος της συγκέντρωσης και δεν καλύπτει την «μερική απόκτηση», η οποία δεν δύναται να αποτελέσει προϋπόθεση για την πραγματοποίηση μερικής συγκέντρωσης. Ο έλεγχος καθίσταται αποτελεσματικός μόνο όταν πραγματοποιείται πριν αποκτηθεί ο έλεγχος και πριν από την πραγματοποίηση έστω και μερικώς της συγκέντρωσης. Συγκέντρωση που κρίνεται μη συμβατή απαγορεύεται είτε αποκτηθεί ο έλεγχος με μια πράξη είτε με μεμονωμένες πράξεις, οι οποίες γίνονται διαδοχικά. Το αντίθετο θα έθετε σε διακινδύνευση τους στόχους του ελέγχου και θα μείωνε την αποτελεσματικότητα του προληπτικού ελέγχου της συγκέντρωσης που ορίζει ο Κανονισμός⁵⁸, ο οποίος ρητά απαγορεύει την πραγματοποίησή της με τον όρο της υποχρεωτικής αναστολής της συγκέντρωσης μέχρι την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το συμβατό ή μη αυτής⁵⁹.

⁵³ Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, ο.π, σελ 560-561, παρ. 1309-1313.

⁵⁴ Άρθρο 2 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού 139/2004, οπ.

⁵⁵ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π σελ.687.

⁵⁶ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 18ης Μαΐου 2022 στην υπόθεση T-609/19, Canon Inc κλπ», σκέψη 78-80 «...ή τη συναλλαγή στην οποία αναφέρεται το άρθρο 7 παράγραφος 4 του Κανονισμού 139/2004...».

⁵⁷ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου υπόθεση T-609/19, Canon Inc κλπ», ο.π, σκέψη 78-80 και αναφέρεται στο άρθρο 3 του Κανονισμού 139/2004.

⁵⁸ Η αναστολή της συγκέντρωσης θεσπίζεται με το άρθρο 7 του Κανονισμού 139/2004.

⁵⁹ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T-609/19, ο.π, σκέψη 78-80, όπου και παραπομπή στην απόφαση της 31ης Μαΐου 2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371, σκέψη 47».

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ερμηνεία από το Γενικό Δικαστήριο της έννοιας «δημιουργία κοινής επιχείρησης που εκπληροί μόνιμα όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής ενότητας»⁶⁰. Συγκέντρωση θεωρείται όταν ενώ υπάρχει αποκλειστικός έλεγχος μιας επιχείρησης αλλάζει η φύση του και μεταβάλλεται σε από κοινού έλεγχο της επιχείρησης και η κοινή επιχείρηση που προκύπτει από την πράξη «εκπληρώνει μόνιμα όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής ενότητας»⁶¹. Ο Κανονισμός 139/2004 ούτε στις αιτιολογικές σκέψεις ούτε στα επιμέρους άρθρα του προβαίνει σε διάκριση μιας επιχείρησης που μόλις συστάθηκε από τις επιχειρήσεις που μολονότι προϋφίστανται τροποποίησαν το καθεστώς ελέγχου τους και από τον αποκλειστικό έλεγχο μετέβησαν στον έλεγχο που ασκείται από περισσότερες οντότητες από κοινού. Αυτό δεν αποτελεί παράβλεψη του Κανονισμού και δικαιολογείται από το γεγονός, ότι μολονότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ελέγχει τη συγκέντρωση με τη δημιουργία μιας κοινής επιχείρησης για τις επιπτώσεις που θα επιφέρει στην αγορά, τα αποτελέσματα όμως που θα επιφέρει στην αγορά εξαρτώνται από το αν αυτή η κοινή επιχείρηση εμφανίζεται ως μία ενιαία οικονομική οντότητα στην αγορά και «εκπληρώνει μόνιμα όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής ενότητας». Οι επιπτώσεις από τη δημιουργία κοινής επιχείρησης στην αγορά απαιτούνται να είναι μόνιμες και όχι παροδικές, ερμηνεία που συνάδει με την προϋπόθεση της «μόνιμης μεταβολής του ελέγχου» μιας επιχείρησης. Μία ενιαίας συγκέντρωση αποτελούν και οι πράξεις πολλαπλής συγκέντρωσης, οι οποίες συνδέονται άμεσα και στενά ή υπόκεινται η μία στην άλλη⁶².

2.2.1 Τα είδη των συγκεντρώσεων

Όταν η συγκέντρωση αφορά επιχειρήσεις με τις ίδιες παραγωγικές δραστηριότητες τότε έχουμε οριζόντια συγχώνευση (horizontal merger)⁶³. Αντίστοιχα,

⁶⁰ «Απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Σεπτεμβρίου 2017 στην υπόθεση C-248/16, με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασης η οποία αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΚ) 139/2004 Κοινοτικός κανονισμός συγκεντρώσεων» σκέψεις 22-28, ειδικότερα ερωτάται «εαν υπάρχει συγκέντρωση κατόπιν μεταβολής της φύσεως του ασκούμενου ελέγχου επί υφισταμένης επιχείρησης από αποκλειστικό σε από κοινού έλεγχο μόνον εφόσον η κοινή επιχείρηση που προκύπτει από την πράξη συγκεντρώσεως εκπληρώνει μόνιμα όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής ενότητας».

⁶¹ Άρθρο 3 παρ. 4 του Κανονισμού 139/2004.

⁶² «Απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Σεπτεμβρίου 2017 στην υπόθεση C-248/16», οπ. σκέψη 28.

⁶³ «Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2004/C 31/03), κεφάλαιο IV σημείο 5»: «Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να παρασχεθούν οδηγίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή αξιολογεί τις συγκεντρώσεις, εφόσον οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις αποτελούν πραγματικούς ή δυνητικούς ανταγωνιστές στην ίδια σχετική αγορά. Στην ανακοίνωση οι εν λόγω

όταν η συγκέντρωση αφορά επιχειρήσεις με διαφορετικές παραγωγικές δραστηριότητες, αφορούν δηλαδή επιχειρήσεις που λειτουργούν σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας εφοδιασμού, έχουμε κάθετη συγχώνευση (vertical merger)⁶⁴. Διακριτές είναι και οι «συσπειρωτικές συγκεντρώσεις» (conglomerate mergers), οι συγκεντρώσεις εταιρειών ετερογενών δραστηριοτήτων, δηλαδή εκείνες που πραγματοποιούνται μεταξύ επιχειρήσεων οι οποίες δεν έχουν ουσιαστικά προϋφιστάμενη ανταγωνιστική σχέση (είτε ως άμεσες ανταγωνίστριες είτε ως προμηθευτές και πελάτες)⁶⁵.

Οι μη οριζόντιες συγκεντρώσεις συνήθως τις περισσότερες φορές δεν αποτελούν απειλή για τον υγιή ανταγωνισμό, πλην των περιπτώσεων που η επιχείρηση η οποία θα προκύψει από αυτήν αποκτά μεγάλη δύναμη στην αγορά⁶⁶. Υπό ορισμένες συνθήκες οι συγκεντρώσεις εταιριών ετερογενών δραστηριοτήτων μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα στον ανταγωνισμό. Αυτό μπορεί να ισχύσει, ιδίως, όταν η συγκέντρωση δίνει τη δυνατότητα στη νέα οντότητα να ακολουθήσει στρατηγική αποκλεισμού από την αγορά. Συγκεκριμένα μια επιχείρηση που κατέχει δύναμη σε μία αγορά μπορεί συνδυάσει τα προϊόντα της και σε άλλες αγορές και να αποκλείσει άλλες επιχειρήσεις όταν επεκταθεί χρησιμοποιώντας τη δύναμη της σε μια άλλη αγορά⁶⁷. Κατά τη νομολογία, για να δημιουργείται πρόβλημα στον ανταγωνισμό πρέπει να προβλέπεται ότι αυτό το αποτέλεσμα στην άλλη αγορά θα επέλθει στο σχετικό σύντομο μέλλον⁶⁸.

συγκεντρώσεις θα αναφέρονται ως «οριζόντιες συγκεντρώσεις».....». Στην υποσημείωση 5 όπου παραπέμπει, αναφέρεται, ότι «Ο όρος «συγκέντρωση» που χρησιμοποιείται στον κανονισμό συγκεντρώσεων καλύπτει διάφορα είδη πράξεων, όπως συγχωνεύσεις, εξαγορές, απόκτηση ελέγχου και ορισμένα είδη κοινών επιχειρήσεων. Στο εξής, όπου αναφέρεται στην παρούσα ανακοίνωση ο όρος «συγκέντρωση», αν δεν ορίζεται διαφορετικά, θα καλύπτει όλα τα παραπάνω είδη των πράξεων.»

⁶⁴ Γεώργιος Κορρές, Καθηγητής Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Γεωγραφίας, «Οικονομική Ι, Διάλεξη Δέκατη (διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://eclass.aegean.gr/modules/document/file.php/GEO175/OikonomikiI-enotita10.pdf> την 26-11-2022)».

⁶⁵ Ιωάννης Παλαιολόγος, Μιχαήλ Πολέμης, ο.π, σελ.606επ.

⁶⁶ «Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων», Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2008/C 265/07, οι οποίες διακρίνουν «δύο ευρείες κατηγορίες μη οριζόντιων συγκεντρώσεων: τις κάθετες συγκεντρώσεις και τις συγκεντρώσεις εταιριών ετερογενών δραστηριοτήτων».

⁶⁷ «Κατευθυντήριες γραμμές για τις μη οριζόντιες συγκεντρώσεις», ο.π, σημείο 93

⁶⁸ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 11ης Δεκεμβρίου 2013 στην υπόθεση T-79/12, Cisco Systems Inc., και Messagenet SpA, κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υποστηριζόμενης από την Microsoft Corp., με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως C(2011) 7279 της Επιτροπής, της 7ης Οκτωβρίου 2011, με την οποία κηρύχθηκε συμβατή η πράξη συγκεντρώσεως επιχειρήσεων με την οποία επιδιώκεται η απόκτηση της Skype Global Sàrl από τη Microsoft Corp». (υπόθεση COMP/M.6281 — Microsoft/Skype), σκέψη 116 (όπου και παρεπέμπει στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 2002, Tetra Laval κατά Επιτροπής, T-5/02, Συλλογή 2002, σ. II-4381, σκέψεις 148 έως 153).

Στην παρούσα εργασία θα αναφερθούμε στις οριζόντιες συγκεντρώσεις.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε κείμενο με τις «Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό της ΕΕ για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων»⁶⁹ στο οποίο αναφέρονται οι προϋποθέσεις με τις οποίες ελέγχεται μια οριζόντια συγκέντρωση για τις επιπτώσεις της στον ανταγωνισμό και παράλληλα οι περιπτώσεις που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν παρεμβαίνει⁷⁰. Οι «κατευθυντήριες γραμμές για τις οριζόντιες συγκεντρώσεις» δεν αξιολογούν τις επιπτώσεις της συγκέντρωσης σε άλλες αγορές, πχ τις κάθετες επιπτώσεις που αυτές πιθανόν να έχουν. Σκοπός τους είναι να παράσχουν τις γενικές οδηγίες σύμφωνα με τις οποίες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα αξιολογήσει τον αντίκτυπο που θα έχει στην αγορά μια συγκέντρωση μόνο στην περίπτωση που τα μέρη που συμμετέχουν σε αυτήν είναι ανταγωνιστές στην ίδια αγορά (πχ. αερομεταφορών, τηλεφωνίας, ενέργειας κλπ) όσον αφορά τους πολίτες-καταναλωτές, τί αντίκτυπο θα έχει σε αυτούς και αν μπορεί αυτοί να επιβαρυνθούν από τη συγκέντρωση (πχ. αύξηση τιμών, μείωση ποιότητας προϊόντων, έλλειψη προϊόντων στην αγορά κλπ). Το ποσοστό που κατέχει μια επιχείρηση στην αγορά και σε πόσες επιχειρήσεις διαμοιράζεται η εν λόγω αγορά αποτελούν κριτήρια προκειμένου να διαπιστωθεί η δύναμη μιας επιχείρησης στην αγορά και ο ανταγωνισμός μεταξύ των οντοτήτων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση⁷¹.

Το κείμενο που εφαρμόζεται για τις συγκεντρώσεις είναι πρωτίτως η ΣΛΕΕ και ο Κανονισμός 139/2004, το έργο όμως της Επιτροπής ως διοικητική αρχή επικουρείται και από τις κατευθυντήριες γραμμές και από τις ανακοινώσεις, οι οποίες αποτελούν έναν οδηγό διοικητικής πρακτικής για την υποβοήθηση του έργου της ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή των κανόνων⁷². Οι αποφάσεις της Επιτροπής σε προηγούμενες συγκεντρώσεις κατά την ερμηνεία των κανόνων και την εξιδείκευση των κριτηρίων και προϋποθέσεων του ελέγχου αποτελούν μια βάση. Οι κατευθυντήριες γραμμές και η πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν δεσμεύουν το ΔΕΕ το οποίο

⁶⁹ ο.π υποσ. 63.

⁷⁰ «Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων», ο.π. ιδίως παράγραφος 5 σύμφωνα με την οποία «σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να παρασχεθούν οδηγίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή αξιολογεί τις συγκεντρώσεις, εφόσον οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις αποτελούν πραγματικούς ή δυνητικούς ανταγωνιστές στην ίδια σχετική αγορά».

⁷¹ Ιωάννης Παλαιολόγος, Μιχαήλ Πολέμης, ο.π σελ.597, όπου αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους οι μη οριζόντιες συγκεντρώσεις ενδέχεται να παρεμποδίζουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό: μη συντονισμένα αποτελέσματα και συντονισμένα αποτελέσματα.

⁷² Άρθρο 19 ΣΕΕ

παραμένει το πλέον αρμόδιο όργανο να ελέγξει την εφαρμογή των κανόνων του ενωσιακού δικαίου⁷³.

2.2.2 Προϋποθέσεις παρακώλυσης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού

Όταν η Επιτροπή προβαίνει στον έλεγχο μιας συγκέντρωσης, πραγματοποιεί έναν αρχικό έλεγχο για να διαπιστώσει εάν αρχικά η συγκέντρωση είναι συμβατή με την αγορά της ΕΕ. Η Επιτροπή έχει τις εξής δυνατότητες⁷⁴: α) να εκδώσει απόφαση ότι η συγκέντρωση δεν εμπίπτει στις διατάξεις του Κανονισμού Συγκεντρώσεων, β) να εκδώσει απόφαση με την οποία να επιτρέπει τη συγκέντρωση αν η συγκέντρωση εμπίπτει στις διατάξεις του Κανονισμού αλλά δεν δημιουργεί αμφιβολίες ότι δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά και γ) να κινήσει διαδικασία αν η συγκέντρωση σωρευτικά εμπίπτει στις διατάξεις του Κανονισμού και δημιουργεί αμφιβολίες για το πόσο συμβατή αυτή είναι με την εσωτερική αγορά. Αν η Επιτροπή καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η υπό εξέταση συγκέντρωση εγείρει τέτοιες αμφιβολίες, τότε κινεί δεύτερο στάδιο ελέγχου, κατά το πέρας του οποίου πρέπει να αποφασίσει αν η συγκέντρωση παρακωλύει σοβαρά τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά⁷⁵. Η Επιτροπή φέρει το βάρος να αποδείξει ότι η συγκέντρωση προκαλεί βλάβη στον ανταγωνισμό⁷⁶.

Μια συγκέντρωση απαγορεύεται όταν έχει ως άμεση συνέπεια να παρακωλύεται ο ανταγωνισμός ή ακόμα και όταν τυχόν μελλοντικές αποφάσεις της επιχείρησης είναι πιθανόν και αναμενόμενο σε οικονομικό επίπεδο να τροποποιήσουν τα χαρακτηριστικά και τη δομή της αγοράς στην οποία συμμετέχει ακόμα και μετά τη συγκέντρωση. Το αποτέλεσμα αποκλεισμού θα πρέπει να εξαρτάται από μια σειρά

⁷³ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου 28ης Μαΐου 2020 στην υπόθεση T-399/16 με διαδίκους CK Telecoms UK Investments Ltd κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση της απόφασης C(2016) 2796 final της Επιτροπής, της 11ης Μαΐου 2016, με την οποία κηρύσσεται ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά η πράξη συγκέντρωσης για την απόκτηση της Telefónica Europe plc από την Hutchison 3G UK Investments Ltd (υπόθεση COMP/M.7612 – Hutchison 3G UK/Telefónica UK)», σκέψεις 99-100 «(όπου και παραπομπή στις αποφάσεις της 7ης Μαρτίου 2002, Ιταλία κατά Επιτροπής, C-310/99, EU:C:2002:143, σκέψη 52· της 1ης Οκτωβρίου 2015, Electrabel και Dunamenti Erőmű κατά Επιτροπής, C-357/14 P, EU:C:2015:642, σκέψη 68, και της 13ης Δεκεμβρίου 2017, Crédit mutuel Arkéa κατά ΕΚΤ, T-712/15, EU:T:2017:900, σκέψη 75)».

⁷⁴ Άρθρο 6 του Κανονισμού 139/04.

⁷⁵ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-79/12», ο.π, σκέψη 45.

⁷⁶ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-79/12», ο.π, σκέψη 62, όπου επιπλέον γίνεται δεκτό, «ότι όταν η Επιτροπή στηρίζεται σε μελλοντική συμπεριφορά που θεωρεί ότι θα επιδείξει συγχωνευθείσα επιχείρηση κατόπιν συγκεντρώσεως, τότε οφείλει να αποδείξει βάσει αδιάσειστων αποδείξεων και με επαρκή βαθμό πιθανολογήσεως ότι η συμπεριφορά αυτή πράγματι θα υιοθετηθεί (με παραπομπή στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 2005, T-210/01, General Electric κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-5575, σκέψη 464)».

παραγόντων, οι οποίοι να είναι βέβαιο ότι μπορούν να συντρέξουν στο σύνολό τους σε ένα αρκετά κοντινό μέλλον, ώστε η ανάλυση των μελλοντικών αποτελεσμάτων της συγκεντρώσεως να μην στηρίζεται αποκλειστικά σε εικασίες⁷⁷.

Ο έλεγχος μιας συγκέντρωσης προϋποθέτει και απαιτεί να ελέγχονται οι επιπτώσεις που αυτή θα έχει στην αγορά στο μέλλον, απαιτεί μια πρόβλεψη και για τον λόγο αυτόν θα πρέπει να δίνεται μεγάλη προσοχή στον τρόπο που θα αναλυθεί πώς θα εξελιχθεί πιθανόν μελλοντικά η εν λόγω αγορά. Ο έλεγχος αυτός δεν στηρίζεται σε απτά πραγματικά περιστατικά του παρελθόντος ή του παρόντος αλλά σε πιθανά περιστατικά που θα γίνουν στο μέλλον και θα οφείλονται στη συγκέντρωση και αν αυτά μπορούν να αποτραπούν με την εφαρμογή όρων στα μέρη της προτεινόμενης συγκέντρωσης. Ο έλεγχος της Επιτροπής πραγματοποιείται σε δύο στάδια. Αρχικά ελέγχονται οι πιθανές οικονομικές επιπτώσεις που θα παρουσιασθούν στην αγορά από τις πιθανές πολιτικές που θα επιβάλλει η νέα επιχείρηση που θα προκύψει από τη συγκέντρωση. Έπειτα ελέγχεται κατά πόσο η αγορά αυτή θα εξελιχθεί κατά τρόπο που η μελλοντική οικονομική συμπεριφορά της νέας επιχείρησης δεν θα παρακωλύσει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό σε αυτήν⁷⁸.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ελέγχει εάν η συγκέντρωση θα έχει τα ακόλουθα αποτελέσματα⁷⁹: α) Εάν αυξάνεται η ισχύ κάποιων επιχειρήσεων στην αγορά, γιατί καταργούνται με τη συγκέντρωση οι πιέσεις που ασκούνταν σε ανταγωνιστικές επιχειρήσεις στην εν λόγω αγορά η αύξηση της ισχύος τους γίνεται χωρίς να μεσολαβήσει συντονισμός της συμπεριφοράς τους «επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς» β) Οι επιχειρήσεις που λειτουργούσαν στην ίδια αγορά και προηγούμενα δεν συντόνιζαν τις συμπεριφορές τους, είναι πλέον πιθανόν να συντονίσουν τις δράσεις τους, αυξάνοντας τις τιμές ή νοθεύοντας με άλλον τρόπο τον υγιή ανταγωνισμό και οδηγώντας στη δημιουργία ή την ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης στην αγορά. Πολύ δε περισσότερο όταν επιχειρήσεις

⁷⁷ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-79/12», ο.π, σκέψη 118 και 121 «(όπου και παραπέμπει στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 6ης Ιουνίου 2002, Airtours κατά Επιτροπής, T-342/99, Συλλογή 2002, σ. II-2585, σκέψη 58)».

⁷⁸ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-399/16» σκέψη 112-116 «(όπου και παραπομπή στην απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2005, Επιτροπή κατά Tetra Laval, C-12/03 P, EU:C:2005:87, σκέψη 42)».

⁷⁹ «Η περιπτώσιολογία αυτή αποτελεί και τους δύο βασικούς τρόπους με τους οποίους οι οριζόντιες συγκεντρώσεις ενδέχεται να έχουν αρνητικές συνέπειες για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό»

συντόνιζαν τη δράση τους και μετά τη συγκέντρωση αυτό καθίσταται πιο εύκολο «επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς»⁸⁰.

2.3.Η μόνιμη μεταβολή του ελέγχου της επιχείρησης

Ο Κανονισμός 139/2004 προκειμένου να στοιχειοθετείται μια συγκέντρωση, προϋποθέτει την ύπαρξη μόνιμης μεταβολής του ελέγχου μιας επιχείρησης και κατ'επέκταση της διάρθρωσης της αγοράς⁸¹ και όχι μεταβολή του ελέγχου η οποία να είναι προσωρινή. Η πραγματοποίηση μιας συγκέντρωσης επέρχεται μόλις αναπτυχθούν από τις μετέχουσες επιχειρήσεις ενέργειες που υποδηλώνουν τη μόνιμη μεταβολή του ελέγχου της εταιρίας-στόχου⁸². Η απόκτηση ελέγχου συνιστά κεντρικό ζήτημα στην αναζήτηση ύπαρξης μιας συγκέντρωσης⁸³.

Συμβάσεις που περιέχουν τη δυνατότητα ανανέωσής τους ή συμβάσεις με ικανοποιητική διάρκεια θεωρούνται ότι εμπεριέχουν το στοιχείο της μονιμότητας. Αλλαγές που επιφέρουν προσωρινή μεταβολή του ελέγχου δεν συνιστούν συγκεντρώσεις. Το κριτήριο της μονιμότητας βρίσκει εφαρμογή και στις κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες υπάγονται στις διατάξεις του Κανονισμού 139/2004, ο οποίος υιοθετεί τη βασική θέση ότι αυτές απαιτείται να εκπληρώνουν «μόνιμα όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής ενότητας» αποτελούν συγκεντρώσεις⁸⁴.

Κρίσιμο είναι το κριτήριο με το οποίο θα κριθεί αν μια πράξη η οποία έχει μεταβατικό χαρακτήρα, επιφέρει μόνιμη μεταβολή στις ισορροπίες της αγοράς στις περιπτώσεις των διαδοχικών πράξεων που αποσκοπούν στην τελική συγκέντρωση⁸⁵. Για να λάβει χώρα η συγκέντρωση πρέπει η πράξη είτε εξωτερικεύεται νομικά είτε αποτελεί πραγματικό γεγονός να μεταβάλει τον έλεγχο της επιχείρησης στο σύνολο ή

⁸⁰ «Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων κεφάλαιο IV σημείο 22».

⁸¹ Σημείο 20 Προοίμιο Κανονισμού 139/2004: «Είναι σκόπιμο να ορισθεί η έννοια της συγκέντρωσης κατά τρόπο ώστε να καλύπτονται οι πράξεις που επιφέρουν μόνιμη μεταβολή στον έλεγχο των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και, συνεπώς, στη διάρθρωση της αγοράς.»

⁸² «Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-10/18 P την 4-3-2020 σκέψη 50 (ECLI:EU:C:2020:149), όπου και παραπομπή στην απόφαση της 31ης Μαΐου 2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371», σκέψη 46.

⁸³ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π, σελ.694 « ..νοούμενος ο έλεγχος ως τη δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της δραστηριότητας μιας επιχείρησης...».

⁸⁴ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π σελ.695-696.

⁸⁵ «Κωδικοποιημένη ανακοίνωση της Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (2008/C 95/01)» παράγραφοι 28-35.

σε τμήματα αυτής⁸⁶. Επιμέρους πράξεις που είναι στενά συνυφασμένες μεταξύ τους, πραγματοποιούνται διαδοχικά σε μικρό χρονικό διάστημα και συνδέονται μεταξύ τους κατατείνοντας στο ίδιο αποτέλεσμα το οποίο και επιδιώκουν, αντιμετωπίζονται ως επιμέρους πράξεις της ίδιας συγκέντρωσης. Επιμέρους πράξεις οι οποίες δεν ήταν απαραίτητο να πραγματοποιηθούν στα πλαίσια της συγκέντρωσης και δεν κατατείνουν σε αυτήν ούτε ήταν αναγκαίες για να αλλάξει μόνιμα ο έλεγχος της επιχείρησης δεν θεωρούνται ενιαία συγκέντρωση. Οι επιμέρους αυτές πράξεις μπορεί να είναι βοηθητικές ή να προετοιμάζουν τη συγκέντρωση δεν συνδέονται άμεσα όμως με αυτήν ούτως ώστε όταν εφαρμοσθούν να μην παρεμποδίζουν τον έλεγχο της συγκέντρωσης⁸⁷.

2.4 Ο ορισμός της σχετικής αγοράς

Ο προσήκων ορισμός της σχετικής αγοράς⁸⁸ κρίνεται απαραίτητος προκειμένου να οριοθετηθεί η επίπτωση που θα έχει μια συγκέντρωση στον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων οι οποίες δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά. Οι κανόνες των συγκεντρώσεων μόνο σε αυτήν την αγορά θα εφαρμοστούν καθώς και τα πιθανά αποτελέσματα της συγκέντρωσης και γι' αυτό πρέπει να διαπιστώνεται και η αλληλεπίδραση και επικάλυψη των επιχειρήσεων σε αυτήν.

Η γεωγραφική αγορά είναι κάθε καθορισμένη γεωγραφική ζώνη μέσα στην οποία διατίθεται το προϊόν (ή η υπηρεσία). Οι επιχειρήσεις ανταγωνίζονται στις ίδιες επιμέρους συνθήκες και καθίσταται ευχερέστερη η εύλογη εκτίμηση των αποτελεσμάτων στον ανταγωνισμό από τη συγκέντρωση⁸⁹.

Η αγορά καθορίζεται από τις εξής τρεις μεταβλητές: α) την αγορά προϊόντος ή υπηρεσίας, β) τη γεωγραφική αγορά και γ) τον χρονικό παράγοντα⁹⁰.

⁸⁶ «Κωδικοποιημένη ανακοίνωση της Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων», ο.π, παράγραφος 16.

⁸⁷ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 18ης Μαΐου 2022 στην υπόθεση T-609/19, Canon Inc κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής υποστηριζόμενη από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με κύριο αίτημα την ακύρωση της απόφασης C(2019) 4559 final της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 2019 στην υπόθεση M.8179 – Canon/Toshiba Medical Systems Corporation, σκέψη 63 και 64 με παραπομπή στην απόφαση της 31ης Μαΐου 2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371», σκέψη 48-49.

⁸⁸ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 23ης Μαΐου 2019 στην υπόθεση T-370/17, KPN BV κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση της απόφασης C(2016) 5165 τελικό της Επιτροπής, της 3ης Αυγούστου 2016, με την οποία κρίθηκε συμβατή η πράξη συγκέντρωσης απόκτησης από τη Vodafone Group και τη Liberty Global Europe Holding, του από κοινού ελέγχου μιας λειτουργικά αυτόνομης κοινής επιχείρησης (υπόθεση COMP/M.7978 – Vodafone – Liberty Global – Dutch JV)», σκέψη 57 «(όπου και παραπέμπει στις αποφάσεις της 31ης Μαρτίου 1998, Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-68/94 και C-30/95, EU:C:1998:148, σκέψη 143, της 6ης Ιουνίου 2002, Airtours κατά Επιτροπής, T-342/99, EU:T:2002:146, σκέψη 19, και της 7ης Μαΐου 2009, NVV κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-151/05, EU:T:2009:144, σκέψη 51)».

⁸⁹ Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, ο.π σελ. 584 παρ. 1385.

⁹⁰ Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, ο.π, σελ. 387.

Ο προσδιορισμός της σχετικής αγοράς ανήκει στην Επιτροπή που κρίνει το συμβατό ή μη της συγκέντρωσης. Η Επιτροπή εξέδωσε «Ανακοίνωση όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού»⁹¹ προκειμένου να οριοθετήσει για τον έλεγχο της εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, τα κριτήρια με τα οποία προσδιορίζεται η αγορά είτε αυτή αφορά την εμπορία του εν λόγω προϊόντος ή υπηρεσιών ή τη γεωγραφική αγορά του. Εντός της αγοράς αυτής δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις, οι οποίες ανταγωνίζονται μεταξύ τους. επιχειρήσεων και εντός αυτής εφαρμόζονται οι κανόνες του ανταγωνισμού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με πρωταρχικό σκοπό σε γενικό πλαίσιο να εντοπίζονται οι περιορισμοί τους ανταγωνισμού. Ο καθορισμός μιας συγκεκριμένης αγοράς, είτε αυτή καθορίζεται από τα αγαθά (προϊόντα και υπηρεσίες) είτε από τη γεωγραφική της θέση, έχει σκοπό εντός αυτής⁹²: α) Να αναδειχθούν οι επιχειρήσεις που είναι πραγματικοί ανταγωνιστές μεταξύ τους, η θέση εκάστης επιχείρησης στην αγορά αυτή καθώς και η συμπεριφορά των υπό εξέταση επιχειρήσεων ιδίως αυτών που επενεργούν στις δραστηριότητες άλλων επιχειρήσεων και εμποδίζουν τη δραστηριότητά τους στα πλαίσια του ελεύθερου ανταγωνισμού. β) Να προσδιοριστεί ποιο μερίδιο της αγοράς αυτής κατέχει κάθε επιχείρηση και ως εκ τούτου ποια επιχείρηση έχει μεγαλύτερη θέση στην αγορά αυτή προκειμένου περαιτέρω να αξιολογηθεί η θέση που κατέχει αν αυτή είναι δεσπόζουσα και πώς επιδρά στον ανταγωνισμό⁹³.

Η σχετική αγορά δεν προσδιορίζεται μόνο γεωγραφικά, νοείται η αγορά εντός της οποίας λαμβάνει χώρα η συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα⁹⁴. Προκειμένου λοιπόν να ελεγχθεί μια συγκέντρωση απαιτείται αν ελεγχθούν τα μελλοντικά αποτελέσματά της συγκέντρωσης στην αγορά αυτή, που έχει προσδιορισθεί με τον παραπάνω τρόπο και κατά πόσο η νέα επιχείρηση που θα προκύψει από τη

⁹¹ «Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού (97/C 372/03)» «διαθέσιμη την 21-10-2022 στη διεύθυνση: [https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31997Y12_09\(01\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31997Y12_09(01)&from=EL)».

⁹² «Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής», ο.π, στο σημείο 2 αναφέρεται μεταξύ άλλων «....Ο ορισμός μιας αγοράς, τόσο όσον αφορά τα προϊόντα όσο και τη γεωγραφική διάσταση της, έχει ως στόχο τον προσδιορισμό των πραγματικών ανταγωνιστών, οι οποίοι είναι σε θέση να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και να τις εμποδίσουν να ενεργούν ανεξάρτητα από τις πιέσεις που επιβάλλει ο πραγματικός ανταγωνισμός. Από την άποψη αυτή, ο ορισμός της αγοράς καθιστά δυνατό, μεταξύ άλλων, να υπολογιστούν τα μερίδια αγοράς, τα οποία προσφέρουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τη δύναμη στην αγορά για την αξιολόγηση μιας δεσπόζουσας θέσης ή για την εφαρμογή του άρθρου 85.».

⁹³ Σκέψη 2 της «Ανακοίνωσης της Επιτροπής, όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού», ο.π.

⁹⁴ Δονάτος Ι. Παπαγιάννης, ο.π, σελ.518.

συγκέντρωση θα μεταβάλλει τον ανταγωνισμό στην εν λόγω αγορά και προς ποια κατεύθυνση θα μεταβάλλει αυτόν. Είναι αναγκαίο για τον έλεγχο των πράξεων συγκεντρώσεως να ληφθεί υπόψη με ποιόν τρόπο η συγκέντρωση μελλοντικά, όταν αυτή πραγματοποιηθεί, θα επηρεάσει στην ίδια αγορά τις λοιπές παραμέτρους που καθορίζουν τον ανταγωνισμό και εαν κατ'επέκταση ο επηρεασμός αυτός των λοιπών παραμέτρων θα δημιουργήσει τελικά εμπόδιο στον ανταγωνισμό⁹⁵. Η διαδικασία αυτή όσον αφορά τη συγκέντρωση προσεγγίζει το θέμα της πιθανής εν τέλει βλάβης του ανταγωνισμού με τρόπο που απαιτεί να πραγματοποιηθεί πιθανολόγηση συμπεριφορών υπαρχουσών επιχειρήσεων στη συγκεκριμένη αγορά, πιθανολόγηση της συμπεριφοράς της νέας επιχείρησης και πώς αυτές οι στρατηγικές που θα επιλεγούν από τις επιχειρήσεις τελικά θα ωφελήσουν ή θα βλάψουν τον ανταγωνισμό.

Η Επιτροπή προκειμένου να καθορίσει τη σχετική αγορά, λαμβάνει υπόψη της, κατά περίπτωση, μια σειρά παραγόντων, η ερμηνεία και εφαρμογή των οποίων ανά υπόθεση πολλές φορές καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής, καθόσον στα πλαίσια της έρευνας για τη συμβατότητα λαμβάνονται υπόψη οι προτάσεις των μερών της συγκέντρωσης, των ανταγωνιστών, των εταιρικών πελατών προμηθευτών, επαγγελματικών ενώσεων καθώς και των παραγόντων της αγοράς, τις οποίες εισφέρουν από μόνοι τους ή καλούνται προς τούτο από την Επιτροπή. Αυτή η διαδικασία δεν είναι εύκολη, απαιτείται επαρκής αιτιολόγηση της απόφασης της Επιτροπής όταν οι προθεσμίες είναι σύντομες και οι υλικοτεχνικές συνθήκες όχι επαρκείς. Η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αιτιολογήσει την απόρριψη όλων των αιτιάσεων των μερών ακόμα και αν αυτές σχετίζονται με πτυχές της συγκέντρωσης αν θεωρήσει ότι η έρευνά τους καθίσταται περιττή, καθόσον δεν έχουν σημαντικό ρόλο στη συγκέντρωση και δεν θα επηρεάσουν την απόφασή της. Επιπρόσθετα η έρευνα όλων των επιμέρους θεμάτων ακόμα και των δευτερευόντων θα απαιτούσε μεγαλύτερο χρόνο προκειμένου η Επιτροπή να εκδώσει την απόφασή της σε αντίθεση με τις σύντομες προθεσμίες που καθορίζει ο Κανονισμός 139/2004. Επομένως όταν η Επιτροπή κρίνει μια πράξη συγκέντρωσης και την επιτρέπει θα πρέπει να αιτιολογήσει ότι αυτήν δεν κωλύει τον ανταγωνισμό στη συγκεκριμένη αγορά και δεν δημιουργεί ούτε ενισχύει τη δεσπόζουσα θέση κάποιας επιχείρησης⁹⁶.

⁹⁵ «Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-413/06 P της 10-7-2008 (ECLI:EU:C:2008:392)» σκέψη 47.

⁹⁶ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 13ης Μαΐου 2015 στην υπόθεση T-162/10, Niki Luftfahrt GmbH κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής κλπ με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως C(2009) 6690 της Επιτροπής, της 28ης Αυγούστου 2009, που κηρύσσει συγκέντρωση συμβατή (υπόθεση

Είναι πολύ σημαντικό στη διαδικασία αυτή να καθορίζεται εκ των προτέρων η αγορά την οποία επηρεάζει η συγκέντρωση, διότι προσδιορίζονται οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε αυτήν την αγορά, οι οποίοι είναι δυνητικοί ανταγωνιστές της επιχείρησης που θα προκύψει από τη συγκέντρωση και η οικονομική δύναμη και το μερίδιο που διαθέτει έκαστος στην αγορά αυτή. Απαιτείται να προσδιορίζονται τα αγαθά (προϊόντα ή υπηρεσίες) που αφορά η συγκέντρωση και η αγορά που αυτά δικινούνται και στην οποία εμπίπτει και αφορά η προτεινόμενη πράξη συγκέντρωσης αφού ληφθεί υπόψη η οικονομία της αγοράς αυτής στα εν λόγω αγαθά για να εκτιμηθεί η οικονομική δύναμη που κατέχει κάθε επιχείρηση σε αυτήν. Για την έρευνα των επιπτώσεων του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά καθορίζονται τα αγαθά, τα οποία αφορά η συγκέντρωση και ελέγχεται αν υπάρχουν στην ίδια αγορά άλλα αγαθά με τα οποία μπορούν να αντικατασταθούν με κριτήριο εκτός από τα χαρακτηριστικά των αγαθών, την προσφορά και τη ζήτησή τους αλλά και τις συνθήκες που επικρατούν στον ανταγωνισμό στη συγκεκριμένη αγορά⁹⁷. Μια αγορά αγαθών περιλαμβάνει όλα τα αγαθά τα οποία σύμφωνα με τους καταναλωτές εναλλάσσονται μεταξύ τους ή μπορούν να αντικατασταθούν με άλλα ανάλογα με τα χαρακτηριστικά, την τιμή και τη χρησιμότητά τους. Η επιτροπή ελέγχει την περίπτωση που η πράξη συγκέντρωσης αυξήσει την τιμή των αγαθών στη συγκεκριμένη αγορά εάν οι καταναλωτές μπορούν να αναζητήσουν άλλα αγαθά παρόμοια στην ίδια αγορά ή αν μπορούν να στραφούν σε επιχειρήσεις που βρίσκονται σε άλλες περιοχές⁹⁸.

Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων εκ μέρους της Επιτροπής απαιτεί μια υποθετική έρευνα με διάφορα σενάρια πιθανοτήτων για το πώς θα αντιδράσει ο ανταγωνισμός σε συγκεκριμένη αγορά με την είσοδο σε αυτήν της επιχείρησης που θα προκύψει από τη συγκέντρωση. Εναπόκειται επομένως στην Επιτροπή να αποδείξει, με επαρκή βεβαιότητα, ότι η πράξη συγκέντρωσης όπως προτάθηκε από τα μέρη ή όπως

COMP/M.5440 – Lufthansa/Austrian Airlines)», σκέψη 100 «... απαιτεί να φανταστεί κανείς τις διάφορες σχέσεις αιτίου και αποτελέσματος, προκειμένου να επιλέξει εκείνη που είναι η πιο πιθανή ...» «(όπου και παραπέμπει στις αποφάσεις της 1ης Δεκεμβρίου 1965, 16/65, Schwarze, Συλλογή, EU:C:1965:117, σ. 19, και της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-350/88, Delacre κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή, EU:C:1990:71, σκέψη 16, απόφαση της 2ας Απριλίου 1998, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, C-367/95 P, Συλλογή, EU:C:1998:154, σκέψη 64)».

⁹⁷ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου 28ης Μαΐου 2020 στην υπόθεση υπόθεση T-399/16 CK Telecoms UK Investments Ltd κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση της απόφασης C(2016) 2796 final της Επιτροπής, της 11ης Μαΐου 2016, με την οποία κηρύσσεται ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά η πράξη συγκέντρωσης για την απόκτηση της Telefónica Europe plc από την Hutchison 3G UK Investments Ltd (υπόθεση COMP/M.7612 – Hutchison 3G UK/Telefónica UK)», σκέψεις 144-146 «(όπου και παραπομπή στην απόφαση της 6ης Ιουνίου 2002, Airtours κατά Επιτροπής, T-342/99, EU:T:2002:146, σκέψη 20)».

⁹⁸ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-370/17», ο.π, σκέψεις 61-63.

διαμορφώθηκε μετά τις δεσμεύσεις που πρότειναν τα μέρη της συγκέντρωσης, δεν θα παρακωλύσει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην αγορά αυτή ή σε σημαντικό τμήμα της⁹⁹.

2.4 Τα κριτήρια για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων

Τα κριτήρια ελέγχου της νομιμότητας των συγκεντρώσεων υπαγορεύονται από λόγους γενικής οικονομικής πολιτικής και συνήθως είναι διατυπωμένα γενικά, έτσι ώστε να επιτρέπουν ευέλικτη και λειτουργική προσέγγιση, ανάλογα με τη συγκυρία, τον τομέα και την εποχή¹⁰⁰. Οι βασικότεροι παράγοντες, οι οποίοι καθορίζουν τις επιπτώσεις που θα έχει η προτεινόμενη συγκέντρωση στον ανταγωνισμό είναι οι ακόλουθοι:

2.4.1 Δεσπόζουσα θέση-Ολιγοπώλιο

«Δεσπόζουσα θέση» είναι: «Η κατάσταση οικονομικής ισχύος που κατέχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, η οποία τους επιτρέπει να παρεμποδίσουν τη διατήρηση ουσιαστικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να συμπεριφέρονται σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητα έναντι των ανταγωνιστών, των πελατών τους και, τελικά, των καταναλωτών»¹⁰¹. Μια επιχείρηση αποκτά τέτοια οικονομική δύναμη στην αγορά όταν προσφέρει σε μεγάλο μέρος της τα αγαθά της με την προϋπόθεση ότι προς τούτο συγκλίνουν και άλλοι παράγοντες όπως οι επιλογές που έχουν οι καταναλωτές από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ήδη στην αγορά ή κατά πόσο θα μπορούσαν άλλες επιχειρήσεις να δραστηριοποιηθούν στο μέλλον ή παρεμποδίζονται να το πράξουν.

Το Δικαστήριο¹⁰² υπό την ισχύ του προηγούμενου Κανονισμού Συγκεντρώσεων δέχθηκε «μπορεί να εφαρμόζεται σε όλες τις πράξεις συγκεντρώσεως

⁹⁹ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-370/17», ο.π, σκέψεις 109-110 «(όπου παραπέμπει στις αποφάσεις της 19ης Ιουνίου 2009, Qualcomm κατά Επιτροπής, T-48/04, EU:T:2009:212», σκέψη 88, «και της 9ης Μαρτίου 2015, Deutsche Börse κατά Επιτροπής, T-175/12, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:148, σκέψη 62· πρβλ., επίσης, απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2005, Επιτροπή κατά Tetra Laval, C-12/03 P, EU:C:2005:87, σκέψη 43)».

¹⁰⁰ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π σελ.686.

¹⁰¹ «Όπως η έννοια της δεσπόζουσας θέσης ορίστηκε στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 της 21ης Δεκεμβρίου 1989 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων».

¹⁰² «Απόφαση ΔΕΚ σε υπόθεση συγκέντρωσης στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις, υπόθεση C-68/94 της 31-3-1998, Γαλλική Δημοκρατία κατά της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υποστηριζόμενη από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και υπόθεση C-30/95 Société commerciale des potasses et de l'azote (SCPA) και Entreprise minière et chimique (EMC) υποστηριζόμενη από τη Γαλλική Δημοκρατία κατά της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υποστηριζόμενη από την Kali und Salz GmbH και Kali und Salz Beteiligungs-AG», στη σκέψη 170 και 171 «..... ο κανονισμός αυτός, αντίθετα προς τα άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης, μπορεί να εφαρμόζεται σε όλες τις πράξεις συγκεντρώσεως κοινοτικών διαστάσεων, εφόσον ενέχουν τον κίνδυνο, λόγω των αποτελεσμάτων τους επί της διαρθρώσεως του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας, να αποδειχθούν ασύμβατες προς το

κοινοτικών διαστάσεων, εφόσον ενέχουν τον κίνδυνο, λόγω των αποτελεσμάτων τους επί της διαρθρώσεως του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας, να αποδειχθούν ασύμβατες προς το καθεστώς ανόθευτου ανταγωνισμού που επιδιώκει η Συνθήκη».

Η ερμηνεία του όρου «δεσπόζουσα θέση» έχει οδηγήσει σε διάφορες αποδοχές και προκαλέσει αρκετές δυσκολίες. Το ΔΕΕ το έτος 1971 δέχθηκε, ότι δεσπόζουσα θέση στην αγορά υπάρχει «όταν μια επιχείρηση (ή περισσότερες επιχειρήσεις) είναι σε θέση να παρεμποδίζει έναν αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην αγορά για συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες» και έτος 1983 δέχθηκε, ότι υπάρχει δεσπόζουσα θέση όταν η επιχείρηση «είναι σε θέση να διαμορφώνει ανεξάρτητα τη συμπεριφορά της στη συγκεκριμένη αγορά έναντι των ανταγωνιστών των αγοραστών ή των προμηθευτών»¹⁰³.

Δεσπόζουσα θέση στην αγορά έχει μια επιχείρηση η οποία καθορίζει η ίδια την πολιτική της και κατ'επέκταση την οικονομία της χωρίς να λαμβάνει υπόψη τους προμηθευτές της, τους ανταγωνιστές της ούτε τους ίδιους τους καταναλωτές στους οποίους απευθύνεται. Μια τέτοια επιχείρηση έχει τη δύναμη να καθορίζει τις τιμές των αγαθών της χωρίς να επηρεάζεται από τις πρακτικές των ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Όσο περισσότερα ανεξάρτητα ενεργεί μια επιχείρηση στην αγορά σε σχέση με τους ανταγωνιστές της θεωρείται ότι κατέχει δεσπόζουσα θέση¹⁰⁴. Εάν μια επιχείρηση μπορεί με την οικονομική της δύναμη να επηρεάζει τους περισσότερους παράγοντες από αυτούς που καθορίζουν τον ανταγωνισμό στην αγορά, ιδίως αν επηρεάζει την παραγωγή των αγαθών, τις τιμές τους, την ποιότητα τους, το δίκτυο διανομής τους, τότε κατέχει δεσπόζουσα θέση, διότι ελέγχει την αγορά και περιορίζει τον ανταγωνισμό σε αυτήν. Στις περιπτώσεις που η προτεινόμενη συγκέντρωση θα αυξήσει την οικονομική δύναμη της επιχείρησης στην αγορά στον βαθμό που θα επηρεάσει τον ανταγωνισμό σε αυτήν με πιθανότητα οι καταναλωτές να

καθεστώς ανόθευτου ανταγωνισμού που επιδιώκει η Συνθήκη.» «171: Μια συγκέντρωση όμως που δημιουργεί ή ενισχύει δεσπόζουσα θέση κατεχόμενη από τους μετέχοντες στη συγκέντρωση μαζί με επιχείρηση τρίτη προς τη συγκέντρωση αυτή μπορεί να αποδειχθεί ασύμβατη προς το καθεστώς ανόθευτου ανταγωνισμού που θέλησε η Συνθήκη. Επομένως, αν γινόταν δεκτό ότι ο κανονισμός αφορά μόνον τις πράξεις συγκεντρώσεως που δημιουργούν ή ενισχύουν δεσπόζουσα θέση κατεχόμενη από τους μετέχοντες στη συγκέντρωση, θα αποκλειόταν εν μέρει η επίτευξη του σκοπού του κανονισμού αυτού, όπως προκύπτει ιδίως από τις προπαρατεθείσες αιτιολογικές σκέψεις. Ο εν λόγω κανονισμός θα έχανε έτσι ένα σημαντικό τμήμα της πρακτικής αποτελεσματικότητάς του, χωρίς αυτό να επιβάλλεται από τη γενική οικονομία του κοινοτικού καθεστώτος ελέγχου των πράξεων συγκεντρώσεως.» (« διαθέσιμη την 23-10-2022 στη διεύθυνση <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:61994CJ0068&from=EN>)».

¹⁰³ Δονάτος Ι. Παπαγιάννης, ο.π σελ. 517 και υπος 47 -48.

¹⁰⁴ Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, ο.π, σελ. 387.

αντιμετωπίσουν αύξηση τιμών, μείωση της ποιότητας κλπ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να την κρίνει μη συμβατή. Στο ίδιο αποτέλεσμα καταλήγουμε και στην περίπτωση που η επιχείρηση που θα προκύψει από τη συγκέντρωση εξαλείψει άλλες επιχειρήσεις στην ίδια αγορά ή είναι πιθανό να συντονίσει τις δραστηριότητές της με άλλες επιχειρήσεις με βλάβη του ανταγωνισμού¹⁰⁵.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 139/2004 μια πράξη συγκέντρωσης που θα δημιουργήσει ή και θα ενισχύσει τη δεσπόζουσα θέση που κατέχει η επιχείρηση στην αγορά και ως εκ τούτου θα παρακωλύσει τον ελεύθερο ανταγωνισμό στην αγορά αυτήν θα πρέπει να απαγορεύεται¹⁰⁶. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω εκτενώς, η αγορά δεν καθορίζεται μόνο γεωγραφικά δηλαδή από το που εδρεύουν και δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις που λαμβάνουν μέρος στη συγκέντρωση αλλά και με βάση τα οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων και την εμπορική πολιτική τους, τα οποία ελέγχονται για να διαπιστωθεί αν μια επιχείρηση κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά ιδίως ποιο μερίδιο της αγοράς κατέχουν οι ανταγωνιστές της, αν προσφέρονται άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες που θα μπορούσαν να τα αντικαταστήσουν, αν οι καταναλωτές στρέφονται προς εναλλακτικά αγαθά¹⁰⁷. Τα μερίδια αγοράς αυτά καθεαυτά, πλην εξαιρέσεων, αποτελούν απόδειξη ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης, όταν το σημαντικό μερίδιο επιτρέπει σε μια επιχείρηση να εμφανίζεται ως «υποχρεωτικός» σύνεταρος και της επιτρέπει σε μακριές περιόδους μια ανεξάρτητη συμπεριφορά¹⁰⁸.

Μια πράξη συγκέντρωσης ελέγχεται πρωτίστως για να αποφευχθεί να περιορίζεται ο ανταγωνισμός στην αγορά με τη συμμετοχή της επιχείρησης που θα προκύψει από τη συγκέντρωση. Και αυτό θα συμβεί αν η προσφορά των αγαθών (προϊόντων ή υπηρεσιών) από την επιχείρηση που θα προκύψει από τη συγκέντρωση ενισχύσει τη θέση της ή δημιουργήσει δεσπόζουσα θέση στην αγορά. Στην περίπτωση αυτή η πράξη συγκέντρωσης δεν πρόκειται να εγκριθεί¹⁰⁹. Ως εκ τούτου η ενίσχυση ή δημιουργία «δεσπόζουσας θέσης» είναι κριτήριο για να επιτραπεί ή για να απαγορευθεί μια πράξη συγκέντρωσης¹¹⁰.

¹⁰⁵ Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, ο.π σελ. 391.

¹⁰⁶ Αιτιολογική σκέψη 24 του Κανονισμού 139/2004.

¹⁰⁷ Δονάτος Ι. Παπαγιάννης, ο.π σελ 518.

¹⁰⁸ Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, ο.π σελ.585 παρ. 1385.

¹⁰⁹ Άρθρο 2 παράγραφος 3 του Κανονισμού 139/2004 (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L-24/1 της 29-1-2004).

¹¹⁰ «Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων», ο.π κεφάλαιο I ιδίως σημείο 4 «Η δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης από μία και μόνη επιχείρηση ως αποτέλεσμα συγκέντρωσης αποτελεί την πλέον συνήθη θεμελίωση της διαπίστωσης ότι η συγκέντρωση θα οδηγήσει σε σημαντική παρακώλυση του αποτελεσματικού

Κατά συνέπεια, σε ορισμένες περιπτώσεις, εφόσον αποδειχθεί η δημιουργία ή η ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης κατά την έννοια του Κανονισμού 139/2004, αποδεικνύεται και σημαντική παρακώλυση του ουσιαστικού ανταγωνισμού¹¹¹. Η διαπίστωση αυτή επ' ουδενί σημαίνει ότι το δεύτερο κριτήριο συμπίπτει από νομική άποψη με το πρώτο, αλλά μόνον ότι από την ίδια ανάλυση των δεδομένων συγκεκριμένης αγοράς μπορεί να προκύψει ότι πληρούνται αμφότερα τα κριτήρια¹¹².

Από την παράγραφο 17 των Κατευθυντήριων γραμμών για τις οριζόντιες συγκεντρώσεις όσον αφορά το πολύ αυξημένο μερίδιο αγοράς στη στενή αγορά, προκύπτει ότι μερίδιο αγοράς που υπερβαίνει το 50% θα μπορούσε να αποτελεί σοβαρή απόδειξη δεσπόζουσας θέσεως¹¹³, μόνον εφόσον έχει προηγουμένως οριστεί η αγορά στην οποία αναφέρεται το εν λόγω μερίδιο¹¹⁴.

Η δημιουργία δεσπόζουσας θέσης στην εσωτερική αγορά δεν εμποδίζει την κήρυξη της συγκέντρωσης συμβατής προς την κοινή αγορά, όταν μια πράξη συγκεντρώσεως δεν αποτελεί την αιτία δημιουργίας ή ενισχύσεως δεσπόζουσας θέσης της επιχείρησης η οποία να επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την ανταγωνιστική κατάσταση στη σχετική αγορά. Στην περίπτωση αυτή η συμπεριφορά της επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση στην αγορά κατά την προετοιμασία ή την πραγματοποίηση της εξαγοράς ανταγωνιστή της υπέχει ειδική υποχρέωση να μη θίγει τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Μια πράξη συγκέντρωσης νοθεύει τον ελεύθερο ανταγωνισμό όταν έχει συνέπεια τη δημιουργία ή την ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης στην αγορά. Στην περίπτωση όμως που η δημιουργία ή η ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσης

ανταγωνισμού. Επιπλέον, η έννοια της δεσπόζουσας θέσης έχει εφαρμοστεί και σε ολιγοπωλιακή διάρθρωση αγοράς σε περιπτώσεις συλλογικής δεσπόζουσας θέσης. Κατά συνέπεια, αναμένεται ότι οι περισσότερες περιπτώσεις ασυμβίβαστου μιας συγκέντρωσης με την κοινή αγορά θα εξακολουθούν να βασίζονται στη διαπίστωση της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης. Η έννοια αυτή επομένως αποτελεί σημαντική ένδειξη όσον αφορά το κριτήριο της βλάβης του ανταγωνισμού, που εφαρμόζεται προκειμένου να εκτιμηθεί εάν μία συγκέντρωση ενδέχεται να παρακωλύσει ουσιαστικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, και συνεπώς όσον αφορά την πιθανότητα παρέμβασης.....».

¹¹¹ Αιτιολογική σκέψη 25 του Κανονισμού 139/2004: «... πρέπει να πληρούνται σωρευτικώς δύο προϋποθέσεις ώστε τα απορρέοντα από συγκέντρωση μη συντονισμένα αποτελέσματα να μπορούν, υπό ορισμένες περιστάσεις, να προκαλέσουν σημαντική παρακώλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού: η συγκέντρωση να συνεπάγεται, αφενός, «εξάλειψη των σημαντικών ανταγωνιστικών πιέσεων που είχαν ασκηθεί μεταξύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων» και, αφετέρου, «μείωση της ανταγωνιστικής πίεσης επί των λοιπών ανταγωνιστών...»

¹¹² «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-399/16», ο.π σκέψεις 81-84.

¹¹³ Δονάτος Ι. Παπαγιάννης, ο.π, σελ. 517-518 και υποσ. 51. ο οποίος υποστηρίζει, ότι «κατά το ΔΕΕ όταν το μερίδιο μιας επιχείρησης υπερβαίνει το 50% στη συγκεκριμένη αγορά τότε πλην εξαιρετικών περιπτώσεων κατά κανόνα υπάρχει απόδειξη για κατοχή δεσπόζουσας θέσης».

¹¹⁴ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-79/12», ο.π σκέψη 65.

μιας επιχείρησης θα επερχόταν ακόμα και χωρίς τη συγκέντρωση ή δεν συνέβαλε στη δημιουργία της κατάστασης αυτής η συγκέντρωση τότε η εν λόγω συγκέντρωση δεν βλάπτει τον ελεύθερο ανταγωνισμό¹¹⁵. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα επιτρέψει μια πράξη συγκέντρωσης στην περίπτωση που μια επιχείρηση θα αποκτούσε ούτως ή άλλως δεσπόζουσα θέση στην αγορά ακόμα και αν αποτρεπόταν η προτεινόμενη πράξη συγκέντρωσης, η οποία πράξη συγκέντρωσης, υπό την οπτική αυτή δεν συνδέεται αιτιωδώς με το αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της ενίσχυσης της δεσπόζουσας θέσης της επιχείρησης που θα προκύψει από τη συγκέντρωση. Σε κάποιες περιπτώσεις συγκεντρώσεων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέτρεψε την προτεινόμενη συγκέντρωση θέτοντας κάποιους όρους (δεσμεύσεις των μερών), μολονότι έκρινε, ότι ένα ή περισσότερα μέρη της συγκέντρωσης κατέχουν σημαντικό μερίδιο στην αγορά και αποτελούν ισχυρούς ανταγωνιστές, ότι η προτεινόμενη συγκέντρωση θα μπορούσε δυνητικά να δημιουργήσει πρόβλημα στον ελεύθερο ανταγωνισμό σε σχέση και με άλλες παραμέτρους της αγοράς, ιδίως αν δύναται άλλες επιχειρήσεις να δραστηριοποιηθούν στην αγορά αυτή, την πιθανή αύξηση τιμών για τους καταναλωτές κλπ¹¹⁶.

Η προϋπόθεση της μη δημιουργίας ή της μη ενίσχυσης της δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης στον Κανονισμό 139/2004¹¹⁷ έχει επιπρόσθετα την έννοια ότι σε μια αγορά ολιγοπωλίου, μια πράξη συγκέντρωσης που ναι μεν δεν θα ενισχύσει ούτε θα δημιουργήσει δεσπόζουσα θέση αλλά θα παρέχει τέτοια οικονομική δυναμική στην επιχείρηση που θα προκύψει από τη συγκέντρωση ώστε να διαμορφώνει τις παραμέτρους του ανταγωνισμού η ίδια ιδίως να καθορίζει τις τιμές, πρέπει να απαγορεύεται.

¹¹⁵ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-370/17», ο.π, σκέψη 113 «(όπου και παραπέμπει στην απόφαση της 13ης Μαΐου 2015, Niki Luftfahrt κατά Επιτροπής, T-162/10, EU:T:2015:283, σκέψεις 248 και 249).»

¹¹⁶ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-399/16», ο.π, σκέψεις 164-165 «στην οποία έγινε δεκτή ως βάσιμη η αιτίαση της προσφεύγουσας περί παραμόρφωσης από την Επιτροπή του περιεχόμενου της έννοιας «σημαντικός παράγοντας του ανταγωνισμού», (όπου και παραπομπή στις υποθέσεις COMP/M.6203 – Western Digital Ireland/Viviti Technologies (2011), COMP/M.6497 – Hutchison 3G Austria/Orange Austria (2012), COMP/M.7018 – Telefónica Deutschland/E-Plus (2014), COMP/M.6992 – Hutchison 3G UK/Telefonica Ireland (2014), COMP/M.7421 – Orange/Jazztel (2015), COMP/M.7637 – Liberty Global/BASE Belgium (2016), COMP/M.7758 – Hutchinson 3G Italy/Wind/JV (2016)).»

¹¹⁷ Η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 3 Κανονισμού 139/2004 ορίζει: «3. Οι συγκεντρώσεις που ενδέχεται να παρακαλύουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της ενίσχυσης μιας δεσπόζουσας θέσης, κηρύσσονται ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά».

Η τεθείσα προϋπόθεση της μη δημιουργίας ή της μη ενίσχυσης της δεσπόζουσας θέσης της επιχείρησης στον Κανονισμό 139/2004 έχει τους ακόλουθους στόχους¹¹⁸:

α) Την ευρύτερη αρμοδιότητα ελέγχου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ιδίως για τις ολιγοπωλιακές αγορές να απαγορεύσει μια πράξη συγκέντρωσης η οποία ακόμα και αν δεν εκτείνεται μέχρι την ενίσχυση ή τη δημιουργία δεσπόζουσας θέσεις στις συμμετέχουσες σε αυτήν επιχειρήσεις ή στην επιχείρηση που θα προκύψει από τη συγκέντρωση, να απαγορεύεται έστω και αν προκαλέσει σημαντική παρακώλυση στον ανταγωνισμό

β) Την αναλογική εφαρμογή και για τις συγκεντρώσεις της απαγόρευσης της δημιουργίας ή ενίσχυσης δεσπόζουσας θέσης, πρακτική η οποία απαγορεύεται και σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες προστασίας του ανταγωνισμού σύμφωνα με την ερμηνεία της από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Οι αρχές της ΕΕ όταν οι επιχειρήσεις παραβιάζουν τις αρχές της ελευθερίας του ανταγωνισμού στην ελεύθερη αγορά και ενεργούν χωρίς να υπολογίζουν ούτε τις ανταγωνιστικές επιχειρήσεις ούτε τους καταναλωτές υποχρεούνται να παρέμβουν και να άρουν τη δημιουργηθείσα κατάσταση.

γ) Να τεθεί ένα σαφές και ορισμένο κριτήριο για την εξέταση της πράξης συγκέντρωσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Οι συνέπειες μιας συγκέντρωσης σε μια ολιγοπωλιακή αγορά είναι εμφανέστερες, ιδίως στις περιπτώσεις που στην εν λόγω αγορά υφίστανται συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού. Όταν συνεπεία μιας συγκέντρωσης εξαλειφθούν οι πιέσεις που ασκούσαν πριν από αυτήν σε ανταγωνιστικές επιχειρήσεις ακόμα και αν οι επιχειρήσεις δεν συντονίσουν τις δράσεις τους μπορεί να έχουμε «σημαντική παρακώλυση του ανταγωνισμού»¹¹⁹.

Ένα άλλο θέμα που σχετίζεται άμεσα είναι η δημιουργία ή η ενίσχυση «συλλογικής δεσπόζουσας θέσης». Στα πλαίσια του ελέγχου μιας πράξης συγκέντρωσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει κατά πόσο είναι πιθανό τα μέρη που συμμετέχουν στη συγκέντρωση ή η επιχείρηση που θα δημιουργηθεί από αυτήν να διατηρούν διασυνδέσεις με τρίτες επιχειρήσεις στην αγορά αυτή και να συμπράττουν μαζί τους ώστε να αποκτήσουν όλες οικονομική δύναμη και να μην μπορούν οι λοιπές

¹¹⁸ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-399/16», ο.π, σκέψεις 86-90.

¹¹⁹ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-399/16», ο.π, σκέψη 96.

ανταγωνιστικές επιχειρήσεις ή οι καταναλωτές να αντιδράσουν σε αυτό¹²⁰. Μια τέτοια μορφή που μπορεί να εμφανιστεί στην αγορά είναι οι επιχειρήσεις να προβλέπουν τη συμπεριφορά της ανταγωνιστικής τους επιχείρησης και μολονότι δεν συμπράττουν ευθέως με αυτήν να μπορεί η μία με την άλλη να συντονίζουν την οικονομική τους δραστηριότητα και την πολιτική τους, έστω και μέσω της αδράνειας, όταν η μια επιχείρηση δεν προβαίνει σε πράξεις ανταγωνισμού φοβούμενη ότι θα την ακολουθήσει σε αυτό η ανταγωνιστική επιχείρηση¹²¹. Πράγματι, αν δεν μπορούν να καταλήξουν σιωπηρώς σε μια κοινή κατανόηση των λεπτομερειών του συντονισμού, οι ανταγωνιστές θα πρέπει ενδεχομένως να καταφύγουν σε πρακτικές απαγορευόμενες από το άρθρο 81 ΕΚ για να είναι σε θέση να υιοθετήσουν κοινή γραμμή δράσεως στην αγορά. Επιπλέον λαμβανομένου υπόψη του ενδεχόμενου πειρασμού που μπορεί να αντιμετωπίζει κάθε μετέχων σε σιωπηρό συντονισμό να αποκλίνει από αυτόν προκειμένου να αυξήσει το βραχυπρόθεσμο κέρδος του, πρέπει να εκτιμηθεί εάν ένας τέτοιος συντονισμός μπορεί να διαρκέσει. Ένας τέτοιος σιωπηρώς συντονισμός μπορεί να έχει μεγάλη διάρκεια και θα πρέπει να αντιμετωπίζεται από τους μηχανισμούς που έχουν τεθεί για την προστασία του ανταγωνισμού¹²².

¹²⁰ «Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-413/06 P της 10-7-2008 (ECLI:EU:C:2008:392)», σκέψεις 120-123, «...Μεταξύ των διασυνδέσεων αυτών περιλαμβάνονται ιδίως η σχέση αλληλεξαρτήσεως που υπάρχει μεταξύ των μελών ενός περιορισμένου ολιγοπωλίου, στο πλαίσιο του οποίου και σε μια αγορά που έχει τα κατάλληλα χαρακτηριστικά, ιδίως από τη σκοπιά της συγκεντρώσεως της αγοράς, της διαφάνειας και της ομοιογένειας του προϊόντος, αυτά είναι σε θέση να προβλέψουν το ένα τη συμπεριφορά του άλλου και επομένως έχουν ισχυρό κίνητρο να ευθυγραμμίσουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά έτσι ώστε, ιδίως, να μεγιστοποιήσουν το κοινό κέρδος, αυξάνοντας τις τιμές, περιορίζοντας την παραγωγή ή την επιλογή ή χαμηλώνοντας την ποιότητα των αγαθών ή των υπηρεσιών, μειώνοντας την καινοτομία ή ασκώντας, με άλλο τρόπο, επιρροή στους παράγοντες του ανταγωνισμού...».

¹²¹ «Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-413/06 P», ο.π σκέψεις 120-123, «Κατάσταση συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως παρακαλύουσα σε σημαντικό βαθμό τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς ή σε σημαντικό τμήμα αυτής μπορεί, επομένως, να προκύψει κατόπιν μιας συγκεντρώσεως όταν, λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών της οικείας αγοράς και της μεταβολής που θα επιφέρει στα χαρακτηριστικά της η πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως, η τελευταία θα έχει ως αποτέλεσμα ότι κάθε μέλος του οικείου ολιγοπωλίου, συνειδητοποιώντας τα κοινά συμφέροντα, θα θεωρούσε δυνατό, οικονομικά ορθολογικό και, επομένως, προτιμητέο να υιοθετεί διαρκώς την ίδια γραμμή δράσεως στην αγορά με σκοπό να πωλεί σε τιμές υψηλότερες από τις ανταγωνιστικές, χωρίς να χρειάζεται να συνάψει συμφωνία ή να ακολουθήσει εναρμονισμένη πρακτική, κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ, και χωρίς οι σημερινοί ή οι μελλοντικοί ανταγωνιστές ή ακόμη οι πελάτες και οι καταναλωτές να μπορούν να αντιδράσουν αποτελεσματικά.».

¹²² Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-413/06 P ο.π, σκέψεις 120-123, «...Μεταξύ των διασυνδέσεων αυτών περιλαμβάνονται ιδίως η σχέση αλληλεξαρτήσεως που υπάρχει μεταξύ των μελών ενός περιορισμένου ολιγοπωλίου, στο πλαίσιο του οποίου και σε μια αγορά που έχει τα κατάλληλα χαρακτηριστικά, ιδίως από τη σκοπιά της συγκεντρώσεως της αγοράς, της διαφάνειας και της ομοιογένειας του προϊόντος, αυτά είναι σε θέση να προβλέψουν το ένα τη συμπεριφορά του άλλου και επομένως έχουν ισχυρό κίνητρο να ευθυγραμμίσουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά έτσι ώστε, ιδίως, να μεγιστοποιήσουν το κοινό κέρδος, αυξάνοντας τις τιμές, περιορίζοντας την παραγωγή ή την επιλογή ή χαμηλώνοντας την ποιότητα των αγαθών ή των υπηρεσιών, μειώνοντας την καινοτομία ή ασκώντας, με άλλο τρόπο, επιρροή στους παράγοντες του ανταγωνισμού...».

Επί τω τέλει, η κρίση αν η πράξη συγκέντρωσης θα ενισχύσει ή θα δημιουργήσει «δεσπόζουσα θέση» στα μέρη ή στην επιχείρηση που θα προκύψει από τη συγκέντρωση είναι αντικείμενο ελέγχου όλων των συνθηκών και των παραμέτρων της αγοράς¹²³.

2.4.2 Επίπεδα συγκέντρωσης -Δείκτης Herfindahl-Hirschmann (HHI)

Ο δείκτης αυτός ως βάση υπολογισμού έχει το σύνολο των μεριδίων που κατέχουν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά με ιδιαίτερη βαρύτητα στα μερίδια της αγοράς που κατέχουν οι ισχυρές επιχειρήσεις¹²⁴. Ο δείκτης αυτός προσφέρει αρχικά την ανταγωνιστική πίεση στην αγορά μετά τη συγκέντρωση, η ένδειξη πριν τη συγκέντρωση και η μεταβολή του δείκτη αυτού μετά τη συγκέντρωση μας δείχνει τις ανταγωνιστικές πιέσεις που ασκούνται στην αγορά.

Οι επιπτώσεις της συγκέντρωσης στην αγορά αφορούν τα κριτήρια για το μερίδιο αγοράς και τα επίπεδα συγκέντρωσης στην αγορά, κυρίως την αξιολόγησή τους αφού καθοριστεί η σχετική αγορά των προϊόντων και τη γεωγραφική αγορά τους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ορίζει την σχετική αγορά σύμφωνα με την ανακοίνωση που εξέδωσε το 1997¹²⁵ με κύριο στόχο, την εφαρμογή του ορισμού της αγοράς και για τις συγκεντρώσεις. Εξετάζεται μετά τη συγκέντρωση ποιες ανταγωνιστικές πιέσεις ασκούνται λαμβανομένου υπόψη του στοιχείου της «δεσπόζουσας θέσης» μιας επιχείρησης, το οποίο έχει καθοριστικό ρόλο και στις συγκεντρώσεις. Μετά τον γενόμενο έλεγχο η συγκέντρωση επιτρέπεται όταν δεν υπερβαίνει τα επίπεδα που καθορίζω ο δείκτης «Herfindahl-Hirschmann (HHI)».

Ο Κανονισμός 139/2004 η εκτίμηση μιας συγκέντρωσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προϋποθέτει την εξέταση ουσιδών επιμέρους θεμάτων που άπτονται οικονομικής φύσης τόσο για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις όσο και για την αγορά που αυτές δραστηριοποιούνται. Ο Δικαστής της Ένωσης ελέγχει την εκτίμηση της

¹²³ Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, ο.π, σελ. 388.

¹²⁴ «Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων», ο.π κεφάλαιο III ιδίως σημείο 16 «.....Ο δείκτης HHI προκύπτει από την άθροιση των τετραγώνων των ατομικών μεριδίων αγοράς όλων των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη συγκεκριμένη αγορά. Με τον δείκτη HHI δίνεται αναλογικά μεγαλύτερη βαρύτητα στα μερίδια αγοράς των μεγαλύτερων επιχειρήσεων. Παρόλο που είναι προτιμότερο να περιλαμβάνονται στον υπολογισμό όλες οι επιχειρήσεις, η απουσία πληροφοριών για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις μπορεί να μην έχει τόση σημασία, επειδή οι επιχειρήσεις αυτές δεν επηρεάζουν αισθητά τον HHI. Ενώ το επίπεδο του HHI σε απόλυτους όρους μπορεί να αποτελέσει μία αρχική ένδειξη της ανταγωνιστικής πίεσης στην αγορά μετά τη συγκέντρωση, η μεταβολή του (γνωστή ως «δέλτα») είναι ένα χρήσιμο στοιχείο για τη μεταβολή του επιπέδου συγκέντρωσης που προκύπτει απευθείας από τη συγκέντρωση.»

¹²⁵ «Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς», ο.π.

Επιτροπής¹²⁶. Πλην όμως ο Δικαστής της Ένωσης δεν δύναται να ελέγχει την ουσία των οικονομικών εκτιμήσεων στις οποίες προέβην η Επιτροπή οι οποίες πολλές φορές είναι πολύπλοκες και απαιτούν ιδιαίτερες γνώσεις οικονομικής επιστήμης. Ως εκ τούτου ο έλεγχος των Δικαστηρίων περιορίζεται στην τήρηση της διαδικασίας και των κανόνων που καθορίζει ο Κανονισμός 139/2004 και στην ύπαρξη ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας της απόφασης της Επιτροπής επί των θεμάτων οικονομικής φύσης, αν η απόφαση αναφέρει ορισμένα και με σαφήνεια τα πραγματικά περιστατικά που έλαβε υπόψη της, ότι δεν υπάρχουν κενά και ασάφειες στην απόφασή της και ότι δεν έχει καταχραστεί την εξουσία της.¹²⁷

2.4.3. Αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς

Ως «αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς» αναφερόμαστε στη δύναμη που έχει κατά το στάδιο των διαπραγματεύσεων ο αγοραστής απέναντι στον πωλητή, η οποία καθορίζεται από το μέγεθος της οικονομικής δύναμης που διαθέτει έκαστο μέρος, από τη σημασία που έχει η συνεργασία για τον πωλητή και από τη δυνατότητα του πωλητή να στραφεί σε άλλους προμηθευτές. Μια επιχείρηση δέχεται ανταγωνιστικές πιέσεις από τους ανταγωνιστές της αλλά και από τους καταναλωτές-πελάτες της. Μια επιχείρηση που διαθέτει στην αγορά υψηλά μερίδια, μετά τη συγκέντρωση δεν θα μπορεί να παρακωλύσει τον ανταγωνισμό ούτε να ενεργήσει ανεξάρτητα από το τί θέλουν οι καταναλωτές ιδίως αν οι πελάτες τους μπορούν να στραφούν και σε εναλλακτικά αγαθά ή σε άλλες επιχειρήσεις που τα προσφέρουν.

Επομένως «πηγή αντισταθμιστικής ισχύος» είναι όταν μια επιχείρηση αυξάνει τις τιμές ή δυσχεραίνει τις παροχές της ενδεικτικά τον τρόπο παράδοσης των προϊόντων της, ο καταναλωτής δύναται στην ίδια αγορά να στραφεί άμεσα ή πάντως σύντομα σε άλλες επιχειρήσεις, οι οποίες προσφέρουν ίδια ή παρόμοια αγαθά (προϊόντα ή

¹²⁶ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 13ης Μαΐου 2015 στην υπόθεση T-162/10, Niki Luftfahrt GmbH κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής κλπ με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως C(2009) 6690 της Επιτροπής, της 28ης Αυγούστου 2009, που κηρύσσει συμβατή τη συγκέντρωση (υπόθεση COMP/M.5440 – Lufthansa/Austrian Airlines)», σκέψεις 85-86 «με παραπομπή στην απόφαση της 6ης Ιουλίου 2010, Ryanair κατά Επιτροπής, T-342/07, Συλλογή, EU:T:2010:280, σκέψη 29 και 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία».

¹²⁷ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου υπόθεση T-240/18 της 20ής Οκτωβρίου 2021 (ECLI:EU:T:2021:723) μεταξύ της Polskie Linie Lotnicze «LOT» S.A και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υποστηριζόμενης από την easyJet plc», σκέψεις 68-69, «Εντούτοις, μολονότι δεν εναπόκειται στο Γενικό Δικαστήριο να υποκαταστήσει στην οικονομική εκτίμησή της την Επιτροπή, η οποία έχει τη θεσμική αρμοδιότητα προς τούτο, από παγιομένη πλέον νομολογία προκύπτει ότι ο δικαστής της Ένωσης οφείλει ιδίως να ελέγχει όχι μόνον την ακρίβεια των προβαλλόμενων αποδεικτικών στοιχείων, την αξιοπιστία τους, τη συνοχή τους και τον εύλογο χαρακτήρα τους, αλλά και κατά πόσον τα στοιχεία αυτά αποτελούν το σύνολο των κρίσιμων δεδομένων που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να αξιολογηθεί μια πολύπλοκη κατάσταση, καθώς και αν τεκμηριώνουν τα συμπεράσματα τα οποία συνάγονται από αυτά.».

υπηρεσίες). Τις περισσότερες φορές «αντισταθμιστική ισχύ» διαθέτουν οι μεγάλες οικονομικά επιχειρήσεις ή όμιλοι¹²⁸.

2.4.4. Δυνητικός ανταγωνισμός-Είσοδος στην αγορά:

Μια πράξη συγκέντρωσης μπορεί να μην αποφέρει προβλήματα στον ανταγωνισμό στις περιπτώσεις που κρίνεται πιθανή η είσοδος στην εν λόγω αγορά νέων επιχειρήσεων που ανταγωνίζονται την επιχείρηση που προκύπτει από τη συγκέντρωση. Ο έλεγχος αυτός καθίσταται υποχρεωτικός, λαμβανομένου υπόψη ότι όταν η συγκέντρωση αφορά αγορά στην οποία εντάσσονται σχετικά εύκολα νέες επιχειρήσεις μειώνεται ο κίνδυνος από τις συνέπειες της συγκέντρωσης στον ανταγωνισμό. Η είσοδος νέων επιχειρήσεων στην αγορά προϋποθέτει αυτή να κρίνεται αρκετά πιθανή, να πραγματοποιηθεί στο άμεσο μέλλον από τη συγκέντρωση και να είναι τέτοιας η οικονομική δύναμη της νεοεισερχόμενης επιχείρησης που να μπορεί να ασκήσει ανταγωνιστικές πιέσεις στις υπάρχουσες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτήν. Τα συμμετέχοντα στη συγκέντρωση μέρη παρέχουν πληροφορίες για την ύπαρξη οποιασδήποτε σημαντικής εισόδου επιχείρησης στην αγορά τα τελευταία χρόνια και για την πιθανότητα εισόδου μίας νέας επιχείρησης στα επόμενα χρόνια.

Ουσιώδεις παράγοντες που εξετάζονται για τους φραγμούς εισόδου στην αγορά είναι εάν μια επιχείρηση υπερέχει στην τεχνολογία έναντι των λοιπών επιχειρήσεων, αν έχει ευρύ δίκτυο για τις πωλήσεις της και αν απουσιάζει ο ανταγωνισμός έστω και δυνητικός, ως η συνέπεια ύπαρξης εισόδου νέων ανταγωνιστών στην αγορά. Εξετάζονται νομικοί φραγμοί ιδίως αποκλειστικά δικαιώματα βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας¹²⁹. Άλλοι παράγοντες αφορούν ιδίως το εφικτό της εισόδου μιας νέας επιχείρησης σε συνάρτηση με το κόστος που απαιτείται για την είσοδο, τις διαδικασίες για την είσοδο ιδίως αν υφίστανται στην αγορά καθορισμένα εταιρικά πρότυπα, περιορισμοί στη συμμετοχή από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, αν απαιτείται προηγούμενη κανονιστική ενέργεια ή αδειοδότηση, αν υφίστανται έλεγχοι κλπ.

Η είσοδος στην αγορά για μια νέα επιχείρηση δυσκολεύει στις περιπτώσεις που οι υπάρχουσες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτήν εενργούν με τρόπο που παρεμποδίζει την είσοδο ιδίως αν προσφέρουν υπηρεσίες με μεγάλη συμβατική διάρκεια, αν προβαίνουν σε μεγάλες εκπτώσεις στους υπάρχοντες πελάτες τους¹³⁰.

¹²⁸ Ιωάννης Παλαιολόγος, Μιχαήλ Πολέμης, «ο.π σελ.595.

¹²⁹ Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, ο.π, σελ. 396.

¹³⁰ Ιωάννης Παλαιολόγος, Μιχαήλ Πολέμης, «ο.π, σελ.596, όπου παρατίθενται «και παραδείγματα μορφών που μπορούν να λάβουν τα εμπόδια εισόδου, ιδίως περιορισμένος αριθμός αδειών

2.4.5. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας

Στην περίπτωση μιας συγκέντρωσης, όταν οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε αυτήν μπορούν να βελτιώσουν τα αγαθά που προσφέρουν (προϊόντα ή υπηρεσίες) μετριάζονται οι πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό από τη συγκέντρωση, υπό τον όρο ότι από η βελτίωση αυτή θα φτάσει επιβεβαιωμένα στους καταναλωτές

131.

2.5. Εξαιρέση: Η περίπτωση της προβληματικής επιχείρησης

Μια επιχείρηση θεωρείται προβληματική στις περιπτώσεις που σε σύντομο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα με βεβαιότητα θα παύσει τη δραστηριότητά της ολοκληρωτικά ή θα την περιορίσει σε αρκετούς τομείς με αποτέλεσμα οι τομείς στους οποίους θα συνεχίσει να δραστηριοποιείται να μην την καθιστούν ανταγωνιστική¹³².

Στις «κατευθυντήριες γραμμές» προβλέπεται ρητά¹³³ το επιχείρημα των μερών της συγκέντρωσης και η απόδειξη του γεγονότος, ότι ένα από τα μέρη αποτελεί «προβληματική επιχείρηση», γεγονός που οδηγεί στο να επιτραπεί η συγκέντρωση, ακόμα και αν οδηγεί στη διαπίστωση ότι η προτεινόμενη συγκέντρωση προκαλεί προβλήματα στον ανταγωνισμό.

Για να γίνει δεκτό το επιχείρημα της «προβληματικής επιχείρησης» στις συγκεντρώσεις πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες τρεις προϋποθέσεις:

α) Το μέρος «προβληματική επιχείρηση» αντιμετωπίζει μεγάλα οικονομικά προβλήματα συνεπεία των οποίων θα παύσει τη δραστηριότητά της άμεσα με μόνη λύση την εξαγορά της από άλλη επιχείρηση.

β) Δεν μπορεί να εξευρεθεί άλλη λύση για το μέρος «προβληματική επιχείρηση» ούτε υπάρχουν προτάσεις εξαγοράς της από άλλες επιχειρήσεις.

γ) Το μέρος «προβληματική επιχείρηση» θα παύσει κάθε δραστηριότητα χωρίς την προτεινόμενη συγκέντρωση¹³⁴.

εκμετάλλευσης, τεχνικά πλεονεκτήματα υπαρχουσών επιχειρήσεων, αν η αγορά είναι υπό ανάπτυξη, κορεσμένη ή αναμένεται να συρρικνωθεί».

¹³¹ «Σύνοψη των κατευθυντήριων γραμμών για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων (διαθέσιμο την 1-11-2022 στην ιστοσελίδα <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:126107>)».

¹³² «Ανακοίνωση της Επιτροπής, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014/C 249/01», σημείο 20 «παρέχεται ορισμός της προβληματικής επιχείρησης. Για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων η έννοια της προβληματικής επιχείρησης έχει ευρύτερη διάσταση και κρίνεται in concreto με τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε υπόθεσης».

¹³³ «Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων» ο.π, Κεφάλαιο VIII, παρ. 89-91.

¹³⁴ Όπως οι προϋποθέσεις αυτές αναφέρονται στις «Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων» ο.π, Κεφάλαιο VIII παρ. 90.

Το Δικαστήριο έχει θέσει νομολογιακά έναν όρο, ακόμα και αν συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, να μην μειώνεται ο ανταγωνισμός στη συγκεκριμένη αγορά ως αποτέλεσμα της συγκέντρωσης¹³⁵. Αν η μείωση του ανταγωνισμού επέρχεται μεν μετά τη συγκέντρωση αλλά δεν είναι αποτέλεσμα αυτής, καθόσον η αγορά θα παρουσίαζε τα ίδια προβλήματα και χωρίς τη συγκέντρωση, τότε η εξαίρεση της «προβληματικής επιχείρησης» μπορεί να εφαρμοσθεί στην εν λόγω πράξη συγκέντρωσης.

2.6 Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού Συγκεντρώσεων

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει τις συγκεντρώσεις με ευρωπαϊκή διάσταση, μόνο μεγαλύτερες συγκεντρώσεις με κοινοτική διάσταση που φθάνουν ορισμένα όρια κύκλου εργασιών¹³⁶. Για την επίτευξη των ορίων του κύκλου εργασιών για την αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τίθενται σωρευτικά δύο προϋποθέσεις: α) ένας συνδυασμένος παγκόσμιος κύκλος εργασιών όλων των συγχωνευόμενων εταιρειών¹³⁷ και β) συνολικός κύκλος εργασιών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για καθεμία από τις δύο τουλάχιστον συμμετέχουσες εταιρείες άνω των 250 εκατομμυρίων ευρώ.

Ακόμα όμως και αν δεν συντρέχουν σωρευτικά οι ανωτέρω προϋποθέσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι αρμόδια για τον έλεγχο της συγκέντρωσης¹³⁸, όταν: «α) ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ ή β) ο συνολικός κύκλος

¹³⁵ «Απόφαση ΔΕΚ στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις, υπόθεση C-68/94 της 31-3-1998, Γαλλική Δημοκρατία κατά της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υποστηριζόμενη από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και υπόθεση C-30/95 Société commerciale des potasses et de l'azote (SCPA) και Entreprise minière et chimique (EMC) υποστηριζόμενες από τη Γαλλική Δημοκρατία κατά της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υποστηριζόμενη από την Kali und Salz GmbH και Kali und Salz Beteiligungs-AG», σκέψεις 105 έως 125, «το Δικαστήριο απέρριψε τον σχετικό λόγο προσφυγής και επικρότησε την απόφαση της Επιτροπής, η οποία διαπίστωσε ότι η MdK δεν ήταν πλέον οικονομικά βιώσιμη και ήταν πιθανόν ότι η MdK, αν παρέμενε ανεξάρτητη, θα εξακολουθούσε να σωρεύει ζημίες, ακόμη και αν η Treuhand της χορηγούσε για την εξυγίανση της τα κεφάλαια που προβλέπονται στο σχέδιο συγκεντρώσεως, περαιτέρω η Επιτροπή προέβλεψε, ότι αν η MdK δεν αγοραζόταν στο εγγύς μέλλον από ιδιωτική επιχείρηση το κλείσιμο της θα ήταν πολύ πιθανό», ιδίως σκέψη 118 «118. Στο σημείο 76 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή τόνισε ότι η MdK μπόρεσε να συνεχίσει να λειτουργεί μέχρι τότε μόνο χάρις στην παρέμβαση της Treuhand, η οποία κάλυπτε μονίμως τις ζημίες της. Η Επιτροπή πρόσθεσε ωστόσο ότι οι ζημίες της MdK δεν μπορούσαν να καλύπτονται σε μακροπρόθεσμη βάση από την Treuhand με κρατικές ενισχύσεις, καθόσον αυτό θα αποτελούσε λύση εν πάση περιπτώσει ασύμβατη προς τις διατάξεις της Συνθήκης περί κρατικών ενισχύσεων».

¹³⁶ Άρθρο 1 Κανονισμός 139/2004, ο.π.

¹³⁷ Άρθρο 1 παρ. 2 περ. α) Κανονισμός 139/2004 ο.π «άνω των 5 δισεκατομμυρίων ευρώ». Τίθεται στην παρ. 2 και η εξαίρεση από τη κοινοτική διάσταση μιας συγκέντρωσης: «Εξαιρητικά συντρέχει αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όταν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων (2/3) του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος.».

¹³⁸ Άρθρο 1 παρ. 3 Κανονισμός 139/2004, ο.π

εργασιών που πραγματοποιούν όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις σε κάθε ένα από τρία τουλάχιστον κράτη μέλη, υπερβαίνει τα 100 εκατομμύρια ευρώ ή γ) σε κάθε ένα από τα τρία τουλάχιστον κράτη μέλη που λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του στοιχείου β), δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν κάθε μία χωριστά συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 25 εκατομμυρίων ευρώ και δ) δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 100 εκατομμυρίων ευρώ, εκτός εάν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων (2/3) του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος.»

Όταν αναφερόμαστε στις προϋποθέσεις που πληρεί μια συγκέντρωση για να έχει κοινοτική διάσταση, ελέγχουμε τα οικονομικά μεγέθη μιας συγκέντρωσης και όχι τα αποτελέσματά της σε σημαντικό τμήμα της αγοράς, διότι το ζήτημα αυτό εμπίπτει στην επί της ουσίας αξιολόγηση του ανταγωνισμού¹³⁹.

Πράξεις συγκέντρωσης μεταξύ επιχειρήσεων με μικρότερα οικονομικά μεγέθη είναι πιθανόν να εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών ανταγωνισμού. Η χώρα μας έχει ψηφίσει τον ν. 3959/2011 «Περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού»¹⁴⁰ και καθορίζει τις περιπτώσεις συγκεντρώσεων στις οποίες ασκεί έλεγχο συμβατότητας με την εσωτερική αγορά¹⁴¹.

Όλα τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόζουν τις διατάξεις του Κανονισμού 139/2004, ο οποίος έχει άμεση εφαρμογή στις εσωτερικές έννομες τάξεις. Χάρη στην άμεση εφαρμογή του η εσωτερική νομοθεσία των κρατών-μελών τροποποιήθηκε ώστε να συγκλίνει με τις αρχές και τα κριτήρια που αυτός θέτει με αποτέλεσμα όλα τα κράτη μέλη να αποφασίζουν με όμοιο τρόπο για τις πράξεις συγκέντρωσης. Οι Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού εφαρμόζουν τόσο τον Κανονισμό 139/2004 όσο και το εσωτερικό δίκαιο υποβοηθούμενες στο έργο τους από τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ. Οι εθνικές αρχές συνεργάζονται σε όλα τα ζητήματα που ανακύπτουν στις πράξεις συγκέντρωσης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή γεγονός που οδηγεί στην από κοινού ερμηνεία και εφαρμογή του Κανονισμού 139/2004¹⁴².

¹³⁹ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-380/17», ο.π., σκέψη 140.

¹⁴⁰ Νόμος 3959/2011 ΦΕΚ τεύχος Α' φύλλο 93.

¹⁴¹ Άρθρο 6 παράγραφος 3 ν.3959/2011, οπ.

¹⁴² «Η Λευκή Βίβλος [COM(2014) 449 final της 9.7.2014] διαθέσιμη την 23-10-2022 στη διεύθυνση https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEG_ISSUM:080102_1», σημείο 18.

2.7 Διαδικασία ελέγχου συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων

Ο Κανονισμός 130/2004 διέπεται από την αρχή της υποχρεωτικής κοινοποίησης της συγκέντρωσης πριν την πραγματοποίησή της, με σκοπό να εξασφαλιστεί ο αποτελεσματικός έλεγχος της συγκέντρωσης εκ των προτέρων¹⁴³. Ο έλεγχος της συγκέντρωσης λόγω της μόνιμης δομικής αλλαγής που επιφέρει στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις απαιτεί την εγκαθίδρυση ενός προληπτικού και συνολικού συστήματος ελέγχου, το οποίο από πριν και οριστικά θα επιτρέπει ή θα απαγορεύει την επιχειρούμενη συγκέντρωση¹⁴⁴. Ο Κανονισμός 139/2004 στο άρθρο 7 εισάγει το σύστημα του προληπτικού ελέγχου των συγκεντρώσεων, ιδιαίτερο και σημαντικό στοιχείο, του οποίου είναι τα μέρη πριν από την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης να την κοινοποιήσουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Απαγορεύεται ρητά από τον Κανονισμό 139/2004 να ολοκληρωθεί η πράξη συγκέντρωσης πριν κοινοποιηθεί στην Επιτροπή και πολύ περισσότερο πριν η Επιτροπή την κηρύξει «συμβατή με την εσωτερική αγορά».¹⁴⁵

Η διάταξη του προληπτικού ελέγχου στις συγκεντρώσεις είναι σύμφωνη με τους σκοπούς που επιδιώκει ο Κανονισμός 139/2004¹⁴⁶ να ελέγχεται η παρεμπόδιση του ελεύθερου ανταγωνισμού¹⁴⁷. Οποιαδήποτε πράξη συγκέντρωσης υπόκεινται στον έλεγχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή στον έλεγχο των Εθνικών Αρχών είτε «παρακωλύει σημαντικά τον ανταγωνισμό» είτε «δεν παρακωλύει σημαντικά τον ανταγωνισμό» το οποίο άλλωστε άπτεται της εξέτασης της ουσίας της υπόθεσης¹⁴⁸.

¹⁴³ Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, ο.π σελ.597, παρ. 1414.

¹⁴⁴ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π σελ.686.

¹⁴⁵ «Γενικό Δικαστήριο στην υπόθεση T-704/14 της 26ης Οκτωβρίου 2017, Marine Harvest ASA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, απέρριψε την προσφυγή της προσφεύγουσας, διότι ανακοίνωσε τη συγκέντρωση τον Αύγουστο 2013, όταν αυτή είχε ήδη ολοκληρωθεί στις 18 Δεκεμβρίου 2012, και μολονότι η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2013) 6449 (υπόθεση COMP/M.6850 – Marine Harvest/Morpol) με την οποία ενέκρινε τη συγκέντρωση, υπό τον όρο της πλήρους τήρησης των δεσμεύσεων που είχαν προταθεί, επέβαλε επέβαλε στην προσφεύγουσα πρόστιμο 10.000.000 ευρώ για παραβίαση του άρθρου 4 παρ. 1 και για παραβίαση του άρθρου 7 παρ. 1 του Κανονισμού 139/2004».

¹⁴⁶ Κανονισμός 139/2004, ο.π, σκέψη 5 «Ο κανονισμός αυτός αποβλέπει στο να εξασφαλίσει ότι οι αναδιαρθρώσεις δεν θα αποδειχθούν στη διάρκεια του χρόνου επιβλαβείς για τον ανταγωνισμό.», αιτιολογική σκέψη 6 «τούτο θα πρέπει να εξασφαλίζει τον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην Ένωση», αιτιολογική σκέψη 34 «ακριβώς για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του ελέγχου αυτού, οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να κοινοποιούν εκ των προτέρων τις συγκεντρώσεις, η πραγματοποίηση δε αυτών πρέπει να αναστέλλεται μέχρι τη λήψη της οριστικής απόφασης».

¹⁴⁷ «Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-10/18 P την 4-3-2020 (ECLI:EU:C:2020:149)» σκέψεις 41-42.

¹⁴⁸ «Απόφαση του Δικαστηρίου C-633/16 της 31-5-2018 (ECLI:EU:C:2018:371)» σκέψη 54 «(όπου παραπέμπει στην απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2017, Austria Asphalt, C-248/16, EU:C:2017:643, σκέψη 30)».

Ο προληπτικός έλεγχος γνωστός και ως «προ-κοινοποίηση» επιβάλλει στα μέρη της συγκέντρωσης να ενημερώνουν εγγράφως για την πράξη συγκέντρωσης που θέλουν να ενεργήσουν. Η κοινοποίηση πρέπει να πραγματοποιείται σε κάθε περίπτωση μετά από εκδήλωση καλής πίστης πρόθεσης προς τούτο και πριν την «μόνιμη μεταβολή του ελέγχου» δηλαδή πριν την υπογραφή οποιασδήποτε σύμβασης, πριν την μεταβίβαση μετοχών κλπ. Οι τρίτοι ενημερώνονται για την ύπαρξη της κοινοποίησης ρητώς από την ίδια την Επιτροπή, η οποία εκδίδει ανακοίνωση η οποία αλαμβάνει δημοσιότητα μέσω της Επίσης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁴⁹. Στην ανακοίνωση αναφέρονται τα ονόματα των μερών, η χώρα που δραστηριοποιούνται, ο τρόπος που θα πραγματοποιηθεί η συγκέντρωση και σε ποια αγορά αναφέρεται και με τον τρόπο αυτό λαμβάνει ευρεία δημοσιότητα σε όλη την ΕΕ¹⁵⁰. Η διαδικασία της συγκέντρωσης αναστέλλεται μέχρι να ολοκληρωθεί ο έλεγχος από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις καθορισμένες προθεσμίες που προβλέπει ο Κανονισμός¹⁵¹.

Η κοινοποίηση της συγκέντρωσης γίνεται με τη χρήση προκαθορισμένων εντύπων από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις¹⁵² και είναι υποχρεωτική για όλες τις συγκεντρώσεις με κοινοτική διάσταση¹⁵³. Τα όρια αυτά που τέθηκαν υπαγορεύθηκαν από την ανάγκη να ελεγχθούν αποκλειστικά οι σημαντικές σε παγκόσμια βάση

¹⁴⁹ Άρθρο 4 παρ. 3 του Κανονισμού 139/2004, ο.π.

¹⁵⁰ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Οκτωβρίου 2011 στην υπόθεση T-224/10, Association belge des consommateurs test-achats ASBL κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως των αποφάσεων C(2009) 9059 και C(2009) 8954 της Επιτροπής, της 12ης Νοεμβρίου 2009, εκ των οποίων η μεν πρώτη κηρύσσει μια συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά (Υπόθεση COMP/M.5549 – EDF/Segebel) βάσει του Κανονισμού 139/2004, η δε δεύτερη απορρίπτει την αίτηση των αρμοδίων βελγικών αρχών για παραπομπή της εν λόγω υποθέσεως σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού αυτού», σκέψεις 54-57, όπου γίνεται δεκτό, «ότι συχνότατα, πληροφορίες σχετικές με πιθανές οικονομικές πράξεις δυνάμενες να εμπίπτουν στις διατάξεις του κανονισμού 139/2004 κυκλοφορούν στους ενδιαφερόμενους κύκλους, ακόμα δε και στον Τύπο, πολύ πριν οι πράξεις αυτές κοινοποιηθούν ενδεχομένως στην Επιτροπή ως πράξεις συγκεντρώσεως. Η ανάγκη να υποβάλλουν οι επιθυμούντες ακρόαση τρίτοι τις συναφείς αιτήσεις τους μετά την κοινοποίηση της σχετικής συγκεντρώσεως είναι σύμφωνη με την επιταγή της ταχύτητας η οποία, κατά τη νομολογία, χαρακτηρίζει την οικονομία της νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων και επιβάλλει στην Επιτροπή να τηρεί αυστηρές προθεσμίες για την έκδοση της τελικής αποφάσεώς της. Κατά συνέπεια, λαμβανομένων υπόψη των εν λόγω αυστηρών προθεσμιών, η Επιτροπή δεν μπορεί να είναι υποχρεωμένη να εξακριβώνει, για κάθε κοινοποιούμενη συγκέντρωση, κατά πόσον, πριν από την κοινοποίηση, τρίτοι είχαν ήδη εκδηλώσει σχετικό ενδιαφέρον».

¹⁵¹ Δονάτος Ι. Παπαγιάννης, ο.π., σελ 529.

¹⁵² Άρθρο 4 παρ. 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 7 παρ. 1 του Κανονισμού 139/2004. «Έχει εκδοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ο εκτελεστικός Κανονισμός με αριθ. 802/2004 της 7ης Απριλίου 2004, όπως τροποποιήθηκε με τον εκτελεστικό Κανονισμό με αριθ. 1269/2013 της 5ης Δεκεμβρίου 2013, για την εφαρμογή του Κανονισμού 139/2004, όπου για λόγους ασφάλειας του δικαίου καθορίστηκε το αντικείμενο και το περιεχόμενο των πληροφοριών που περιέχονται στην κοινοποίηση (υποσημ. 4) και προβλέφθηκε η χρήση σχετικών εντύπων για να απλουστευθεί και να επιταχυνθεί η εξέταση των κοινοποιήσεων και των αιτιολογημένων αναφορών (υποσημ. 7)».

¹⁵³ Άρθρο 1 παρ. 2 Κανονισμού 139/2004, ο.π.

συγκεντρώσεις, υπό την προϋπόθεση να υφίσταται επαρκής οικονομικός σύνδεσμος με την οικονομία της Ένωσης¹⁵⁴. Τα όρια διαφοροποιήθηκαν με σκοπό να προστατευθεί το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ στα πλαίσια της ελεύθερης διακίνησης αγαθών εντός της Ένωσης¹⁵⁵. Ο κύκλος εργασιών προσδιορίζεται ποσοτικά και αφορά τις επιχειρήσεις που συνδέονται με τη συγκέντρωση¹⁵⁶.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αμέσως μετά την κοινοποίηση, αρχικά, ελέγχει αν η προτεινόμενη συγκέντρωση υπάγεται στον Κανονισμό. Εντεύθεν κρίνει αν «είναι συμβατή με την κοινή αγορά» ή διατηρεί αμφιβολίες προς τούτο. Ακόμα και όταν τα μέρη κοινοποιούν τη συγκέντρωση πριν αυτή πραγματοποιηθεί απαιτείται να αναμένουν την απόφαση της Επιτροπής και να μην ενεργήσουν άλλες πράξεις ούτε πολύ περισσότερο να ολοκληρώσουν τη συγκέντρωση που προτείνουν¹⁵⁷.

Η Επιτροπή δύναται να επιβάλλει προσωρινά μέτρα, αν διαπιστώσει ότι μια κοινοποιηθείσα συγκέντρωση, αν και υπόκειται στον Κανονισμό συγκεντρώσεων, δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες για τη συμβατότητα της με την κοινή αγορά ή απαιτεί μόνο απλή τροποποίηση, για να γίνει συμβατή με την κοινή αγορά.

Η Επιτροπή μπορεί να επιβάλλει προσωρινά μέτρα στις εταιρείες που κοινοποίησαν τη συγκέντρωση, αν από τον αρχικό έλεγχο αποφανθεί, ότι ναι μεν η συγκέντρωση υπάγεται στην προστασία του Κανονισμού αλλά δεν εγείρει σοβαρές αμφιβολίες για τη συμβατότητά της με την αγορά ή μπορεί βνα επιτραπεί με κάποιες δεσμεύσεις των μερών η τροποποιήσεις.

Η Επιτροπή αφού λάβει την προτεινόμενη συγκέντρωση εντός 25 εργασίμων ημερών αποφασίζει εαν θα προχωρήσει στην έγκρισή της «φάση Ι» ή εάν θα την ερευνήσει «φάση ΙΙ» Η «φάση ΙΙ» διαρκεί από ενενήντα εως εκατόν πέντε εργάσιμες ημέρες.

¹⁵⁴ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π σελ.697.

¹⁵⁵ Άρθρο 2 παρ. 2 Κανονισμός 139/2004: «3. Μία συγκέντρωση που δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια που προβλέπονται στην παράγραφο 2 έχει κοινοτική διάσταση, εφόσον: α) ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ· β) ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις σε κάθε ένα από τρία τουλάχιστον κράτη μέλη, υπερβαίνει τα 100 εκατομμύρια ευρώ· γ) σε κάθε ένα από τα τρία τουλάχιστον κράτη μέλη που λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του στοιχείου β), δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν κάθε μία χωριστά συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 25 εκατομμυρίων ευρώ και δ) δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 100 εκατομμυρίων ευρώ, εκτός εάν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος.»

¹⁵⁶ Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π σελ.697.

¹⁵⁷ «Απόφαση του Δικαστηρίου C-10/18»,ο.π σκέψη 102.

Το κράτος-μέλος, η αγορά του οποίου θα επηρεαστεί από τη συγκέντρωση υποχρεούται εντός δεκαπέντε εργάσιμων ημερών να διαφωνήσει με την αίτηση παραπομπής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραπέμπει τη συγκέντρωση στην χώρα αυτή που επηρεάζεται η αγορά της για να την κρίνει εφαρμόζοντας την εθνική νομοθεσία της για τον ανταγωνισμό. Η παραπάνω διαδικασία ακολουθείται και όταν μια οντότητα γνωστοποιήσει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μια πράξη συγκέντρωσης η οποία μπορεί να επηρεάσει την εσωτερική αγορά της Ένωσης.

Καμία πράξη συγκέντρωσης δεν επιτρέπεται να ολοκληρωθεί είτε πριν την κοινοποίησή της είτε πριν παρέλθουν 3 εβδομάδες από αυτήν. Παραβίαση του κανόνα αυτού στην περίπτωση που η προτεινόμενη συγκέντρωση κριθεί «μη συμβατή με την εσωτερική αγορά» επιφέρει την παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τον σκοπό τα μέρη να ακυρώσουν όλες τις πράξεις και να επανέλθουν στην προτέρα κατάσταση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει τις δυνατότητες να εκκινήσει διαδικασίες, να διενεργήσει έρευνες και να επιβάλει πρόστιμα. Η Επιτροπή επικουρείται στο έργο της από τη σύμφωνη γνώμη της «συμβουλευτική επιτροπής» η οποία απαρτίζεται από εκπροσώπους των εθνικών αρχών.

Τα κοινοποιούντα μέρη έχουν υποχρέωση¹⁵⁸ να αναφέρουν την αλήθεια και να μην αποκρύπτουν σημαντικά πραγματικά περιστατικά της προτεινόμενης συγκέντρωσης¹⁵⁹ με την εξ'αντιδιαστολή επιβολή προστίμων στις περιπτώσεις που τα μέρη διαλαμβάνουν ανακριβή, παραπλανητικά ή ελλιπή στοιχεία σε όλα τα στάδια του ελέγχου της προτεινόμενης συγκέντρωσης. Η Επιτροπή μπορεί να ανακαλεί¹⁶⁰, την απόφασή της με την οποία κήρυξε μια συγκέντρωση «συμβατή με την εσωτερική αγορά» όταν περιέλθει σε γνώση της ότι η απόφαση αυτή στηρίχθηκε σε στοιχεία αναληθή τα οποία χορήγησε κάποιο από τα συμμετέχοντα μέρη ή αυτό έγινε επί σκοπώ παραπλάνησης της¹⁶¹.

¹⁵⁸ «Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 802/2004 της Επιτροπής της 7ης Απριλίου 2004 για την εφαρμογή του Κανονισμού 139/2004, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L/2004 133/1 την 30-4-2004 και «διορθωτικό Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1269/2013 της Επιτροπής της 5ης Δεκεμβρίου 2013 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 802/2004 για την εφαρμογή του Κανονισμού 139/2004» Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L/2013 336/1», «οι πληροφορίες πρέπει να είναι ορθές και πλήρεις», άρθρο 4 παρ. 1 και άρθρο 6 παρ. 2.

¹⁵⁹ Άρθρο 14 του Κανονισμού 139/2004, ο.π. «υποχρεούται να ενημερώνουν με ειλικρίνεια την Επιτροπή για όλα τα γεγονότα και τις περιστάσεις που είναι κρίσιμα για τη λήψη αποφάσεως».

¹⁶⁰ Άρθρο 6 παρ. 3 στ. α' και άρθρο 8 παρ. 6 στ. α' Κανονισμού 139/2004, ο.π.

¹⁶¹ «Απόφαση ΔΕΚ της 7ης Μαΐου 2009, NVV κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-151/05, EU:T:2009:144», σκέψη 185.

Προκειμένου να επιτραπεί η συγκέντρωση ως «συμβατή με την κοινή αγορά» τα μέρη που συμμετέχουν δύνανται να τροποποιήσουν την κοινοποιηθείσα συγκέντρωση θέτοντας κάποιους όρους και προϋποθέσεις. Οι πρόσθετες συμφωνίες δεν αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συγκέντρωσης κρίνονται όμως απαραίτητες για την πραγματοποίησή της¹⁶².

Ομοίως και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να θέσει όρους και υποχρεώσεις στις συμμετέχουσες εταιρείες προκειμένου να κρίνει τη συγκέντρωση «συμβατή με την κοινή αγορά»¹⁶³. Οι δεσμεύσεις που προτείνει η Επιτροπή στα μέρη έχουν σκοπό να αποτρέψουν την παρεμπόδιση του ανταγωνισμού από τη συγκέντρωση και ως εκ τούτου να εξασφαλίσουν ότι ο ανταγωνισμός θα είναι ελεύθερος και μετά τη συγκέντρωση.

Η Επιτροπή αποφασίζει εάν οι δεσμεύσεις μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα και είναι ικανές να εξαλείψουν τις αμφιβολίες σχετικά με την επίδραση της συγκέντρωσης στον ανταγωνισμό. Η Επιτροπή αποτυπώνει στην απόφασή της, τις τελικές δεσμεύσεις των μερών, οι οποίες εξαλείφουν κάθε σοβαρή αμφιβολία επίδρασης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού που ανέκυψε στον έλεγχο της προτεινόμενης συγκέντρωσης¹⁶⁴. Για να είναι βέβαιη η Επιτροπή, ότι τα μέρη τις δεσμεύσεις που έθεσε η ίδια τους επιβάλλει επιπρόσθετους όρους και προϋποθέσεις στην ίδια την εγκριτική της συγκέντρωσης απόφαση¹⁶⁵. Ομοίως ενεργεί η Επιτροπή και όσον αφορά τις δεσμεύσεις που προτείνουν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, όταν οι προτάσεις αυτές είναι καθοριστικές στην εγκριτική απόφαση της Επιτροπής. Με τον τρόπο αυτό, καθιστώντας υποχρεωτική δεδομένη συμπεριφορά ενός επιχειρηματία έναντι τρίτων, μια απόφαση που εκδίδεται από την Επιτροπή μπορεί εμμέσως να συνεπάγεται έννομα αποτελέσματα *erga omnes*¹⁶⁶.

¹⁶² Αστέρης Δ. Πλιάκος, ο.π σελ.698. Επιπρόσθετα η Επιτροπή εξέδωσε Ανακοίνωση σχετικά με τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με τις συγκεντρώσεις και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίησή τους (2005/C 56/03).

¹⁶³ Άρθρο 8 «Εξουσίες της Επιτροπής να λαμβάνει αποφάσεις» του Κανονισμού 139/2004, «Οι δεσμεύσεις που προτείνονται κατά τη φάση I δεν έχουν ως στόχο να αποτρέψουν τη δημιουργία ενός σημαντικού εμποδίου για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό αλλά κυρίως να εξαλείψουν πλήρως όλες τις σοβαρές αμφιβολίες ως προς το σημείο αυτό.»

¹⁶⁴ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 2020, στην υπόθεση T-430/18, American Airlines, Inc, κατά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υποστηριζόμενη από την Delta Air Lines, Inc με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση της απόφασης C(2018) 2788 τελικό της Επιτροπής, της 30ής Απριλίου 2018, για την αναγνώριση κεκτημένων δικαιωμάτων στην Delta Air Lines (υπόθεση M.6607 – US Airways/American Airlines)», σκέψη 30.

¹⁶⁵ Άρθρο 8 παρ. 2 του Κανονισμού 139/2004, ο.π.

¹⁶⁶ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 9ης Οκτωβρίου 2018 στην υπόθεση T-43/16, 1&1 Telecom GmbH κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αντικείμενο αίτημα βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ περί

2.8 Διαδικασία παραπομπής: Η Επιτροπή και οι αρμόδιες αρχές της χώρας της ΕΕ

Ο Κανονισμός 139/2004 θέτει κάποιες προϋποθέσεις προκειμένου μια συγκέντρωση να παραπεμφθεί στις εθνικές αρχές¹⁶⁷ με την υποχρέωση τήρησης ορισμένου χρονοδιαγράμματος.

Τα κράτη μέλη προβλέπεται να αιτούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποφασίσει για μια συγκέντρωση, η οποία μολονότι δεν υπάγεται στις προϋποθέσεις του κανονισμού για την κοινοτική διάσταση ούτε κοινοποιείται στην Επιτροπή δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, αφορά εμπόριο που πραγματοποιείται στο εσωτερικό της ΕΕ και μπορεί να επηρεάσει τον ελεύθερο ανταγωνισμό εντός της χώρας¹⁶⁸.

Η Επιτροπή έχει αποθαρρύνει τις παραπομπές, όταν η συγκέντρωση δεν ενέπιπτε στα εθνικά όρια ελέγχου των συγκεντρώσεων του αιτούντος κράτους μέλους. Η πρακτική αυτή βασίστηκε στο εμπειρικό δεδομένο ότι, γενικά, οι εν λόγω συναλλαγές ήταν απίθανο να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, οι εξελίξεις της αγοράς έχουν οδηγήσει σε σταδιακή αύξηση των συγκεντρώσεων, στις οποίες συμμετέχουν εταιρείες με χαμηλό κύκλο εργασιών, αλλά υψηλό ανταγωνιστικό δυναμικό στην εσωτερική αγορά.

2.9 Οι κυρώσεις παραβίασης του Κανονισμού Συγκεντρώσεων 139/2004

Σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων του Κανονισμού 139/2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβάλλει υψηλά πρόστιμα στις επιχειρήσεις, ιδίως όταν οι οντότητες αναφέρουν στην κοινοποίηση ή στην έρευνα της Επιτροπής μη αληθή στοιχεία ή προσπαθούν να την παραπλανήσουν παραποιώντας αυτά ή υπερβαίνουν το χρονικό όριο που τους έχει τάξει για τη χορήγηση των αιτούμενων στοιχείων.

Το παραδεκτό και ουσία βάσιμο της επιβολής των προστίμων καθώς επίσης και το ύψος του ελέγχεται κατόπιν προσφυγής του μετέχοντος στη συγκέντρωση μέρους από το ΔΕΕ, το οποίο έχει τη δυνατότητα είτε να παύσει το πρόστιμο, είτε να μειώσει είτε όμως ακόμα και να το αυξήσει.

ακυρώσεως φερόμενης αποφάσεως της Επιτροπής που διαλαμβάνεται στο έγγραφο της 19ης Νοεμβρίου 2015 σχετικά με την εφαρμογή των διορθωτικών μέτρων για τους μη ΦΚΔ που προβλέπονται στις τελικές δεσμεύσεις οι οποίες κατέστησαν υποχρεωτικές με την απόφαση C(2014) 4443 τελικό της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 2014, σύμφωνα με την οποία μια συγκέντρωση κηρύσσεται συμβατή υπό την επιφύλαξη της τήρησης ορισμένων δεσμεύσεων (υπόθεση M.7018 – Telefónica Deutschland/E-Plus)» σκέψεις 57-59 «(όπου και παραπέμπει στην απόφαση της 6ης Ιουλίου 2010, Ryanair κατά Επιτροπής, T-342/07, EU:T:2010:280, σκέψη 450 και 452)».

¹⁶⁷ Άρθρο 9 του Κανονισμού 139/2004, ο.π.

¹⁶⁸ Άρθρο 22 του Κανονισμού 139/2004, ο.π.

2.10. Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής

Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσον αφορά τις συγκεντρώσεις διαθέτει μεγάλη εξουσία όσον αφορά τόσο τον έλεγχο των προϋποθέσεων όσο και την επιβολή των προστίμων σε περίπτωση παράβασης του Κανονισμού 139/2004.

Το ΔΕΕ δεν υποκαθιστά αυτόν τον έλεγχο της Επιτροπής και σε πολλές περιπτώσεις είναι αδύνατον να το πράξει, δεδομένου, ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενεργεί πολύπλευρους ελέγχους σε θέματα οικονομικά, αγορών, ανταγωνιστών, καταναλωτών κλπ που άπτονται ειδικών γνώσεων κατόπιν ειδικής έρευνας στα επιμέρους θέματα, τις οποίες ειδικές γνώσεις δεν διαθέτει σε τέτοιο ευρύ πεδίου ελέγχου το ΔΕΕ. Το ΔΕΕ ελέγχει τις αιτιολογίες της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι οποίες πρέπει να είναι πλήρεις, τα πραγματικά περιστατικά που έλαβε υπόψη της και τα οποία αναδείχθηκαν από την έρευνα πρέπει να είναι σαφή, κατανοητά και να έχουν αιτιώδη συνάφεια με την τελική της κρίση και να μην έχει υποπέσει σε πλάνη περί τα πράγματα¹⁶⁹.

Το ΔΕΕ καλείται να ελέγξει την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε όλα τα στάδια που αυτή πραγματοποιήθηκε και εάν σε κάθε στάδιο η απόφασή της είναι ορθά αιτιολογημένη σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά που τέθηκαν υπόψη της, τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποίησε και τον σκοπό της προτεινόμενης συγκέντρωσης¹⁷⁰.

Κεφάλαιο 3: Η συγγώνευση της Aegean airlines με την Olympic air

3.1 Εισαγωγή

Η γενική κατεύθυνση της πολιτικής που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι να επιτρέπονται οι συγκεντρώσεις των επιχειρήσεων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει και αποδέχεται αυτήν την πρακτική των επιχειρήσεων καθόσον συνάδει με ένα υγιές ανταγωνιστικό περιβάλλον και προωθεί την ανάπτυξη, βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα μεταξύ των επιχειρήσεων εντός της ΕΕ αλλά και με τις

¹⁶⁹ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 23ης Μαΐου 2019 στην υπόθεση T-370/17», ο.π, σκέψεις 58-59 και σκέψεις 106-108 «(όπου και παραπέμπει στις αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, Microsoft κατά Επιτροπής, T-201/04, EU:T:2007:289, σκέψη 482, και της 7ης Μαΐου 2009, NVV κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-151/05, EU:T:2009:144, σκέψη 54)».

¹⁷⁰ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου T-162/10», ο.π σκέψη 295-298 «(όπου και παραπομπή στην απόφαση της 4ης Ιουλίου 2006, easyJet κατά Επιτροπής (T-177/04, Συλλογή, EU:T:2006:187, σκέψη 128)».

επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εκτός της ΕΕ με άμεση συνέπεια όλων αυτών να βελτιώνεται το βιοτικό επίπεδο των πολιτών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέχρι και το έτος 2011 επί συνόλου 4500 συγκεντρώσεων που ανακοινώθηκαν απαγόρευσε κατόπιν ελέγχου μόνο τις 20 συγκεντρώσεις από αυτές¹⁷¹. Απώτερος στόχος για την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας στην ΕΕ είναι να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά, να επέλθει εκτός από τη νομισματική ένωση και η οικονομική ένωση των χωρών κρατών –μελών της. Όσο διευρύνεται κατ'αυτόν τον τρόπο η ΕΕ στο εσωτερικό της μεταξύ των χωρών κρατών –μελών της σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου και των επενδύσεων θα επέλθει μεγαλύτερη ανάπτυξη στο εσωτερικό της ΕΕ αν οι επιχειρήσεις προβούν σε αναδιαρθρώσεις της εμπορίας τους ιδίως μέσω συγκεντρώσεων.

Ειδικότερα, ο χώρος των αερομεταφορών και οι συμπράξεις σε αυτόν με τη μορφή της συγκέντρωσης, απασχόλησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κυρίως από το έτος 2004 και μετά. Ανακοινώθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή 11 συγκεντρώσεις στις αερομεταφορές σε διάφορα κράτη-μέλη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απαγόρευσε το έτος 2011 τη συγκέντρωση μεταξύ των εταιρειών Aegean και Ολυμπιακής. Αυτήν ήταν η δεύτερη απαγόρευση, από τις 11 ανακοινώσεις συγκέντρωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για πρώτη φορά το έτος 2007 είχε απαγορεύσει στο εσωτερικό της Ιρλανδίας τη συγχώνευση της Ιρλανδικής εταιρείας Aer Lingus με τη γνωστή Ιρλανδική αεροπορική εταιρεία Ryanair. Η υπόθεση αυτή παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με την ελληνική η μεγαλύτερη ομοιότητα, ότι και στις δύο περιπτώσεις οι αεροπορικές εταιρείες που ζήτησαν τη συγκέντρωση δραστηριοποιούνταν σε μεγάλο μερίδιο της αγοράς εντός της χώρας κράτους –μέλους, της Ιρλανδίας και της Ελλάδας αντίστοιχα.

3.2. Η απόφαση COMP/M.5830/2011 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής απορριπτική της συγκέντρωσης

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή την 26-1-2011 με την απόφασή της επί της υπόθεσης COMP/M.5830 για τη συγκέντρωση μεταξύ των αερομεταφορέων της εταιρείας Ολυμπιακή και της εταιρείας Aegean, λαμβάνοντας υπόψη την αγορά στις αερομεταφορές στο εσωτερικό της Ελλάδας, απέρριψε τη συγκέντρωση¹⁷², με τη

¹⁷¹ «Στοιχεία από την επίσημη σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (διαθέσιμη στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_11_68 την 6-11-2022)».

¹⁷² «Η απόφαση COMP/M.5830/2011 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δημοσιεύθηκε σε περίληψη στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C/195/2012/10 της 3-7-2012 (διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2012:195:FULL&from=EL> την 2-11-2022)». «Το πλήρες κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην αγγλική γλώσσα δημοσιεύθηκε την 3-7-

βασική αιτιολογία ότι η συγκέντρωση αυτή ήταν ασύμβατη με την εσωτερική αγορά καθόσον θα δημιουργούσε μονοπώλιο και κατ'επέκταση θα έβλαπτε τον ανταγωνισμό στο εσωτερικό της Ελλάδας, χώρας κράτους –μέλους της ΕΕ¹⁷³. Καθόσον στα διεθνή δρομολόγια από και προς πόλεις της Ελλάδας συμμετείχαν και άλλες αεροπορικές εταιρείες, πλην αυτών που αιτούνταν τη συγκέντρωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε, ότι η προτεινόμενη συγκέντρωση δεν θα παρακωλύσει τον ανταγωνισμό σε κανένα από τα διεθνή δρομολόγια και δεν εξέτασε το εν λόγω ζήτημα¹⁷⁴.

Στις 24-6-2019 και σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού 139/2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έλαβε κοινοποίηση για τη συγκέντρωση των αερομεταφορέων Ολυμπιακής και Aegean με την μορφή της δημιουργίας μιας νέας επιχείρησης¹⁷⁵. Με την προτεινόμενη συγκέντρωση οι όμιλοι εταιρειών Marfin, Βασιλάκη και Λασκαρίδη, θα αποκτούσαν όλες τις μετοχές και κατ'επέκταση τον έλεγχο από κοινού της Ολυμπιακής εταιρείας, της εταιρείας Aegean και όλων των συναφών εταιρειών που είχαν δημιουργηθεί και στήριζαν την Ολυμπιακή εταιρεία στις δραστηριότητές της όπως η εταιρεία για τον μηχανολογικό έλεγχο των αεροσκαφών, των υπηρεσιών εδάφους κλπ., οι οποίες θα συγχωνεύονταν σε μία νέα εταιρεία καταργούμενης της νομικής μορφής που διατηρούσε εκάστη¹⁷⁶.

Για την εξέταση οποιασδήποτε συγκέντρωσης στις αερομεταφορές, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις αποφάσεις της διακρίνει τους επιβάτες σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με την τιμή του εισιτηρίου και τη δυνατότητα ακύρωσης του ή αλλαγής του. Η πρώτη κατηγορία είναι «*οι ευαίσθητοι επιβάτες*», οι οποίοι χρησιμοποιούν το αεροπλάνο για επαγγελματικούς λόγους, ταξιδεύουν για δουλειά, δίνουν πολύ σημασία στον χρόνο άφιξης στον προορισμό τους και δεν ενδιαφέρονται για την τιμή του εισιτηρίου. Οι επιβάτες αυτοί θέλουν ευελιξία ως προς τα εισιτήριά τους ιδίως να μπορούν να ακυρώσουν το εισιτήριό τους ή να αλλάξουν την ημέρα ή την ώρα αναχώρησης. Οι επιβάτες αυτοί προτίθενται να πληρώσουν το εισιτήριο σε ψηλότερη τιμή αρκεί να έχουν δυνατότητες αλλαγής ή ακύρωσης του εισιτηρίου τους. Η δεύτερη κατηγορία είναι «*οι μη ευαίσθητοι επιβάτες*», οι οποίοι ταξιδεύουν όχι για επαγγελματικούς λόγους αλλά για άλλους λόγους, κυρίως για διακοπές ή για να

2012 (Case No COMP/M.5830 - Olympic/ Aegean Airlines) (διαθέσιμο την 13-11-2022 στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m5830_7897_2.pdf)».

¹⁷³ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής», ο.π, σκέψη 72.

¹⁷⁴ « Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 46.

¹⁷⁵ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 1.

¹⁷⁶ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψεις 2-6.

επισκεφτούν συγγενείς ή φίλους σε άλλη πόλη, δίνουν σημασία στην αξία του εισιτηρίου, κλείνουν το εισιτήριό τους πολύ νωρίτερα και δεν θέλουν να έχουν τη δυνατότητα να ακυρώσουν ή να αλλάξουν το εισιτήριό τους¹⁷⁷.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αρχικά έπρεπε να ορίσει ποια θεωρεί εσωτερική αγορά προκειμένου να διαπιστώσει στο δεύτερο στάδιο του ελέγχου αν η συγκέντρωση δημιουργεί πρόβλημα στον ανταγωνισμό. Για τις τακτικές αεροπορικές μεταφορές επιβατών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οριοθέτησε την αγορά ανάλογα με τις πτήσεις εσωτερικού και κυρίως με τις πόλεις οι οποίες συνδέονταν με αυτές, ονομάζοντάς τες «ζεύγη πόλεων»¹⁷⁸. Η μία πόλη ήταν η πόλη αναχώρησης της πτήσης και η άλλη πόλη η πόλη προορισμού της πτήσης. Κάθε δρομολόγιο αεροπορικής εταιρείας που ενώνει τη μία πόλη με την άλλη οριοθετεί και μία ξεχωριστή αγορά. Το κριτήριο αυτό τηρείται και από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού και από το Γενικό Δικαστήριο, το οποίο θεωρεί ότι είναι κατάλληλο για τις επιβατικές πτήσεις, προκειμένου να καθορίσει την κοινή αγορά στην οποία θα εξετασθούν οι επιπτώσεις της συγκέντρωσης¹⁷⁹.

Μεταξύ των πόλεων αυτών, πόλη αναχώρησης και πόλη προορισμού, η μετακίνηση επιβατών πραγματοποιείται και με άλλα μέσα μαζικής μεταφοράς όπως πλοίο, τρένο, λεωφορείο κλπ. Εξετάστηκε επομένως ποιο μέσο μεταφοράς προτιμούν οι πολίτες, ανά κατηγορία, όπως οι επιβάτες κατατάχθηκαν παραπάνω, που ήθελαν να μεταβούν από τη μία πόλη στην άλλη¹⁸⁰.

Η συγχώνευση της Ολυμπιακής εταιρείας με την εταιρεία Aegean σε μια νέα εταιρεία απορρίφθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τη βασική αιτιολογία, ότι η νέα εταιρεία θα αποτελούσε μονοπώλιο στην αγορά της Ελλάδας για τις πτήσεις εσωτερικού, λαμβανομένου υπόψη και του νησιωτικού χαρακτήρα της χώρας μας, εξαιτίας του οποίου οι περισσότεροι επιβάτες προτιμούν να πραγματοποιούν τις μετακινήσεις τους με αεροπλάνο και όχι με πλοίο ιδίως όταν η πόλη προορισμού είναι νησί¹⁸¹. Με τη συγκέντρωση αυτή δεν θα υπήρχε πλέον ανταγωνισμός στις

¹⁷⁷ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψεις 14-15.

¹⁷⁸ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 13.

¹⁷⁹ «Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 13-5-2015 υπόθεση T-162/10 στην οποία εξετάστηκε η ακύρωση της απόφασης C(2009) 6690 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία επέτρεψε τη συγκέντρωση μεταξύ των αεροπορικών εταιρειών Austrian και Lufthansa», επιβεβαιώνει το κριτήριο των πόλεων ανά ζεύγη οι οποίες οριοθετούν την εσωτερική αγορά στις σκέψεις 138-140 «...όπου και παραπέμπει στην απόφαση 09-DCC-17 της εθνικής αρχής ανταγωνισμού της Γαλλίας, της 7ης Ιουλίου 2009, Financière LMP SAS/Financière Linair SAS/Brit Air SA, σημείο 22, καθώς και στην απόφαση του Συμβουλίου Ανταγωνισμού του Βελγίου, της 24ης Δεκεμβρίου 2004, SN Airholding II/Virgin Express, σημείο 4.2)...».

¹⁸⁰ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 16.

¹⁸¹ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 30..

αερομεταφορές στο εσωτερικό της χώρας μας, με άμεση συνέπεια να μην μπορούσαν να συγκρατηθούν οι τιμές σε χαμηλότερα επίπεδα, οι οι ναύλοι θα αυξάνονταν για τους Έλληνες αλλά και τους ευρωπαίους πολίτες που θα ήθελαν να μετακινηθούν στους νησιωτικούς προορισμούς.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέτασε επίσης τη θέση της Ολυμπιακής εταιρείας και της Aegean στην αγορά της Ελλάδας και ειδικότερα αν κάποια εταιρεία από τις δύο κατέχει δεσπόζουσα θέση στις μεταφορές γενικότερα. Για να κριθεί αν μια αεροπορική εταιρεία, που ασχολείται με τις τακτικές μεταφορές επιβατών, κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά, πρέπει, καταρχάς, να οριοθετηθεί σε ποιά αγορά αναφέρεται. Ως προς το ζήτημα αυτό υπάρχουν δύο απόψεις: Η πρώτη άποψη υποστηρίζει, ότι οι αερομεταφορές συνιστούν χωριστή αγορά. Η δεύτερη άποψη, υποστηρίζει, ότι η αγορά οριοθετείται σύμφωνα με όλα τα μέσα μαζικής μεταφοράς, τα οποία δύνανται να χρησιμοποιήσουν οι επιβάτες, ιδίως τρένα, πλοία, ιδιωτικές πτήσεις με ναύλο¹⁸².

Στην εξεταζόμενη υπόθεση της Ολυμπιακής εταιρείας και της Aegean η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συντάχθηκε με τη δεύτερη άποψη και εφάρμοσε το «κριτήριο της υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης»¹⁸³ επομένως έλαβε υπόψη της όλους τους εναλλακτικούς τρόπους μεταφοράς των επιβατών από την πόλη αναχώρησης στην πόλη προορισμού τους.

Ποιές ήταν όμως οι θέσεις των μερών στις παραπάνω αιτιάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για τα δρομολόγια εσωτερικού στη νησιωτική χώρα, τα μέρη ισχυρίστηκαν, ότι, στα δρομολόγια προς Ηράκλειο, προς Χανιά, προς Ρόδο, προς Μύκονο, προς Σαντορίνη, προς Μυτιλήνη, προς Χίο, προς Κω και προς Σάμο στον βαθμό που τα πλοία μεταφέρουν επιβάτες και οχήματα, μπορούν να συμπεριληφθούν στη σχετική αγορά μαζί με τις αεροπορικές μεταφορές, αν ληφθεί υπόψη, ότι οι επιβάτες προτιμούν να κάνουν χρήση της ακτοπλοϊκής σύνδεσης μεταξύ των νησιών

¹⁸² «Η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 13-5-2015, υπόθεση T-162/10», ο.π, σκέψη 135, όπου «παραπέμπει στην απόφαση της 11-4-1989 με διαδίκους Saeed Flugreisen και Silver Line Reisebüro, 66/86, Συλλογή, EU:C:1989:140, σκέψη 39».

¹⁸³ Σύμφωνα με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής 97/C 372/03» (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων C 372/5/9.12.97), όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς «η εκτίμηση της υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης συνεπάγεται καθορισμό του φάσματος των προϊόντων που ο καταναλωτής θεωρεί ως υποκατάστατα και στα πλαίσια εφαρμογής της έννοιας της σχετικής αγοράς ελέγχεται κατά πόσο οι πελάτες των μερών θα στραφούν σε προϊόντα ή υπηρεσίες υποκατάστασης σε περίπτωση μικρής αλλά διαρκούς αύξησης των σχετικών τιμών των προϊόντων ή υπηρεσιών σύμφωνα με τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού».

αυτών. Ομοίως, οι σιδηροδρομικές μεταφορές θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στην εσωτερική αγορά για το δρομολόγιο που συνδέει την Αθήνα με τη Θεσσαλονίκη¹⁸⁴.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε ερωτήματα σε διάφορους φορείς που δραστηριοποιούνται στις μεταφορές, όπως πρακτορεία ταξιδίων κλπ. προκειμένου να διευκρινήσει τις προτιμήσεις των επιβατών και να ελέγξει κατ' επέκταση τους ισχυρισμούς των μερών. Από την έρευνα αυτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην αγορά της Ελλάδας και τις προτιμήσεις των επιβατών αναδείχθηκε, ότι οι επιβάτες για την μετακίνησή τους στα νησιά προτιμούν την μετακίνησή τους από αέρος και ότι δεν μπορούν αυτές να συγκριθούν με την μετακίνηση με πλοίο καθόσον είναι διαφορετικές οι υπηρεσίες μεταφοράς που προσφέρουν¹⁸⁵. Ειδικότερα οι επιβάτες προτιμούν την μετακίνηση με αεροπλάνο διότι είναι πιο σύντομη, οι τιμές δεν έχουν ιδιαίτερα μεγάλη διαφορά σε σχέση με το πλοίο, η συχνότητα των δρομολογίων είναι μεγάλη και πολλές φορές υπάρχουν δύο ή και περισσότερες πτήσεις για την ίδια πόλη προορισμού την ίδια μέρα σε αντίθεση με το πλοίο, είναι πιο άνετο το ταξίδι και πιο αξιόπιστο το αεροπλάνο σε σχέση με το πλοίο¹⁸⁶.

Και τα μέρη όμως της συγκέντρωσης, η Ολυμπιακή εταιρεία και η Aegean, σύμφωνα με την παραπάνω έρευνα αγοράς από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν θεωρούν ανταγωνιστικές ως προς αυτούς τις ακτοπλοϊκές εταιρείες και δεν λαμβάνουν υπόψη την τιμή του εισιτηρίου των πλοίων προκειμένου να καθορίσουν την τιμή του εισιτηρίου τους. Ειδικότερα, ανά κατηγορία επιβατών: Όσον αφορά τους «ευαίσθητους ως προς τον χρόνο επιβάτες» για τη νησιωτική περιοχή της Ελλάδας οι αερομεταφορές και η ακτοπλοϊκή σύνδεση είναι ξεχωριστές αγορές και δεν προτιμούν οι επιβάτες αυτής της κατηγορίας τα πλοία για τις μετακινήσεις τους κυρίως λόγω του μεγαλύτερου χρόνου που απαιτείται. Εξαιρείται το νησί της Μυκόνου στο οποίο οι επιβάτες αυτήν της κατηγορίας προτιμούν για την μετακίνησή τους τόσο το αεροπλάνο όσο και το πλοίο. Όσον αφορά «τους μη ευαίσθητους ως προς το χρόνο επιβάτες», οι επιβάτες για την μετακίνησή τους στα νησιά ομοίως προτιμούν το αεροπλάνο ενώ το πλοίο δεν το θεωρούν υποκατάστατο. Εξαιρείται και εδώ το νησί της Μυκόνου στο οποίο οι επιβάτες αυτήν της κατηγορίας προτιμούν για την μετακίνησή τους τόσο το αεροπλάνο όσο και το πλοίο. Αναφορικά με τη σύνδεση των πόλεων Αθήνα και Θεσσαλονίκη με αεροπλάνο και εναλλακτικά με τρένο, η έρευνα αγοράς κατέδειξε ότι η μετακίνηση με

¹⁸⁴ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 17.

¹⁸⁵ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 18.

¹⁸⁶ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 19.

τρένο δεν αποτελεί εναλλακτικό τρόπο μετάβασης σε σχέση με το αεροπλάνο, διότι η σιδηροδρομική σύνδεση είναι χαμηλότερης ποιότητας σε σχέση με την υπηρεσία που παρέχουν οι αεροπορικές εταιρείες και αμφότερες οι παραπάνω κατηγορίες επιβατών δεν συγκρίνουν ούτε τίθεται θέμα εναλλακτικής επιλογής για το τρένο σε σχέση με το αεροπλάνο. Επομένως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οριοθέτησε την εσωτερική αγορά μεταξύ Αθήνας και Θεσσαλονίκης μόνο από τις υπηρεσίες αερομεταφοράς¹⁸⁷.

Τους μήνες από τον Ιανουάριο έως τον Ιούλιο έτους 2010 και οι δύο εταιρείες μαζί ήλεγχαν ποσοστό 90% έως και το 100% των αερομεταφορών σε όλους τους προορισμούς στο εσωτερικό της Ελλάδας¹⁸⁸.

Η συγχώνευση της Ολυμπιακής εταιρείας με την Aegean οι οποίες ήταν οι μοναδικοί ανταγωνιστές στο εσωτερικό της χώρας, θα καταργούσε τον ανταγωνισμό μεταξύ τους και τη συνεπαγόμενη του ανταγωνισμού πίεση για ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών και για χαμηλές τιμές, που προκαλεί ο υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των δύο αεροπορικών εταιρειών, λαμβανομένου υπόψη, ότι οι εναλλακτικοί τρόποι μετακίνησης των επιβατών με τα πλοία ή το τρένο δεν προτιμώνται από τους επιβάτες και επομένως δεν μπορούν να παίξουν οποιοδήποτε ρόλο στη διαμόρφωση του ανταγωνισμού στην αγορά των αερομεταφορών¹⁸⁹. Η συγκέντρωση αυτή, αν επιτρεπόταν, θα οδηγούσε να αποκτήσει η νέα εταιρεία δεσπόζουσα θέση στην εσωτερική αγορά και θα κατείχε μερίδια στην εσωτερική αγορά τόσο υψηλά που για ορισμένους προορισμούς θα άγγιζαν το ποσοστό 100%¹⁹⁰. Επομένως η προτεινόμενη συγκέντρωση θα είχε ως άμεση και αναπόφευκτη συνέπεια την παρεμπόδιση του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της Ελλάδας¹⁹¹. Ενισχυτικό της δημιουργίας δεσπόζουσας θέσης είναι το γεγονός, ότι το έτος 2010 άλλη αεροπορική εταιρεία δεν δραστηριοποιείτο με τακτικές πτήσεις στα ελληνικά εσωτερικά δρομολόγια με

¹⁸⁷ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 20.

¹⁸⁸ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 32.

¹⁸⁹ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 34..

¹⁹⁰ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψεις 44-45.

¹⁹¹ Συνοπτική και χαρακτηριστική η δήλωση του τότε Αντιπροέδρου της Επιτροπής, αρμόδιος για την πολιτική ανταγωνισμού, κ. Joaquín Almunia: «Η συγχώνευση της Aegean και της Olympic θα οδηγούσε σε οιονεί μονοπώλιο στην Ελλάδα και ως εκ τούτου σε υψηλότερες τιμές και χαμηλότερη ποιότητα υπηρεσιών για Έλληνες και τουρίστες που ταξιδεύουν μεταξύ Αθηνών και των νησιών. Το καθήκον της Επιτροπής είναι να εμποδίζει τη δημιουργία μονοπωλίων κατά την άσκηση των εξουσιών που της έχουν παραχωρηθεί από τα κράτη μέλη στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων σε επίπεδο ΕΕ. Οι υπηρεσίες μου και ο ίδιος προσωπικά κάναμε ό,τι ήταν δυνατό για να βρούμε μια λύση, αλλά δυστυχώς τα διορθωτικά μέτρα που προτάθηκαν από τις επιχειρήσεις δεν θα προστάτευαν επαρκώς τα συμφέροντα των τεσσάρων εκατομμυρίων καταναλωτών που ταξιδεύουν στα εν λόγω δρομολόγια.» «(διαθέσιμη η ανακοίνωση στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_11_68 την 6-11-2022)».

αποτέλεσμα η προτεινόμενη συγκέντρωση να οδηγούσε σε κατάργηση του πραγματικού ανταγωνισμού και να δημιουργούσε για τη νέα εταιρική μορφή ένα μονοπώλιο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε μια προσπάθεια να αντισταθμίσει τη δημιουργία μονοπωλίου και να επιτρέψει τη συγκέντρωση εξέτασε τη δυνατότητα εισόδου νέων αερομεταφορέων στην αγορά της Ελλάδας. Εξέτασε, στην υποθετική περίπτωση που επιτρεπόταν η συγκέντρωση με τη δημιουργία της νέας εταιρείας, πόσο πιθανή είναι στο άμεσο μέλλον η είσοδος νέων εταιρειών αερομεταφορέων στο εσωτερικό της Ελλάδας, η οποία νέα είσοδος θα επηρέαζε θετικά τον ανταγωνισμό και θα υπήρχε κάμψη του μονοπωλίου που θα δημιουργείτο με την έγκριση της συγκέντρωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μετά την έρευνα που πραγματοποίησε δεν έκρινε πιθανή την είσοδο νέων εταιρειών αερομεταφορέων στα εσωτερικά δρομολόγια¹⁹².

Πιθανή και έγκαιρη δεν κρίθηκε γιατί ένας νεοεισερχόμενος αερομεταφορέας θα έπρεπε να έχει μια βάση στο διεθνές αεροδρόμιο Αθηνών. Θα έπρεπε επίσης ο νέος αερομεταφορέας να αναπτύξει ένα σήμα για να κερδίσει την εμπιστοσύνη των επιβατών αντίστοιχη με την εμπιστοσύνη που δείχνουν οι επιβάτες στην Ολυμπιακή εταιρεία και την εταιρεία Aegean. Επιπλέον ο νέος αερομεταφορέας θα έπρεπε να αντιμετωπίσει υψηλές δαπάνες, να έχει πρόσβαση στις πτήσεις ανταποκρίσεων εσωτερικού και εξωτερικού και να δημιουργήσει ένα δίκτυο διανομής στην Ελλάδα¹⁹³. Όλα τα παραπάνω αποτελούν σημαντικούς φραγμούς για οποιονδήποτε νέο αερομεταφορέα ξένο ή εγχώριο ανταγωνιστή, θέλει να εισέλθει στην αγορά της Ελλάδας για να εκτελέσει τα εσωτερικά δρομολόγια. Άλλωστε ούτε οι διεθνείς αερομεταφορείς ούτε οι έλληνες εσωτερικοί αερομεταφορείς διαθέτουν αξιόπιστο σχέδιο εισόδου στην αγορά, λαμβανομένου υπόψη και του παράγοντα της κρίσης που διήρχετο η Ελλάδα το έτος 2010, που θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο στα πραγματικά σχέδια εισόδου των δυνητικών εισερχομένων.

Συνέπεια όλων αυτών είναι μετά την ολοκλήρωση της προτεινόμενης συγκέντρωσης να μην υπάρξει έγκαιρη και πιθανή είσοδο νέου αερομεταφορέα που να ανταγωνιστεί στις υπηρεσίες και τις τιμές τη νέα εταιρεία. Επαρκής δεν κρίθηκε, διότι και αν ακόμα κάποια άλλη αεροπορική εταιρεία δραστηριοποιείτο στα δρομολόγια

¹⁹² «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψεις 47.

¹⁹³ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 48.

αυτά με μικρή κλίμακα υπηρεσιών, δεν είναι πιθανόν ότι αυτή θα ασκούσε αρκετή ανταγωνιστική πίεση στην προτεινόμενη συγκέντρωση¹⁹⁴.

Η Επιτροπή απέρριψε την προτεινόμενη συγκέντρωση τονίζοντας επίσης, ότι μολονότι τα μέρη φέρουν το σχετικό βάρος να αποδείξουν ότι πληρούνται οι ακόλουθες τρεις σωρευτικές προϋποθέσεις: i) η βελτίωση αποτελεσματικότητας θα αποφέρει οφέλη στους καταναλωτές, ii) η βελτίωση προκύπτει από τη συγκέντρωση και iii) είναι επαληθεύσιμη, τα μέρη δεν έχουν αποδείξει ότι πληρούνται οι ανωτέρω προϋποθέσεις για την προτεινόμενη συγκέντρωση¹⁹⁵.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα πλαίσια της ανάλυσης των οικονομικών των μερών διαπίστωσε, ότι η Aegean είναι ανταγωνιστική εταιρεία στον χώρο των αερομεταφορών και η εξέλιξή της θα είναι θετική ανεξάρτητα από τη συγχώνευση, ενώ η Ολυμπιακή εταιρεία μολονότι αντιμετωπίζει προβλήματα δεν είναι πιθανό να αποχωρήσει από την αγορά των αερομεταφορών ιδίως διότι το σήμα της είναι ευρέως αναγνωρίσιμο και μπορεί να βρει άλλον αγοραστή για να αναλάβει τις πτήσεις του εσωτερικού της χώρας.¹⁹⁶

3.3. Η απόφαση COMP/M.6796/2013 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εγκριτική της συγκέντρωσης

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την απόφασή της 9ης Οκτωβρίου 2013 υπόθεση COMP/M.6796 — Aegean / Olympic II κήρυξε συμβατή τη συγκέντρωση αυτή¹⁹⁷. Η εταιρεία Aegean και η Ολυμπιακή εταιρεία μετά την παραπάνω απόπειρα να συγχωνεύσουν τις δραστηριότητές τους επανήλθαν με έτερη προτεινόμενη συγκέντρωση. Με τη δεύτερη πρόταση, η εταιρεία Aegean θα αποκτούσε με την αγορά των μετοχών της Ολυμπιακής εταιρείας τον αποκλειστικό της έλεγχο¹⁹⁸. Η πρόταση

¹⁹⁴ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψη 49.

¹⁹⁵ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψεις 57-58.

¹⁹⁶ «Η απόφαση COMP/M.5830/2011» ο.π, σκέψεις 59-64.

¹⁹⁷ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013 δημοσιεύθηκε σε περίληψη στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C25/7/05 την 24-1-2015 (διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2015:025:FULL&from=EL> την 6-11-2022)». Το πλήρες κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην αγγλική γλώσσα δημοσιεύθηκε την 9-10-2013 «COMMISSION DECISION of 9.10.2013 addressed to: AEGEAN AIRLINES S.A. declaring a concentration to be compatible with the internal market and the EEA Agreement (Case No COMP/M.6796 - AEGEAN/OLYMPIC II) (διαθέσιμο στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m6796_20131009_20682_4044023_EN.pdf την 27-11-2022)».

¹⁹⁸ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 1.

αυτή εμπίπτει στη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 περ. β του Κανονισμού 139/2004 και ανακοινώθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σύμφωνα με τον ορισμό της γεωγραφικής αγοράς¹⁹⁹ η σχετική αγορά στο πλαίσιο της οποίας πρέπει να εξετάζεται μια συγκέντρωση όσον αφορά τον ανταγωνισμό προσδιορίζεται, με τον συνδυασμό της αγοράς του σχετικού προϊόντος και της γεωγραφικής αγοράς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως και σε άλλες περιπτώσεις συγκέντρωσης αερομεταφορών άλλων χωρών και στην ευθύς αντέρω αναφερθείσα με την οποία απορρίφθηκε η συγκέντρωση, για να ορίσει την αγορά χρησιμοποίησε τα ζεύγη των πόλεων, τις οποίες πόλεις εξυπηρετούν οι εταιρείες αυτές αεροπορικά. Με αυτόν τον τρόπο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθόρισε τη ζήτηση που έχουν από τους επιβάτες οι αερομεταφορές μεταξύ αυτών των πόλεων. Οι επιβάτες αφού εξετάσουν και τα υπόλοιπα μέσα μεταφοράς που συνδέουν τις πόλεις αυτές προτιμούν να πραγματοποιούν την μετακίνησή τους με αεροπλάνο. Επομένως οι πόλεις αυτές που συνδέονται με αεροπλάνο θεωρήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεχωριστή αγορά²⁰⁰.

Όσον αφορά τη διάκριση μεταξύ των επιβατών, η Επιτροπή διατήρησε το κριτήριο της διάκρισής των επιβατών στις δύο παραπάνω κατηγορίες που αναφέρθηκαν δηλαδή στους «*επιβάτες που είναι ευαίσθητοι στον παράγοντα χρόνο*» οι οποίοι δεν ενδιαφέρονται για την τιμή του εισιτηρίου αλλά για την ευελιξία στην ακύρωση ή την αλλαγή του εισιτηρίου τους και στους «*επιβάτες που δεν είναι ευαίσθητοι στον παράγοντα χρόνο*» οι οποίοι έχουν κάνει την αγορά του εισιτηρίου πολύ καιρό πριν ταξιδέψουν και ενδιαφέρονται για την τιμή του εισιτηρίου²⁰¹. Στα πλαίσια της διαδικασίας ζητήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή από τρίτους να επιβεβαιώσουν τον παραπάνω διαχωρισμό των επιβατών²⁰², ο οποίος διαχωρισμός και επιβεβαιώθηκε²⁰³.

¹⁹⁹ «Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά», όπως ο ορισμός διατυπώνεται στην «Ανακοίνωση της Επιτροπής 97/C 372/03, όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού» (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων C 372/5/9.12.97 παράγραφος 8).

²⁰⁰ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 22.

²⁰¹ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψεις 25-26.

²⁰² «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 27.

²⁰³ Το κοινοποιούν μέρος, η Aegean Airlines SA, ισχυρίστηκε, ότι «*η ευαισθησία των ταξιδιωτών στον παράγοντα χρόνο*» είναι λιγότερο σημαντική στην Ελλάδα και ότι η σημασία της διακρίσεως είναι πλέον όλο και πιο αμφίβολη, ακόμη περισσότερο από ό,τι ήταν πριν από δύο έτη κατά τον χρόνο της έρευνας στην υπόθεση *Olympic / Aegean I*, ισχυρισμός που απορρίφθηκε από την Επιτροπή, η οποία διατήρησε τη

Η Επιτροπή όσον αφορά το γεγονός, ότι οι πόλεις που συνδέονται με αερομεταφορά συνδέονται και ακτοπλοϊκά, όσον αφορά την ακτοπλοϊκή σύνδεση διατήρησε την ίδια άποψη με την προηγούμενη απόφασή της ότι για τους «επιβάτες που είναι ευαίσθητοι στον παράγοντα χρόνο» η μεταφορά με πλοίο δεν είναι μέρος της ίδιας αγοράς που παρέχουν οι αεροπορικές εταιρείες. Εξείρασε μόνο τη σύνδεση της πόλης των Αθηνών με το νησί της Μυκόνου²⁰⁴.

Για «τους επιβάτες που δεν είναι ευαίσθητοι στον παράγοντα χρόνο» η Επιτροπή δεν θεώρησε ότι μπορεί να υποκατασταθεί η υπηρεσία της αερομεταφοράς με την υπηρεσία της ακτοπλοϊκής σύνδεσης με εξαίρεση τη σύνδεση της πόλης των Αθηνών με το νησί Μύκονος και το νησί Σαντορίνη. Η Επιτροπή επίσης δεν θεώρησε ότι είναι ίδια η αγορά των αεροπορικών εταιρειών με τη σύνδεση με τρένο της πόλης των Αθηνών με την πόλη της Θεσσαλονίκης και τις δύο κατηγορίες επιβατών.²⁰⁵

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαφοροποιήθηκε από την προηγούμενη κρίση της διαπιστώνοντας, ότι μόνο μεταξύ πέντε πόλεων αλληλοκαλύπτονται τα δρομολόγια των δύο αεροπορικών εταιρειών²⁰⁶ συγκεκριμένα η σύνδεση της Αθήνας με τις πόλεις Χανιά, Κέρκυρα, Κω, Μυτιλήνη και Σαντορίνη. Όσον αφορά «τους επιβάτες που είναι ευαίσθητοι στον παράγοντα χρόνο», η συγκέντρωση θα οδηγούσε στη δημιουργία μονοπωλίου, ενώ όσον αφορά «τους επιβάτες που δεν είναι ευαίσθητοι στον παράγοντα χρόνο» η συγκέντρωση θα οδηγούσε στη δημιουργία μονοπωλίου στο δρομολόγιο μεταξύ της πόλης των Αθηνών και της πόλης της Κέρκυρας²⁰⁷.

Η Επιτροπή διαπίστωσε μέσω της έρευνας σε τρίτους παράγοντες, ότι η Aegean και η Ολυμπιακή ανταγωνίζονταν μεταξύ τους στην αεροπορική σύνδεση μεταξύ των παραπάνω πόλεων, γιατί μόνο αυτές οι δύο αεροπορικές εταιρείες εξυπηρετούσαν από αέρος τη σύνδεση των παραπάνω πόλεων²⁰⁸.

διάκριση των επιβατών στις δύο κατηγορίες όπως και στην προηγούμενη κρίση της.» Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C25/9 την 24-1-2015 σκέψη 26-27).

²⁰⁴ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 28.

²⁰⁵ «Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C25/9-10 την 24-1-2015» σκέψη 29-31.

²⁰⁶ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 36. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η διαφοροποίηση σε σχέση με την προηγούμενη απορριπτική απόφαση στις σκέψεις 34-35: «Τον Ιανουάριο του 2011, κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης στην υπόθεση Olympic / Aegean I, οι δραστηριότητες των μερών αλληλεπικαλύπτονταν σε 15 δρομολόγια εσωτερικού και σε 8 εξωτερικού. ... έως τον Οκτώβριο του 2013, οι δραστηριότητες των μερών θα αλληλεπικαλύπτονταν σε 3 δρομολόγια. Το καλοκαίρι του 2014, ... οι δραστηριότητές τους θα αλληλεπικαλύπτονταν σε 5 δρομολόγια εσωτερικού».

²⁰⁷ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 37.

²⁰⁸ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 42-44: «Στις 26 Μαρτίου 2012, η Cyprus Airways εισήλθε στο ελληνικό δρομολόγιο εσωτερικού Αθήνας-Θεσσαλονίκης. Τον Οκτώβριο του 2012, η Cyprus Airways προσέθεσε τα δρομολόγια Αθήνας-Ηρακλείου και Αθήνας-Ρόδου. Εξαιτίας της εισόδου

Η Επιτροπή παρέμεινε στην άποψή της και δεν θεώρησε ότι διαφοροποιείται λαμβάνοντας υπόψη την απευθείας σύνδεση των παραπάνω νησιών αεροπορικά με προορισμούς του εξωτερικού²⁰⁹. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι καμία άλλη αεροπορική εταιρεία που δραστηριοποιείται είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό είναι πιθανό να εισέλθει στην ελληνική αγορά σε εύλογο από τη συγκέντρωση χρονικό διάστημα. Επομένως και μετά την αγορά των μετοχών της Ολυμπιακής από την Aegean δεν υπήρχε πιθανότητα να αναπτυχθεί ανταγωνισμός στις ελληνικές αερομεταφορές στις πτήσεις εσωτερικού ώστε να αποτραπεί το μονοπώλιο που θα δημιουργούσε η προτεινόμενη συγκέντρωση.²¹⁰

Από τα παραπάνω η Επιτροπή συμπερανε, ότι αφενός οι δύο αεροπορικές εταιρείες είναι οι μόνοι ανταγωνιστές στην εσωτερική αγορά της Ελλάδας στα παραπάνω δρομολόγια εσωτερικού αφετέρου δεν είναι καθόλου πιθανό άλλες αεροπορικές εταιρείες να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά στην Ελλάδα για τις πτήσεις του εσωτερικού²¹¹.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έκρινε, ότι αν γινόταν δεκτή η συγκέντρωση θα δημιουργούσε μονοπώλιο στις αερομεταφορές για τα δρομολόγια εσωτερικού καθόσον ουσιαστικά η Aegean θα αποκτούσε δεσπόζουσα θέση στην εσωτερική αγορά της Ελλάδας αφού και οι δύο αεροπορικές εταιρείες θα ελέγχονταν από τα ίδια επιχειρηματικά συμφέροντα λαμβανομένου υπόψη, ότι δεν υπήρχε πιθανότητα να

της Cyprus Airways σε τρία αλληλεπικαλυπτόμενα δρομολόγια των μερών, το κοινοποιούν μέρος (η Aegean) ισχυρίστηκε ότι η Cyprus Airways επρόκειτο να εξελιχθεί σε σημαντικό ανταγωνιστή στην ελληνική εγχώρια αγορά. Στην απόφασή της για κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες όσον αφορά τη βιωσιμότητα της Cyprus Airways και τη συνεχή παρουσία της στα δρομολόγια εσωτερικού της Ελλάδας. Την 1η Ιουλίου 2013, η Cyprus Airways ανακοίνωσε την έξοδο της από τα τρία δρομολόγια Αθήνας-Θεσσαλονίκης, Αθήνας-Ηρακλείου και Αθήνας-Ρόδου στο πλαίσιο του σχεδίου αναδιάρθρωσής της και δεν διατύπωσε καμία πρόθεση να εισέλθει εκ νέου».

²⁰⁹ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 45.

²¹⁰ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013», ο.π σκέψη 52: «Στα πλαίσια έρευνας της υπόθεσης συγκέντρωσης η Επιτροπή ζήτησε τις απόψεις δυνητικών ανταγωνιστών όσον αφορά την πιθανότητα εισόδου τους στα προβληματικά δρομολόγια μετά την πράξη της συγχώνευσης. Η easyJet διατύπωσε την έλλειψη ενδιαφέροντος εκ μέρους της για δρομολόγια εσωτερικού στην Ελλάδα αναφέροντας ότι η επιχειρηματική της στρατηγική ήταν να επικεντρωθεί στις βασικές αγορές της, στις οποίες δεν περιλαμβάνεται η Ελλάδα. Η Ryanair ανέφερε ότι δεν θα εισερχόταν στα δρομολόγια προς/από την Αθήνα εάν δεν μειώνονταν σημαντικά τα τέλη αεροδρομίου στην Αθήνα. Ιστορικά, η Ryanair απέφευγε τους μεγάλους αερολιμένες με υψηλά τέλη αεροδρομίου, και πραγματοποιούσε κατά κύριο λόγο δρομολόγιο σε φθηνότερα δευτερεύοντα αεροδρόμια. Η Vueling υποστήριξε ότι θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο εισόδου σε δρομολόγια εσωτερικού στην Ελλάδα εάν συνέτρεχαν οι κατάλληλες συνθήκες. Ωστόσο, τα σχέδια εισόδου της Vueling ήταν πολύ ενδεικτικά προκειμένου να ληφθούν ως βάση για την εκτίμηση της πιθανότητας έγκαιρης και επαρκούς εισόδου...».

²¹¹ « Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 53.

δραστηριοποιηθεί άλλη ανταγωνιστική αεροπορική εταιρεία στις πτήσεις εσωτερικού της Ελλάδας²¹². Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνήγαγε το συμπέρασμα, ότι η συγχώνευση της εταιρείας Ολυμπιακή με την εταιρεία Aegean, θα οδηγούσε στο να αποκτήσει η εταιρεία Aegean το μεγαλύτερο μερίδιο της εγχώριας αγοράς στις αερομεταφορές, με αποτέλεσμα να αυξηθούν οι τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων, οι επιβάτες δεν θα μπορούσαν να στραφούν σε άλλες αεροπορικές εταιρείες, ούτε διέθεταν το ίδιο γρήγορους και άνετους εναλλακτικούς τρόπους μετακίνησης προς τους νησιωτικούς ιδίως προορισμούς²¹³.

Τα παραπάνω θα αποτελούσαν το αποτέλεσμα της προτεινόμενης συγκέντρωσης: Για «τους επιβάτες που είναι ευαίσθητοι στον παράγοντα χρόνο», η συγχώνευση θα οδηγούσε να μην έχουν άλλον εναλλακτικό τρόπο μετακίνησης με αεροπλάνο σε όλους τους προορισμούς εσωτερικού της χώρας στους οποίου προορισμούς δραστηριοποιούνται μόνο οι συγκεκριμένες δύο αεροπορικές εταιρείες. Για «τους επιβάτες που δεν είναι ευαίσθητοι στον παράγοντα χρόνο» ομοίως θα οδηγούσε να μην έχουν άλλον εναλλακτικό τρόπο μετακίνησης με αεροπλάνο στους αλληλοκαλυπτόμενους από τις δύο αυτές αεροπορικές εταιρείες προορισμούς και σε κάθε περίπτωση ακόμα και αυτή η κατηγορία των επιβατών στραφεί για τις μετακινήσεις της στα πλοία, το αποτέλεσμα ως προς τον ανταγωνισμό στις αερομεταφορές θα ήταν το ίδιο, ήτοι μονοπώλιο. Οι επιβάτες δεν θα είχαν κατ'αποτέλεσμα πολλές επιλογές μέσω μαζικής μεταφοράς για μετάβαση στον προορισμό τους. Όλα τα παραπάνω θα οδηγούσαν στην εξάλειψη των ανταγωνιστικών πιέσεων εις βάρος των καταναλωτών²¹⁴. Η εταιρεία Aegean, δεσμεύθηκε να επιβάλλει και να τηρήσει κάποια μέτρα σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 8 του Κανονισμού 139/2004 προκειμένου να αμβλυθούν οι συνέπειες στον υγιή ανταγωνισμό που προκαλούνταν από την εν λόγω συγκέντρωση. Οι προτάσεις αυτές ήταν να καθορισθεί ανώτατο όριο στις τιμές των ναύλων στις περιπτώσεις που η εταιρεία υπεκμίσθωσε αεροσκάφοι σε μελλοντικούς εισερχόμενους στην εγχώρια αγορά αερομεταφορές. Η Επιτροπή δεν εξέτασε τις παραπάνω προτάσεις του μέρους διότι η εξέταση κρίθηκε αλυσιτελής λόγω της ανάγκης προστασίας της προβληματικής επιχείρησης²¹⁵.

²¹² «Η απόφαση COMP/M.6796/2013», ο.π, σκέψεις 54-56.

²¹³ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 57: «Οι εν λόγω πελάτες είναι, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις οριζόντιες συγκεντρώσεις, «ιδιαίτερα ευάλωτοι σε αυξήσεις τιμών».

²¹⁴ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψεις 58-60.

²¹⁵ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψεις 64-66.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τελικά, παρόλες τις παραπάνω παραδοχές και τη διαπίστωση ότι η προτεινόμενη συγκέντρωση των δύο εταιρειών θίγει τον υγιή ανταγωνισμό στο εσωτερικό της Ελλάδας, επέτρεψε την αγορά του συνόλου των μετοχών της εταιρείας «Ολυμπιακή» από την εταιρεία «Aegean»²¹⁶.

Ειδικότερα η εγκριτική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στηρίχθηκε στην ανάγκη να προστατευθεί η Ολυμπιακή εταιρεία ως προβληματική επιχείρηση²¹⁷. Το επιχείρημα αυτό πρότεινε η εταιρεία Aegean και κατ'επέκταση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέτασε το παραδεκτό και βάσιμο του επιχειρήματος με βάση την αγορά της Ελλάδας και τη δημοσιονομική κρίση τα έτη 2009-2013²¹⁸. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εφάρμοσε τις προϋποθέσεις για την προστασία της προβληματικής επιχείρησης στην περίπτωση της Ολυμπιακής εταιρείας διαπιστώνοντας ότι πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις της προβληματικής επιχείρησης όπως αυτές προσδιορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τις οριζόντιες συγκεντρώσεις²¹⁹ και συγκεκριμένα προέβην στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

I) Η εταιρεία της Ολυμπιακής θα αναγκαζόταν στο άμεσο μέλλον να παύσει τη λειτουργία της καθόσον αφενός δεν είχε κέρδη, αφετέρου τα επόμενα έτη θα αντιμετώπιζε και ζημίες τις οποίες δεν μπορούσε να καλύψει με χρηματοδότηση. Μέχρι τότε λειτουργούσε χωρίς ζημίες χάρη στη συνεχιζόμενη χρηματοδότησή της από τη θυγατρική της εταιρεία Μαρφίν²²⁰. Το έτος 2012, η θυγατρική εταιρεία Μαρφίν βρίσκεται για συγκεκριμένους λόγους σε δυσχερή οικονομική θέση και αδυνατεί πλέον να χρηματοδοτεί την Ολυμπιακή²²¹. Η εταιρεία Ολυμπιακή είχε ήδη συρρικνώσει τις

²¹⁶ « Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψεις 80-81: «... η προτεινόμενη συγκέντρωση δεν θα παρακαλύσει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά ούτε σε σημαντικό τμήμα της.....» και κήρυξε την προτεινόμενη συγκέντρωση «.....συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά και τη λειτουργία της συμφωνίας για τον ΕΟΧ...».

²¹⁷ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 67.

²¹⁸ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 68: «Οι επιβάτες των δρομολογίων εσωτερικού μειώθηκαν κατά 26% μεταξύ του 2009 και 2012 και η πτώση αυτή συνεχίστηκε κατά το πρώτο εξάμηνο του 2013».

²¹⁹ «Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2004/C 31/03, κεφάλαιο VII» σημεία 89-90: «Η Επιτροπή μπορεί να κρίνει ότι μια συγκέντρωση που κατά τα άλλα δημιουργεί προβλήματα ανταγωνισμού μπορεί να συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, αν μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις είναι προβληματική. Βασική προϋπόθεση είναι να μην μπορεί να θεωρηθεί ως συνέπεια της συγκέντρωσης η στρέβλωση της διάρθρωσης του ανταγωνισμού που έπεται της τελευταίας. Αυτό προκύπτει εφόσον η διάρθρωση του ανταγωνισμού στην αγορά θα παρουσίαζε τουλάχιστον τα ίδια προβλήματα και αν δεν υπήρχε η συγκέντρωση».

²²⁰ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 69.

²²¹ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 70.

δραστηριότητές της με την μείωση των δρομολογίων της στις πτήσεις εσωτερικού αλλά εξακολουθούσε να εμφανίζει ζημίες²²². Η Ολυμπιακή δεν διαθέτει ενεργητικά στοιχεία μεγάλη αξίας και είναι δυνατό να επιτύχει κερδοφορία τα επόμενα χρόνια με αποτέλεσμα να έχει συνεχή ανάγκη χρηματοδότησης χωρίς να αποφέρει όμως κέρδη²²³.

II) Από το έτος 2011 οπότε απαγορεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η προτεινόμενη συγκέντρωση των εν λόγω εταιρειών καμία άλλη αεροπορική εταιρεία εκδήλωσε ενδιαφέρον για την είσοδό της στην εγχώρια αγορά της Ελλάδας με την εξαγορά της Ολυμπιακής εταιρείας, μολονότι διατίθετο προς πώληση²²⁴.

III) Η Ολυμπιακή εταιρεία έχει το διεθνώς αναγνωρισμένο σήμα της για την αγορά του οποίου κανείς άλλος αερομεταφορέας εκδήλωσε ενδιαφέρον εκτός από την Aegean. Ομοίως ούτε για τα αεροσκάφη τα οποία διαθέτει²²⁵.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμπέρανε, ότι για την Ολυμπιακή εταιρεία συντρέχουν τα κριτήρια που τίθενται για την προστασία των προβληματικών επιχειρήσεων και ενέκρινε την προτεινόμενη συγκέντρωση, στηριζόμενη κυρίως στα συμπεράσματα, ότι η Ελλάδα βρίσκεται υπό συνεχή δημοσιονομική επιτήρηση που έχει οδηγήσει σε οικονομική κρίση, η οποία με τη σειρά της έχει επηρεάσει τις αερομεταφορές στο εσωτερικό της χώρας με μείωση του επιβατικού κοινού που τις χρησιμοποιεί και κατ'επέκταση μείωση των εσόδων των αεροπορικών μεταφορών. Η Ολυμπιακή εταιρεία επιπρόσθετα της μείωσης του τζίρου της, αντιμετωπίζει μεγάλο πρόβλημα χρηματοδότησης διότι και η μητρική της εταιρεία αντιμετωπίζει πλέον πρόβλημα οικονομικό²²⁶.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταλήγει, ότι η προτεινόμενη συγκέντρωση των δύο αεροπορικών εταιρειών θα επιφέρει πρόβλημα στον υγιή ανταγωνισμό στις μεταφορές εσωτερικού αλλά με τη συνήθη πορεία των πραγμάτων η δυσχερής οικονομική κατάσταση της Ολυμπιακής εταιρείας θα οδηγήσει και στις υπολειπόμενες πτήσεις εσωτερικού που συμμετέχει στην αδράνειά της, με αποτέλεσμα η έλλειψη χρηματοδότησής της να οδηγήσει στην απόσυρσή της από την εσωτερική αγορά και κατ'επέκταση στο ίδιο αποτέλεσμα²²⁷.

²²² «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 71.

²²³ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψεις 73-74.

²²⁴ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 77.

²²⁵ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 77.

²²⁶ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 78.

²²⁷ «Η απόφαση COMP/M.6796/2013» ο.π, σκέψη 79.

3.4. Συμπεράσματα

Η προτεινόμενη συγκέντρωση των μοναδικών ανταγωνιστών στις αερομεταφορές στην εσωτερική αγορά της Ελλάδας είτε με την μορφή της δημιουργίας μιας νέας εταιρείας, όπως η αρχική προτεινόμενη συγκέντρωση το έτος 2011, είτε με την αγορά του συνόλου των μετοχών της Ολυμπιακής εταιρείας από την εταιρεία Aegean, όπως η μετέπειτα προτεινόμενη συγκέντρωση το έτος 2013, θα οδηγούσε στα ίδια ακριβώς αποτελέσματα όσον αφορούσε τον ανταγωνισμό. Η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση και με τους δύο προτεινόμενους τρόπους και στους δύο παραπάνω χρόνους, θα είχε ως συνέπεια τη σημαντική παρακώλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά λόγω της εξάλειψης του πραγματικού ανταγωνισμού μεταξύ της εταιρείας Aegean και της εταιρείας Ολυμπιακή, χωρίς να μπορούσε να αντισταθμιστεί το αποτέλεσμα της παρεμπόδισης σημαντικά του πραγματικού ανταγωνισμού με την είσοδο εταιρειών που δραστηριοποιούνταν στον χώρο των αερομεταφορών, οι οποίοι να εγκαταστήσουν την έδρα τους στο αεροδρόμιο της Αθήνας.

Και στις δύο χρονικές περιόδους η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν διαφοροποιήθηκε ως προς την αποδοχή, ότι οι τελικές δεσμεύσεις που ανέλαβαν τα κοινοποιούντα μέρη για να εξαλείψουν τα σημαντικά εμπόδια για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό που θα προέκυπταν από τη συγκέντρωση, τελικά δεν θα μπορούσαν να συγκρατήσουν τη συγχωνευμένη οντότητα ούτε θα εξουδετέρωναν τις αρνητικές συνέπειες της προτεινόμενης πράξης στον ανταγωνισμό.

Οι παράγοντες που συνετέλεσαν καθοριστικά στη διαφοροποίηση της στάσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από τον Ιανουάριο 2011 οπότε και εκδόθηκε η πρώτη απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην υπόθεση COMP/M.5830 απορριπτική της συγκέντρωσης, μέχρι τον Οκτώβριο 2013, οπότε και εκδόθηκε η δεύτερη απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην υπόθεση COMP/M.6796 εγκριτική της συγκέντρωσης ήταν η οικονομική κατάσταση στο εσωτερικό της Ελλάδας. Η χώρα μας το έτος 2013 ευρισκόταν στη δεινή μιας δεύτερης-μετά το έτος 2010- δημοσιονομικής κρίσης, η οποία συνεπάγετο μεγάλη οικονομική κρίση με μειώσεις μισθών, συντάξεων και κατάργηση παροχών. Οι πολίτες είχαν μειώσει ή εξαλείψει τις μετακινήσεις τους για διακοπές ή επισκέψεις και όσοι μετακινούνταν για αναψυχή ή επαγγελματικούς λόγους είχαν στραφεί σε οικονομικότερα μέσα για τις μετακινήσεις τους.

Όλη αυτή η κατάσταση επέδρασε δραστικά και στη κερδοφορία των επιχειρήσεων που παρείχαν αεροπορικές μεταφορές στο εσωτερικό της χώρας, σε συνδυασμό με την οικονομική δυσχέρεια στην οποία είχε περιέλθει από το έτος 2009 η επιχείρηση της Ολυμπιακής εταιρείας, η οποία είχε πλέον το έτος 2013 καταστεί αδύνατον να λειτουργήσει χωρίς να είναι ζημιολόγη, αφού ήδη είχε περιορίσει τα δρομολόγια εσωτερικού στα οποία συμμετείχε και εξακολουθούσε να διατηρείται μόνο χάρη της χρηματοδότησης της μητρικής της εταιρείας και όχι λόγω των εσόδων της. Η Ολυμπιακή εταιρεία το έτος 2012 είχε φτάσει στο εξής σημείο: είτε θα οδηγείτο, ως φυσική συνέπεια της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης στην οποία ευρισκόταν σε συνδυασμό με την έλλειψη χρηματοδότησής της, στην παύση των εργασιών της, συνεπεία της δυσμενούς οικονομικής θέσης στην οποία ευρισκόταν, είτε θα οδηγείτο στη συγχώνευσή της με την εταιρεία Aegean, σύμφωνα με την προτεινόμενη συγκέντρωση. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, θα δημιουργείτο μονοπώλιο στις αερομεταφορές στην αγορά της Ελλάδας. Η κατάσταση αυτή δεν μπορούσε να αποτραπεί με τη λήψη μέτρων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διότι κανείς άλλος αερομεταφορέας εκδήλωσε ενδιαφέρον να εισέλθει με οποιονδήποτε τρόπο στην αγορά της Ελλάδας για την πραγματοποίηση πτήσεων εσωτερικού.

Καθοριστικό ρόλο στην απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έγκριση της συγκέντρωσης το έτος 2013 συνετέλεσε το κριτήριο της «Προστασίας Προβληματικής Επιχείρησης». Το έτος 2013 ο κύκλος εργασιών της Ολυμπιακής εταιρείας είχε μειωθεί σημαντικά γιατί είχε χάσει μεγάλο μέρος της δυναμικότητάς της, έχοντας αποχωρήσει από την πραγματοποίηση αρκετών δρομολογίων στο εσωτερικό της χώρας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διερεύνησε το γεγονός, αν η Ολυμπιακή, ως προβληματική επιχείρηση, θα μπορούσε να συνεχίσει τις δραστηριότητές της εκτός της εταιρείας Aegean. Αν η απάντηση στο ερώτημα αυτό ήταν θετική τότε η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί της προτεινόμενης συγκέντρωσης και το έτος 2013 θα ήταν αρνητική. Η απάντηση επί του ερωτήματος αυτού αναδείχθηκε αρνητική και αυτό αποτέλεσε τον καταλυτικό παράγοντα για την έγκριση της συγχώνευσης των δύο εταιρειών, οι οποίοι ήταν και οι μοναδικοί ανταγωνιστές στις αερομεταφορές στην χώρα μας. Επομένως η Ολυμπιακή αποτελούσε το έτος 2013 οριστικά μια προβληματική επιχείρηση, η οποία με βεβαιότητα στα αμέσως επόμενα χρόνια θα αναγκαζόταν να εγκαταλείψει την εσωτερική αγορά με άμεσο αποτέλεσμα η εταιρεία Aegean να παρέμενε σε κάθε περίπτωση ο μοναδικός αερομεταφορέας στο εσωτερικό

της χώρας είτε γινόταν δεκτή ως συμβατή με την εσωτερική αγορά η προτεινόμενη συγκέντρωση με την εξαγορά των μετοχών της είτε όχι.

Να τονιστεί, ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μολονότι επέτρεψε την προτεινόμενη συγκέντρωση, συνέχισε να παρακολουθεί την κατάσταση στο εσωτερικό της ελληνικής αγοράς αερομεταφορών, προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να υπάρξει από μέρους της εταιρείας Aegean κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης που απέκτησε μετά την εξαγορά των μετοχών της Ολυμπιακής εταιρείας.

Κεφάλαιο 4: Η μέχρι σήμερα λειτουργία και το μέλλον του Κανονισμού Συγκεντρώσεων 139/2004 για τις συγκεντρώσεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4.1 Η αποτίμηση της εφαρμογής του υπάρχοντος κανονιστικού πλαισίου του Κανονισμού Συγκεντρώσεων 139/2004.

Η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις συγχωνεύσεις έθεσε με τον Κανονισμό 139/2004 το έτος 2004 ένα νέο θεσμικό πλαίσιο για τις συγκεντρώσεις των επιχειρήσεων. Το νέο θεσμικό αυτό πλαίσιο πρωταρχικό σκοπό έχει μέσω των ελέγχων που πραγματοποιεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι Αρχές Ανταγωνισμού των κρατών μελών της ΕΕ να διασφαλίζεται ότι δεν νοθεύεται ο υγιής ανταγωνισμός και κατ'επέκταση ότι δεν θίγονται τα συμφέροντα των καταναλωτών.

Στόχος της Ευρωπαϊκή Επιτροπής το οποίο αντικατροπτίζει και τις πολιτικές της ΕΕ στο θέμα του ανταγωνισμού, είναι οι προτεινόμενες συγκεντρώσεις να επιτρέπονται κατά κανόνα και να απαγορεύονται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπου παρά τις προσπάθειες και τις προτεινόμενες αλλαγές του σχεδίου της συγκέντρωσης θα επιτευχθεί τέτοια ανισσοροπία στην αγορά, η οποία θα αποβεί σε βλάβη των καταναλωτών²²⁸.

Δέκα χρόνια μετά το έτος 2004 και την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου για τις συγκεντρώσεις, συνετάγη η «Λευκή Βίβλος» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²²⁹, η οποία αποτελεί μια αποτίμηση τόσο του θεσμικού πλαισίου και της προστασίας που αυτό

228 «Η Λευκή Βίβλος [COM(2014) 449 final της 9.7.2014], σημείο 6 (την 8-11-2022 στη διεύθυνση <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0449&from=EL>)»: «Από τις συγκεντρώσεις που κοινοποιούνται στην Επιτροπή ποσοστό μεγαλύτερο του 90% εγκρίνονται μετά τον έλεγχο της φάσης I διορθωτικά μέτρα.... διασφαλίζουν ότι ο ανταγωνισμός διατηρείται και οι καταναλωτές επωφελούνται από τη δυνατότητα επιλογής και τον ανταγωνισμό των τιμών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε απαγορεύσει 24 συγκεντρώσεις από το 1990 και 6 συγκεντρώσεις από το 2004 -ποσοστό πολύ χαμηλότερο από το 1 % των άνω των 5000 συγκεντρώσεων που κοινοποιήθηκαν.».

229 «Η Λευκή Βίβλος», ο.π. «.. η οποία αποτιμά ιδίως τον τρόπο εφαρμογής του ουσιαστικού κριτηρίου ελέγχου της σημαντικής παρακώλυσης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού (ΣΠΑΑ)».

παρέχει για την εσωτερική αγορά και τον υγιή ανταγωνισμό όσο και για τις διαδικασίες που τηρούνται και τα στάδια του ελέγχου για κάθε προτεινόμενη συγκέντρωση. Επίσης, αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο συνεργάζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τις επιμέρους Αρχές Ανταγωνισμού των κρατών μελών αλλά και των εθνικών Αρχών Ανταγωνισμού μεταξύ τους, προτείνοντας μέτρα για τη βελτίωση της συνεργασίας. Έτι περαιτέρω, προτείνει τροποποιήσεις στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο και στη διαδικασία που ακολουθείται για τη συμβατότητα της εκάστοτε συγκέντρωσης που προτείνεται με στόχο την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του.

Η Λευκή Βίβλος καταλήγει στο συμπέρασμα, ότι χρήζουν περαιτέρω βελτιώσεων δύο επιμέρους θέματα που απασχολούν μια συγκέντρωση: α) στις περιπτώσεις συγκεντρώσεων, οι οποίες αφορούν τον έλεγχο της μειοψηφίας μιας επιχείρησης, όπου και θα πρέπει να προωθηθούν συγκεκριμένα μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν θίγεται ο υγιής ανταγωνισμός και κατ'έκταση οι καταναλωτές και β) να βελτιωθούν οι κανόνες για την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Αρχών Ανταγωνισμού των χωρών κρατών –μελών της ΕΕ ώστε να είναι ευχερέστερη η παραπομπή μιας προτεινόμενης συγκέντρωσης από τις εθνικές αρχές στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αντίστροφα.

Όσον αφορά τις συγκεντρώσεις στις οποίες ένα πρόσωπο ή μια εταιρεία αποκτά τη μειοψηφία μιας άλλης επιχείρησης, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο δεν ελέγχεται με τους κανόνες για τις συγκεντρώσεις, καθόσον δεν πληρούται η προϋπόθεση της απόκτησης του ελέγχου. Και όμως και η απόκτηση της μειοψηφίας των μετοχών θα μπορούσε σε κάποιες περιπτώσεις να επηρεάσει τον ανταγωνισμό ιδίως αν η μειοψηφία έχει συμμετοχή στη λήψη της απόφασης²³⁰. Προτείνεται να τροποποιηθεί το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο ώστε να διαμορφωθεί μια ειδική διαδικασία με την οποία να ενημερώνονται οι εθνικές αρχές και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε περίπτωση απόκτησης της μειοψηφίας άλλης εταιρείας και αν κριθεί ότι πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω η συγκέντρωση να ακολουθείται η διαδικασία του ελέγχου²³¹.

²³⁰ «Η Λευκή Βίβλος», ο.π. σκέψεις 24-41, στις οποίες γίνεται εκτενής αναφορά και περιπτώσιολογία των περιπτώσεων που ο έλεγχος της μειοψηφίας μπορεί να προκαλέσει πρόβλημα στον ανταγωνισμό.

²³¹ «Η Λευκή Βίβλος», ο.π. σκέψεις 42-58, στις οποίες γίνεται εκτενής αναφορά των προτάσεων, των επιπτώσεων και των συμπερασμάτων, μεταξύ των προτάσεων είναι να δημιουργηθεί «.. ένα «σύστημα στοχευμένης διαφάνειας» στο οποίο μια εταιρεία, η οποία σκοπεύει να αποκτήσει μειοψηφική συμμετοχή σε μια συγκέντρωση, η οποία θα μπορούσε να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό, να υποχρεούται να ειδοποιεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και να πρέπει να παράσχει στοιχεία όπως ο κύκλος εργασιών της, περιγραφή της πράξης, το ποσοστό συμμετοχής και ορισμένες πληροφορίες για την αγορά».

Ως προς το δεύτερο θέμα που τίθεται, οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών μπορούν να παραπέμπουν μια συγκέντρωση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το αντίστροφο. Αυτή η διαδικασία είναι χρονοβόρα και πρέπει να τροποποιηθεί το θεσμικό πλαίσιο ώστε να καθιστάται σαφής η αρμοδιότητα τόσο των εθνικών αρχών όσο και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αποφυγή καθυστερήσεων στους ελέγχους²³².

Διαπιστώνεται, ότι θα πρέπει να προσπαθήσουν τα κράτη μέλη να εναρμονίσουν τα εσωτερικά τους θεσμικά πλαίσια για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, ώστε να μπορούν οι εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού να συνεργάζονται καλύτερα μεταξύ. Για παράδειγμα θα μπορούσαν με συνεργασία μεταξύ τους να εκδώσουν κοινά έγγραφα υποδείγματα και κοινές οδηγίες εξιδεικεύοντας το ισχύον θεσμικό πλαίσιο σύμφωνα με τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και με τη νομολογία. Σε κάποια κράτη μέλη διαπιστώθηκε ότι η κυβέρνηση έχει την εξουσία στηριζόμενη στην αρχή του δημοσίου συμφέροντος να ακυρώνει αποφάσεις της Αρχής Ανταγωνισμού και να επιτρέπει μια συγκέντρωση την οποία η εθνική αρχή έχει απαγορεύσει ως αντικείμενη στους ευρωπαϊκούς κανόνες για τις συγκεντρώσεις²³³.

Το έτος 2020 συνετάγη ειδική έκθεση από το Τμήμα Ελέγχου IV του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο εστιάζει στους τομείς της ρύθμισης των αγορών και της ανταγωνιστικής οικονομίας²³⁴. Η ειδική έκθεση πραγματεύτηκε: α) αν η εξέταση των συγκεντρώσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήταν αποτελεσματική όσον αφορά τους κανόνες του ανταγωνισμού και την αποφυγή δημιουργίας μονοπωλίων, β) αν οι αποφάσεις της εξασφάλιζαν κατά περιεχόμενο την εφαρμογή των κανόνων για τις συγκεντρώσεις, γ) τον τρόπο με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργαζόταν με τις εθνικές αρχές και δ) αν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διέθετε σύστημα καταγραφής στατιστικών στοιχείων των υποθέσεων που χειριζόταν.

²³² «Η Λευκή Βίβλος», ο.π. σκέψεις 59-75, όπου «...προτείνεται οι εμπλεκόμενες εταιρείες να ενημερώνουν απευθείας την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χωρίς να εξετάζεται πρώτα η υπόθεση από ένα εθνικό όργανο ανταγωνισμού ... Το εθνικό όργανο ανταγωνισμού θα ενημερώνεται σχετικά με την προτεινόμενη συγκέντρωση και θα μπορεί να αποφασίσει να την εξετάσει το ίδιο...».

²³³ «Η Λευκή Βίβλος» ο.π., σημείο 19, «μολονότι οι παρεμβάσεις αυτές είναι σπάνιες σε γενικές γραμμές, υπάρχει ένα τέτοιο καθεστώς σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο».

²³⁴ «Η ειδική έκθεση με αριθμό 24/2020 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου» υπό τον τίτλο «Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων στην ΕΕ και οι αντιμονοπωλιακές διαδικασίες, όπως εφαρμόζονται από την Επιτροπή: ανάγκη για ενίσχυση της εποπτείας της αγοράς» υποβάλλεται δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο ΣΛΕΕ «(την 7-10-2022 https://www.eca.europa.eu/Lists/ECAD/ocuments/SR20_24/SR_Competition_policy_EL.pdf)».

Στην έκθεση αυτή διαπιστώνεται, ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπληρώνει την υποχρέωσή της και επιβάλλει με τις αποφάσεις της τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με το θεσμικό πλαίσιο των κανόνων για τις συγκεντρώσεις. Δεν μπορεί όμως με ικανοποιητικό τρόπο να παρακολουθεί αυτεπάγγελτα τις αγορές της ΕΕ και να επεμβαίνει όπου κρίνει ότι παραβιάζονται οι κανόνες για τις συγκεντρώσεις, διότι δεν διαθέτει ικανά κονδύλια να της επιτρέψουν τέτοιο έλεγχο²³⁵. Επίσης η έρευνα για τις επιπτώσεις στην αγορά ανά συγκέντρωση που εξετάζει απαιτεί μεγάλο χρόνο γεγονός που μπορεί να αποβεί επιζήμιο στην αποτελεσματικότητα των αποφάσεών της. Μια άλλη δυσκολία είναι η εφαρμογή των κανόνων για τις συγκεντρώσεις στις ψηφιακές αγορές.

Στην ειδική έκθεση αναφέρονται προτάσεις βελτίωσης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή επί των διαπιστώσεων, ιδίως να υπάρχει ποιο άμεση συνεργασία με τις εθνικές αρχές, να συλλέγει και επεξεργάζεται στατιστικά στοιχεία για τις επιδόσεις της, να διατεθούν περισσότερα χρήματα για την υποβοήθηση του έργου της κλπ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή γνωστοποίησε, ότι οι έρευνες στις περιπτώσεις των συγκεντρώσεων απαιτείται να είναι διεξοδικές προκειμένου να μην θίγονται τα δικαιώματα των μερών ιδίως του μέρους που προτείνει τη συγκέντρωση αλλά απαιτείται παράλληλα και να συλλέγονται τα απαραίτητα στοιχεία τα οποία θα αποτελέσουν και την αιτιολογία της απόφασης της Επιτροπής, η οποία απόφαση είτε εγκρίνει είτε απορρίπτει τη συγκέντρωση πιθανόν να ελεγχθεί από τα Δικαστήρια και πρέπει να είναι εμπειρισταωμένη προκειμένου να αποφευχθεί η ανατροπή της²³⁶.

Το έτος 2018 δημοσιεύθηκε η έκθεση του ΟΟΣΑ²³⁷, στην οποία αξιολογήθηκαν οι κανόνες ανταγωνισμού που έχει θέσει η Ελλάδα στο εσωτερικό της δίκαιο καθώς και οι πολιτικές που εφαρμόζει η χώρα μας για τον ανταγωνισμό. Η έκθεση αυτή χαρακτήρισε τις πρακτικές της Επιτροπής Ανταγωνισμού της Ελλάδας όσον αφορά τον έλεγχο των αντιμονοπωλιακών κανόνων στις συγκεντρώσεων αρκετά ικανοποιητικές τόσο ως προς την εφαρμογή των ουσιαστικών προϋποθέσεων των κοινοτικών κανόνων για τις συγκεντρώσεις, όσο και ως προς τις διαδικασίες που

²³⁵ «Η ειδική έκθεση με αριθμό 24/2020 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου» σκέψεις 28-29.

²³⁶ «Η ειδική έκθεση με αριθμό 24/2020 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου» σκέψεις 40-41, 43-44, 49-52 «...Οι έρευνες καθίστανται παράλληλα πιο σύνθετες και τα δικαστήρια της ΕΕ επιβάλλουν στην Επιτροπή πολύ υψηλά πρότυπα ως προς την ουσία και τη διαδικασία των υποθέσεων που ερευνά...»

²³⁷ «ΟΟΣΑ (2018)», «Αξιολόγηση από Ομοτίμους του Δικαίου και των Πολιτικών Ανταγωνισμού στην Ελλάδα» («διαθέσιμη στην ιστοσελίδα <https://www.oecd.org/daf/competition/GREECE-OECD-Reviews-of-Competition-Law-and-Policy-2018-greekversion.pdf> την 26-11-2022)».

εφαρμόζει. Έτι περαιτέρω συστήνεται η εξέταση προτεινόμενων ενεργειών από την εθνική Επιτροπή Ανταγωνισμού προς τον σκοπό βελτιστοποίησης του ελέγχου των συγκεντρώσεων όσον αφορά να εξετάζει από τις καταγγελίες που λαμβάνει κατά προτεραιότητα όσες αφορούν οριζόντιες συγκεντρώσεις. Συστήνεται η εθνική αρχή διερευνήσει την πιθανότητα να αναλύει οικονομικά την προτεινόμενη συγκέντρωση σε σχέση με την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης και τα αποτελέσματα που έχει στον ανταγωνισμό. Να εξεταστεί κατά πόσο είναι εφικτό και σκόπιμο να περιγράφονται με περισσότερη λεπτομέρεια και σαφήνεια τα στοιχεία της υπόθεσης και να παρατίθεται η σχετική επιχειρηματολογία που στηρίζει την τελική κρίση της αρχής. Προτείνεται επίσης να διερευνηθεί η τυχόν τροποποίηση του εθνικού νόμου για τον ανταγωνισμό προκειμένου να συμπεριλάβει και τις μη οριζόντιες συγκεντρώσεις. Διαπιστώθηκε, ότι η αρχή μπορεί να ενεργήσει προληπτικά ώστε να εντοπίζει συμπράξεις από προηγούμενες περιπτώσεις χειραγώγησης της αγοράς στους διαγωνισμούς²³⁸.

4.2. Προτάσεις για την αναθεώρηση του Κανονισμού Συγκεντρώσεων 139/2004.

Ο Κανονισμός Συγκεντρώσεων 139/2004 θέτει ως βασικό κριτήριο τη συμβατότητα μίας συγκέντρωσης με την ανταγωνιστική αγορά, εισάγοντας ως κεντρική προσέγγιση την οικονομία της αγοράς, δίνοντας έμφαση στην εκτίμηση των ανταγωνιστικών επιπτώσεων που θα έχει η συγκέντρωση για την αγορά και όχι στα δομικά χαρακτηριστικά της αγοράς.

Οι αρχές ανταγωνισμού των χωρών κρατών –μελών και η Εθρωπική Επιτροπή έχουν συστήσει ένα δίκτυο προκειμένου να συνεργάζονται μεταξύ τους το «Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού» (ECN ή ΕΔΑ). Μέσω αυτού διαπιστώνονται και αντιμετωπίζονται άμεσα και αποτελεσματικά οι περιπτώσεις εταιρειών οι οποίες δρουν διασυνοριακά και προσβάλλουν τον υγιή ανταγωνισμό. Αφού όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ τα οποία ταυτόχρονα είναι και μέλη του παραπάνω δικτύου εφαρμόζουν το θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ για τον ανταγωνισμό και ειδικότερα για τις συγκεντρώσεις μέσω της συνεργασίας των εθνικών αρχών μέσω του δικτύου καθίσταται ακόμα πιο αποτελεσματική η εφαρμογή των κανόνων αυτών. Μέσω του ΕΔΑ, οι αρχές ανταγωνισμού κάθε χώρας ανταλλάσσουν απόψεις επί των θεμάτων που αντιμετωπίζουν και ενημερώνονται για τον τρόπο που άλλες αρχές αντιμετωπίζουν

²³⁸ «ΟΟΣΑ (2018)», ο.π, σελ.197-202.

επιμέρους θέματα για τον ανταγωνισμό. Με την ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών επιτυγχάνεται η συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών και βελτιώνονται οι πρακτικές τους στα θέματα του ανταγωνισμού που αντιμετωπίζουν. Ο στόχος του Δικτύου ECN είναι να οικοδομήσει ένα αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο για την επιτυχή και έγκαιρη εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου για τον ανταγωνισμό έναντι εταιρειών που εφαρμόζουν διασυνοριακές επιχειρηματικές πρακτικές που περιορίζουν τον ανταγωνισμό και είναι επιβλαβείς για τους καταναλωτές²³⁹.

Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού έχει συγκροτηθεί και η Ομάδα Εργασίας Συγχωνεύσεων της ΕΕ. Η ομάδα αυτή αποτελείται από εκπροσώπους τόσο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσο και από εκπροσώπους των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών μαζί με παρατηρητές από τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο. Στόχος της Ομάδας Εργασίας είναι να συντονίσει τις ενέργειες των ΕΑΑ στα θέματα των συγκεντρώσεων με σκοπό τη συνεργασία τους και την με όμοιο τρόπο αντιμετώπιση καίριων επιμέρους ζητημάτων στην εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου των συγκεντρώσεων. Η εντολή της ομάδας είναι να εντοπίσει τομείς πιθανών βελτιώσεων σχετικά με ζητήματα που προκύπτουν σε σχέση με συγχωνεύσεις με διασυνοριακό αντίκτυπο και να διερευνήσει πιθανές λύσεις, εστιάζοντας σε ό,τι είναι εφικτό εντός των υφιστάμενων νομικών πλαισίων και αντλώντας από τις πρακτικές και την εμπειρία των αντιπροσωπειών²⁴⁰.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το τρέχον έτος 2022 έχει προσκαλέσει τα μέλη της να υποβάλλουν στοιχεία για την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις συγκεντρώσεις, προκειμένου να διαπιστωθεί αν απαιτείται μετά την πάροδο σχεδόν 20 ετών από την αρχική του θέσπιση το έτος 2004, να τροποποιηθεί το ισχύον αντιμονοπωλιακό διαδικαστικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

²³⁹ «Από την επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Πολιτική Ανταγωνισμού, Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού (διαθέσιμο στη διεύθυνση https://competition-policy.ec.europa.eu/european-competition-network_en την 26-11-2022)».

²⁴⁰ «Από την επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Πολιτική Ανταγωνισμού, Συγχωνεύσεις, Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού, Η ομάδα εργασίας συγχωνεύσεων της ΕΕ (διαθέσιμο στη διεύθυνση https://competition-policy.ec.europa.eu/mergers/national-competition-authorities/eu-merger-working-group_en την 26-11-2022)».

Βιβλιογραφία

Γεώργιος Κορρές, Καθηγητής Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Γεωγραφίας, Οικονομική Ι, Διάλεξη Δέκατη

Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο, Έκδοση 3^η, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2018.

Ιωάννης Παλαιολόγος, Μιχαήλ Πολέμης, «Αξιολόγηση των επιδράσεων των συγχωνεύσεων και εξαγορών στο επίπεδο ανταγωνισμού», Εκδόσεις Σάκκουλα, Ανάτυπο από τον τιμητικό τόμο για τον Καθηγητή Παναγιώτη Ι Κανελλόπουλο, 2015.

Δονάτος Ι. Παπαγιάννης, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, 5^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη.

Αστέρης Δ. Πλιάκος, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Θεσμικό και ουσιαστικό δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2^η έκδοση.

Νομολογία

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση C-68/94 την 31-3-1998.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση C-413/06 P της 10-7-2008

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-151/05 της 7-5-2009.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-79/12 την 11-12-2013.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-162/10 την 13-5-2015.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση C-248/16 την 7-9-2017.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-704/14 της 26-10-2017.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση C-633/16 της 31-5-2018.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-43/16 της 9-10-2018.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση C-724/17 της 14-3-2019.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-370/17 την 23-5-2019.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση C-10/18 P την 4-3-2020.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-399/16 την 28-5-2020.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-380/17 την 5-10-2020.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-430/18 της 16-12-2020.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-224/10 της 12-10-2021.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-240/18 της 20-10-2021.

Απόφαση ΔΕΕ στην υπόθεση T-609/19 την 18-5-2022.

Προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέα JULIANE KOKOTT της 13ης Οκτωβρίου 2022 επί αίτησης του Cour d'appel de Paris (Εφετείου Παρισίων, Γαλλία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, υπόθεση C-449/21

Αναζήτηση δημοσιεύσεων σε ιστότοπο

Η αναζήτηση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης πραγματοποιείται από τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω του EUR-Lex η οποία είναι η διαδικτυακή πύλη σας για πρόσβαση στο δίκαιο της ΕΕ, απευθείας σύνδεσμος η διεύθυνση <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=el> με βάσει το έτος, τη σειρά της Επίσημης Εφημερίδας και τον αριθμό της Επίσημης Εφημερίδας.

Η αναζήτηση στις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραγματοποιείται από τον ιστότοπο του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιλογή Νομολογία, Μενού Έρευνας, απευθείας σύνδεσμος η διεύθυνση <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=el>.

Η αναζήτηση για τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πραγματοποιείται από τον επίσημο ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επιλογή Τομείς δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Τομείς Α-Ω, Ανταγωνισμός, Αναζήτηση συγκεκριμένων υποθέσεων, απευθείας σύνδεσμος η διεύθυνση <https://ec.europa.eu/competition/eojade/isef/index.cfm>.